

ပါဠိ၊ အနက်၊ အရကောက်၊ အဓိပ္ပာယ်
သိမှတ်ဘွယ်ရာ အဖြာဖြာတို့ဖြင့်

တန်ဆာဆင်အပ်သော

မာတိကာ + ဓာတုကာထာ လက်ဆောင်

စာပေအမှတ်စဉ်-၄

အရှင်တိလောကာဘိဝံသ (အင်းစိန်)

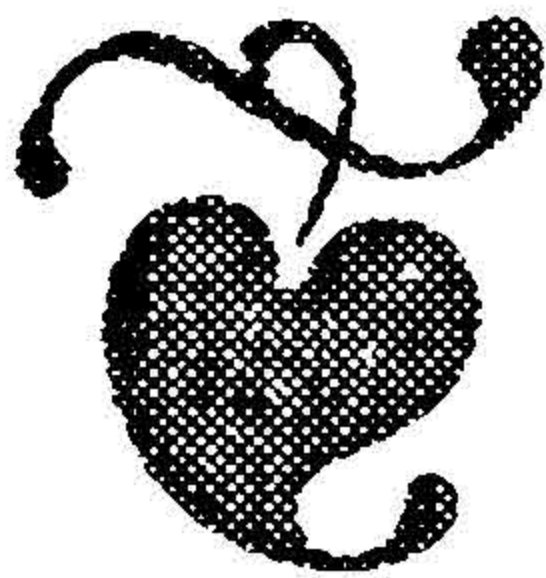
သာသနာ-၂၅၄၀

(တတိယအကြိမ်)

ကောဇာ-၁၃၅၈

ပါဠိ၊ အနက်၊ အရကောက်၊ အဓိပ္ပါယ်
သိမှတ်ဖွယ်ရာ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော

မာတိကာ + ဓာတုကထာ
လက်ဆောင်

စာပေအမှတ်စဉ်-၄

အရှင်တိလောကာဘိဝံသ
အင်းစိန်

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၁၄/၉၆ (၈)

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၃၂/၉၆ (၈)

တတိယအကြိမ်

၁၉၉၆၊ ဇွန်လိုင်လ

အုပ်ရေ- ၂၀၀၀

တန်ဖိုး- ၈၀ ကျပ်

ပုံနှိပ်သူ

မိုးဟိန်းပုံနှိပ်တိုက်

အမှတ်(၉) ကျိတော်လမ်း

မင်္ဂလာတောင်ညွန့်၊ ရန်ကုန်မြို့။

အဖုံးဂိုက်

ကျောက်စိမ်း (Offset)

ထုတ်ဝေသူ

ဦးမြသန်း (၀၁၀၅၂) အသိုင်းအဝိုင်းစာပေ

၃၅၊ ဇွဲစုံရပ်၊ ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပြန်ဆိုရေး

စာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့

မေဓာဝံသကျောင်းဆောင်

ရွာမပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ အင်းစိန်မြို့။

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

တိကမာတိကာ

ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်	၁
လေ့လာပုံ အစီအစဉ်	၂-၃
မာတိကာ နိဒါန်းဆိုရိုး	၄-၆
တိက်စဉ်ပြလင်္ကာနှင့် စေတသိက်ယှဉ်ပုံ	၇
သရုပ်ခွဲဇယားများ	၈-၉
နှုတ်တက်ဆောင်ရန် ဇယားဆိုရိုး	၁၀
ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ ဖွဲ့ပုံဇယား	၁၁
တိကမာတိကာ အနက်များ	၁၂-၁၃
ကုသလ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိပါက၊ ဥပါဒိန္နတိက် ဇယားနှင့် ဆိုရိုး	၁၄-၁၉
ဝိတက္ကတိက် သစ္စာဖွဲ့ပုံ	၂၀
တိကမာတိကာဇယား (၁)	၂၁
တိကမာတိကာအနက်နှင့် ဇယား (၂)	၂၂-၂၃
တိကမာတိကာအနက်နှင့် ဇယား (၃)	၂၄-၂၅
တိကမာတိကာအနက်နှင့် ဇယား (၄)	၂၆-၂၇
အနက်၊ အဓိပ္ပာယ်နှင့် ဒုက်စဉ်	၂၈

ဒုကမာတိကာ

ဒုကမာတိကာအတွက် ညွှန်ကြားချက် ဇယား	၂၉
ဟေတုဂေါစ္ဆက	၃၀-၃၁
စူဠန္တရဒုက်	၃၂-၃၃
ကေနစိဝိညေယျဒုက်	၃၃-၃၅
အာသဝဂေါစ္ဆက	၃၆-၃၇
သညောဇနဂေါစ္ဆက	၃၈-၃၉
ဂုဏ္ဍဂေါစ္ဆက	၄၀-၄၁
နိဝရဏဂေါစ္ဆက	၄၂-၄၃
ပရာမာသဂေါစ္ဆက	၄၄-၄၅
မဟန္တရဒုက်	၄၆-၄၇

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဥပါဒါနဂေါစ္ဆက

၄၈-၄၉

ကိလေသဂေါစ္ဆက

၅၀-၅၁

ပိဋိဒုက်

၅၂-၅၄

ဓာတုကထာ

ဓာတုကထာ ဥဒ္ဓေသ

၅၅-၅၇

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဇယား

၅၈-၅၉

ဗာဝိသတိန္ဒြိယဇယား

၆၀

သတိပဋ္ဌာန် စသော ဇယား

၆၁

နိဒ္ဓေသဟောပုံများ

၆၂-၆၃

ဒုတိယနယ နိဒ္ဓေသ

၆၄-၆၅

တတိယနယ နိဒ္ဓေသ

၆၆

စတုတ္ထနယ နိဒ္ဓေသ

၆၇

ပဉ္စမနယ နိဒ္ဓေသ

၆၈

ဆဋ္ဌနယ နိဒ္ဓေသ

၆၉-၇၁

သတ္တမနယ နိဒ္ဓေသ

၇၂

အဋ္ဌမ+စုဒ္ဓသမနယ နိဒ္ဓေသ

၇၃

နဝမ+ဒွါဒသမနယ နိဒ္ဓေသ

၇၄

ဒသမနယ နိဒ္ဓေသ

၇၅

ဧကာဒသမနယ နိဒ္ဓေသ

၇၆

တေရသမနယ နိဒ္ဓေသ

၇၇

သုန္တန္တိက ဒုကမာတိကာ

သုန္တန္တိကဒုကမာတိကာညွှန်ကြားချက်နှင့် စာမေးပွဲများ၌မေးပုံ

၇၈-၈၀

နိဒါန်းဆိုရိုးနှင့် အနက်များ

၈၀-၈၂

သုန္တန္တိကမာတိကာအနက်နှင့် ဇယား (၁) (၂) (၃) (၄) (၅)

၈၂-၉၁

နိဂမ္မပတ္ထနာ

၉၂

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မာတိကာ စာတုကထာလက်စောင်

ပဏာမနှင့်ပဋိညာဉ်

နတ္တာဘိဓမ္မဒေသကံ၊ အတ္ထာယ ယုဝသောတုနံ။
မာတိကာယ သဓာတုယာ၊ ကရိဿာမိ သရူပကံ။

(ဇ-ဂိုဏ်းလေးခု အညီပြု၍ ဖွဲ့စီအပ်သော သေတဝဝိပုလာဂါထာ)

အဟံ- ခန္ဓာပဉ္စက သမူဟကို တိလောကဗျာ နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်၊ အဘိဓမ္မဒေသကံ-
အဘိဓမ္မာဒေသနာကို သေချာကျန ဟောပြတော်မူတတ်သော ဘုရားရှင်ကို၊ အဘိဓမ္မဒေသကံ- အဘိဓမ္မာ
၌လာသော အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို သင်ကြားနာယူသူ နောင်လူနောက်သားတို့အား လွယ်လွယ်ကူကူ နည်း
ယူနိုင်ရန် ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့သော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ မဓု၊ ယောဇနာ အစဖြာသော ကျေးဇူးရှင်
အပေါင်းကို၊ (နမာမိ- ဦးညွတ် ရိုကျိုး ရှိခိုးပါ၏။) နတ္တာ- ဦးညွတ်ရိုကျိုး ရှိခိုးပြီး၍၊ ယုဝသောတုနံ-အခြေ
မဖြစ် ပျိုမြစ်နုနယ် စာသင်ငယ်တို့၏၊ အတ္ထာယ- လွယ်လွယ်ကူကူ နည်းယူ သင်ကြားနိုင်ခြင်း အကျိုးငှာ၊
သဓာတုယာ- ကျမ်းကြီး ပဌာန်း ကျမ်းငယ်ဆန်းနှင့် ကျမ်းလတ်စာတုကထာ ဆိုရိုးလာသည့် စာတုကထာ
ကျမ်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ မာတိကာယ- အမိပမာ မာတိကာကျမ်း၏၊ သရူပကံ- သရုပ်အဓိပ္ပါယ် အသွယ်
သွယ်ကို၊ ကရိဿာမိ- ပေါ်လွင်ထင်ရှား ညွှန်းဇယားဖြင့် ရေးသားတီထွင် ပြုစီရင်ပေအံ့။

ဤစာအုပ်၏ဂုဏ်ကျေးဇူး

ဤစာအုပ်ပါ ညွှန်ကြားချက်နှင့် စနစ်ဇယားများအတိုင်း လေ့လာသင်ကြား မှတ်သား ပါလျှင် မြန်-
ကောင်းသက်သာ လွယ်ကူစွာဖြင့် မာတိကာ+တတုကထာကျမ်း၏ အရကောက် ဆိုရိုးအားလုံး အသင်
စာသင်သားတို့၏ နှလုံးအိမ်ထဲ နှုတ်ထဲသို့ ရောက်လာမည်မှာ မလွဲပေ၊ စာပေးပွဲဆိုင်ရာ မာတိကာ+တတုကထာ
(ညဝါ) ဘာသာအတွက် အောင်မှတ်ကိုလည်း ကိန်းသေ ရနိုင်ပေမည်၊ စာရေးသူ လက်တွေ့ စမ်းသပ်ပို့ချပြီး
ဖြစ်ပါသည်၊ ဤစနစ်ဖြင့် (၁၃၄၀-၃) ၂-ကြိမ်မြောက် ပို့ချခဲ့စဉ်က ဤဘာသာ အတွက်
အမှတ်ပြည့်ဖြင့်တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ပထမဇယားတန်း၌ ပထမဂုဏ်ထူးဖြင့် အောင်မြင်သူပေါ်ထွက် ခဲ့ခြင်းက
သက်သေခံလျက်ရှိပေသည်၊ မိမိထံ စာလိုက်သူ စာသင်သားတိုင်းကပင် ဤဘာသာအတွက် သက်သာစွာဖြင့်
အောင်မှတ်ကိန်းသေသည်ဟု ပြောကြပါသည်၊ ဆရာဖြစ်သူက ကြိုတင်ပြင်ဆင်၍ ပို့ချ ပါလျှင် အရကောက်စာ
အုပ် လုံးဝမကိုင်ဘဲနှင့် တပည့်များကိစ္စပြီးပါသည်။

စီစဉ်ထားပုံ

ဤစာအုပ်၌ အဓိကကျက်မှတ်ရန် အရကောက်ဇယားများကို လက်ယာဘက်က (များသော
အားဖြင့်) ထားပါသည်၊ လက်ဝဲဘက်ပျက်မှာ၌ အနက်များ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အပိုမှတ်သားဖွယ်ရာ
ဇယားများကို စီစဉ်ထားပါသည်၊ တတုကထာ၌ကား ဆိုခဲ့ပြီးသော အဓိအစဉ်အတိုင်း မကျလှပါ။

လေ့လာပုံအစီအစဉ်

ရှေးဦးစွာ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာဇယားကို မျက်စိထဲ စိတ်ထဲ အမြဲထင်မြင်နေသည်
တိုင်အောင် လေ့လာပါ၊ ထို့နောက် တိကမာတိကာအနက်များကို ကျက်မှတ်ပါ၊ လိုအပ်သလောက် အနက်များ
ကို ကြိုတင် ကျက်မှတ်စေပြီးမှ တစ်ဖန် ပုဒ်တစ်ခုချင်း၏ အနက်ကို ဆိုစေပြီးမှ အရကောက်ခိုင်းပါ၊
အရကောက်တွင် မည်သည့်ပရမတ်များ ပါဝင်သည်ကို ပြောပြပါ။

ဥပမာ-ကုသလာဓမ္မာအရ ကုသိုလ်-၂၁-သည် စိတ် ပရမတ်၊ ဇေ-၃၈ သည် ဇေတသိက်ပရမတ်
ဟု ခွဲခြားပြပါ၊ မည်သည့်ပရမတ်သည် မည်သည့် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်-သစ္စာ ဟုခွဲခြားပြပါ၊ ပုဒ်တိုင်း
ပုဒ်တိုင်း၏ အရတရားတွင်--

- ၁။ စိတ်သည် မည်သည့် ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဖြစ်သည်၊
- ၂။ ဇေတသိတ်သည် မည်သည့် ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဖြစ်သည်၊
- ၃။ ရုပ်သည် မည်သည့် ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဖြစ်သည်၊
- ၄။ နိဗ္ဗာန်သည် မည်သည့် ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဖြစ်သည်၊

ဤသို့ စိတ်၊ ဇေ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ရသော ပရမတ္ထ အားလျော်စွာ ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဇယားဖြင့်ထပ်
တလဲလဲ လေ့လာပါ၊ ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဇယားတစ်ခုတည်းဖြင့်ပင် မာတိကာ+တတုကထာ အတွက် ကိစ္စ
အားလုံးပြီးပါသည်၊ ၎င်းဇယားကို အမြဲတမ်း အသုံးပြုပါ။

တတုကထာ လေ့လာသောအခါ စာမျက်နှာ နံပါတ်-၅၁ ဇယားဖြင့်ပင် ကျမ်းတက်ကိစ္စ ပြီးပါစေ၊
“ သင်္ဂီဟိတေန အသင်္ဂီဟိတံ ” စသော မာတိကာပုဒ်တို့၏ အနက်ကို မကျက်ပါနှင့်ဦး၊ ဒု၊ တ၊ စ၊ မ နယ
နိဒ္ဒေသ ပြီးမှ ကျက်မှတ်ပါ။ (သို့မှသာ လွယ်ကူမည်။)

ထို့နောက် စာမျက်နှာ ၅၃-၅၄-၅၅ တို့၌လာသော သရုပ်တရားကိုယ် ဇယားတို့ကို ကျေညက်
အောင်လေ့လာပါ။ ဒုတိယနယနိဒ္ဒေသစသည်တို့၌--

၁။ ဥဒါန်းစဉ်ဂါထာ၊

၂။ အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်၊

၃။ ယေစွဲ ဥပဒေသဆောင်ပုဒ်၊

ဤသုံးချက် သဘောကျရုံမျှဖြင့် ကိစ္စပြီး၏။ ဇယားကို နည်းမှီရုံမျှ အသုံးပြုပါ။ ဥဒါန်းစဉ်ဂါထာ၏
အနက် သဘောပေါက်လျှင် ကျမ်းတက်ကိစ္စလည်းပြီး၏။ ဥဒါန်းစဉ်ဂါထာ၌လာသော ပုဒ်တို့ကို အဗ္ဘန္တရ
မာတိကာ ဆိုင်ရာ ဗာဟိရမာတိကာ ဆိုင်ရာ ခွဲခြားမှတ်သားပြီး ကျမ်းတက်ပါ။

ကျေးဇူးရှင်များ

ဤစာအုပ်ပါ နည်းဥပဒေသနှင့် စနစ်ဇယားများကား ကျေးဇူးရှင် သင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာ
အသီးသီးတို့ထံမှ စာတွေ့လက်တွေ့ ရရှိထားသော နည်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းနည်းစနစ်များကို စုပေါင်း
ပြီး စာသင်သားများနှင့် သင့်လျော်အောင် ဆက်စပ် မွမ်းမံ ပြင်ဆင်၍ မိမိက တင်ပြပေးခြင်းသာ ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် သင်၊ မြင်၊ ကြား ဆရာ အပေါင်းတို့အား ဤစာအုပ်ဖြင့် လေးမြတ်ကော်ရော် ပူဇော်ပါသည်။

ပန်ကြားလွှာ

ထေရ်ကျော် ငါးရာ၊ ရဟန္တာဝံသီ၊ သမ္ဘိဒါဉာဏ်ရ၊ သံဃိန္ဒတို့၊ ဘုရားမိန့်ရွတ်၊ ပိဋကတ်ကို၊ မွတ်မွတ်
ဖြူဖွေး၊ ပေထက်ရေး၍၊ ဆေးလေးကြပ်ကြပ်၊ အထပ်တစ်ရာ၊ တည်းဖြတ်ပါလည်း၊ အကွရာပုဒ်ဆွေး၊
မှားယွင်းသေး၏။ ညစ်ကြေးစပ်ယှဉ်၊ ပုထုဇဉ်သာ၊ ငါတို့မှာကား၊ မမှားဘယ်သို့၊ ရှိလေမြို့လိမ့်၊ ယွင်းချို့
အကွရာ၊ ပျက်ယိုရာ၌၊ ပညာကြီးရှင်၊ ငြိမ်းကောင်းဆင်သို့၊ ပြင်စေသတည်း။ (ဥတေနပျို့)

၁၃၄၉-ခုနှစ်

နတ်တော်လဆန်း ၁၄-ရက်

(၄-၁၂-၈၇) သောကြာနေ့

အရှင်တိလောကာဘိဝံသ

သကျသီဟနှင့် သာသနဓဇ သိရီပဝရ

မဟာအကျော် ဓမ္မာစရိယ

ရွာမပရိယတ္တိစာသင်တိုက်

အင်းစိန်မြို့

မာတိကာနိဒါန်းဆိုရိုး

မာတရံ ပမုခံ ကတွာ တဿာပညာယ တေဓဿ။

အဘိဓမ္မ ကထာ မဂ္ဂ၊ ဒေဝါနံ သမ္ပဝတ္ထယိ။

ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်နှင့် အညီ ဤကမ္ဘာမှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် ကမ္ဘာတစ်သိန်း အလွန်ရှိသော လေးသင်္ချေ ထက်၌ သုပေဓာ ရသေ့ဖြစ်၍ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား ခြေတော်ရင်း၌ ကိုယ်တော်အထီးတည်း နိဗ္ဗာန်ဆုကို ယူတော်မူသည် ရှိသော် ရအပ်သော အားအစွမ်းကို မြင်တော်မူသော ယောကျ်ားမြတ်ဖြစ်လျှက် “တစ်ယောက်ထီးတည်း ကူးသဖြင့် အဘယ် အကျိုးရှိဆံ့နည်း၊ ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအလျဉ်မှ ထုတ်၍ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ တင်ဆံ့” ဟု ကြံတော်မူသဖြင့်-

ကာမောဃ၊ ဘဝေါဃ၊ ဒိဋ္ဌောဃ၊ အဝိဇ္ဇောဃ တည်းဟူသော ဩဃလေးပါး၌ နစ်မွန်း မျောပါးကုန်သော ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သနားကြင်နာတော် မူလှသည်ဖြစ်၍ လက်တော်သို့ ရောက်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို စွန့်သဖြင့် သုပေဓာ ရှင်ရသေ့ အဖြစ်မှသည် ဝေဿန္တရာမင်း အဖြစ်တိုင်အောင် ပရေတွက်နိုင်သောဘဝတို့၌-

၁။ ရွှေငွေ ဆင် မြင်း အစရှိသော အပဝတ္ထုကို လှူခြင်းတည်းဟူသော ဒါနပါရမီ၊

၂။ ခြေ လက် နား နှာခေါင်း အစရှိသည်တို့ကို လှူခြင်းတည်းဟူသော ဒါနဥပပါရမီ၊

၃။ ကိုယ် အသက်ကို လှူခြင်းတည်းဟူသော ဒါနပရပတ္တပါရမီ၊

အစရှိသော ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့စွာသော-

၁။ ပဒေသရာဇ် ဧကရာဇ် စကြာမင်းတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရတနာကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော ဝနပရိစ္စာက၊

၂။ သား သမီးကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော ပုတ္တပရိစ္စာက၊

၃။ မယားကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော ဘရိယပရိစ္စာက၊

၄။ ခြေ လက် နား နှာခေါင်း အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်ကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော အင်္ဂပရိစ္စာက၊

၅။ ကိုယ် အသက်ကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော ဇီဝိတပရိစ္စာက၊

ဤစွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကို လည်းကောင်း ပြည်စွန့်တော်မူပြီး၍-

တုသိတာနတ်ပြည်၌ သေတကေတုအမည်ရှိသော နတ်သားဖြစ်၍ နတ်တကာတို့ထက် အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း အစရှိသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လွန်မြတ်လျှက် တုသိတာနတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ်လေးထောင်၊ ယာမာ နတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ်ရှစ်ထောင်၊ တာဝ တိ သာနတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ်တစ်သောင်းခြောက် ထောင်၊ စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ်သုံးသောင်း နှစ်ထောင်၊ လူတို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် ငါးဆယ်ခုနစ်ကုဋေ

အနှစ်ခြောက်သန်းကာလပတ်လုံး နတ်တို့၏ စည်းစိမ်ကိုခံစားတော်မူပြီး နတ်တို့၏ စည်းစိမ်ကိုခံစားတော်မူပြီး သောအဆုံး၌ “အလောင်းမင်း ဘုရားဖြစ်အံ့သောအခါ တန်ပါပြီ၊ လောကသုံးပါး၌ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးငှာ လူ့ပြည်သို့ဆင်း၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူပါ” ဟု တစ်သောင်းသော စကြာဝဠာတိုက်မှလာ၍နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့သည် တောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍---

ကာလ၊ ဒီပ၊ ဒေသ၊ ကုလ၊ မာတုအာယု ပရိစ္ဆေဒ တည်းဟူသော ကြည်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကို ကြည့်တော်မူပြီး၍ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ အာသဠိနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်လျက် မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ အသမ္ဘိန္ဒဝတ္တိယ မင်းမျိုး၌ ကပိလဝတ်ပြည်ကြီးရှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ မင်္ဂလာမဟာဒေဝီ မယ်တော်မာယာဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေပြီး၍ ဆယ်လစေ့သဖြင့် ကဆုန်လပြည့် ဝိသာခါ နက္ခတ်နှင့်ယှဉ်လျက် ဖွားတော်မူ၍ တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ် မြောက်သောအခါ မင်းဆက်တကာ မစံဘူးသော ရမ္မ၊သုဘ၊သုရမ္မတည်းဟူသော ရွှေနန်းသုံးဆောင်၌ ယသော်ဧရာအမှူးရှိသော ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော မောင်းမအပေါင်း လေးသောင်းခြံရံလျက် နတ်တို့၏ စည်းစိမ်နှင့်တူသော မင်း၏စည်းစိမ်ကိုခံစားစဉ် သူနာ၊ သူအို၊သူသေ၊ရဟန်း တည်းဟူသော နိမိတ် ကြီးလေးပါးထင်သဖြင့် ထိုစည်းစိမ်ကို စွန့်၍ ရဟန်းပြုတော်မူလျက် ခြောက်နှစ်ပတ်လုံးဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူပြီး၍---

အပေါလညောင်ပင်ရင်း၌ သုဇာတာအမည်ရှိသော သေဌေးသမီးသည်လူ့အပ်သော နို့ဃနာ ဆွမ်းကိုခံလျက် နေရဉ္စရာမြစ်နား၌ ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍ ညချမ်းသောအခါ နတ်တို့သည် စီရင်အပ်သော လမ်းဖြင့် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ကြွတော်မူ၍ တောင်အရပ်က ဝင်အံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီးစောင်းထောင် ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍၊အနောက်အရပ်က ဝင်အံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီး စောင်းထောင် ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍ , မြောက်အရပ်က ဝင်အံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီးစောင်းထောင် ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍၊ အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်က ရပ်လျက် (တစ်နည်းလည်း) အရှေ့အရပ်ကရပ်လျက် သုဒ္ဓိယစင်သည် (သောတ္ထိယ မောင်ချမ်းသာသည်) လှူအပ်သော မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ကြဲဖြန့်သောအခါ ရတနာခုနှစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော အပရာဇိတပလ္လင်ပေါက်၍ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေတော်မူစဉ် နေမဝင်မီ ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို အောင်တော်မူလျက်ပုရိမယာမံ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်၊မဇ္ဈိမယာမံ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ ပစ္ဆိမယာမံ၌ အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို ရတော်မူ၍ လောကသုံးပါး၌ အတုမရှိသော သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာ ဆောင်တော် မူလျက်---

ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ ခုနစ်ဝါမြောက်သောကာလ သာဝတ္ထိပြည်၏အနီး ကဏ္ဍအမည်ရှိသော ဥယျာဉ် စောင့်သည် စိုက်အပ်သော သရက်ပင်၏အရင်း၌ တိတ္ထိတို့ကို နှိမ်နင်းခြင်းငှာ ရေမီးအစုံအစုံ အစရှိသော တန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကို ပြတော်မူသော အဆုံး၌ သုံးဖဝါးသာ နင်းသဖြင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူ၍

ပင်လယ်ကသစ်ပင်၏အရင်းခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္ဘာလောကကျောက်နေရာ ထက်၌ နေမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်စွာ နေတော်မူလျက်-

မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော သန္တသိတနတ်သားကို အကြီးအမှူးပြု၍ တစ်သောင်းသော စကြာဝဠာတိုက်မှ တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေးလာကုန်သော နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့အား အစွမ်းသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် လူနတ်နိဗ္ဗာန် သုံးတန်ချမ်းသာ ပေးတတ်စွာသော အဘိဓမ္မာဒေသနာမြတ်ကို ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူ၏။

ထိုဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မြတ်သည်လည်း ဝိတ္ထာရနယ၊ သင်္ခေပနယ၊ နာတိဝိတ္ထာရ နာတိသင်္ခေပနယအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နတ်အပေါင်းတို့အား ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျယ်လွန်းသောကြောင့် ဝိတ္ထာရနယ မည်၏။

စန္ဒကူးတော၌ နေတော်မူသော အခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာအားဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျဉ်းလွန်းသောကြောင့် သင်္ခေပနယမည်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် လင်းနိဿာဖြစ်ဖူးသော ငါးရာသော ရဟန်းတို့အား ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် မကျဉ်း မကျယ်လွန်းသောကြောင့် နာတိဝိတ္ထာရ နာတိသင်္ခေပနယ မည်၏။

ပါရမီသုံးဆယ်၊ စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါး၊ စရိယသုံးပါးတည်းဟူသော အဓိဂမနိဒါန်း၊ ဒေသနာနိဒါန်း နှစ်ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ခူရေနိဒါန်း၊ အဝိခူရေနိဒါန်း၊ သန္တိကေနိဒါန်းတည်းဟူသော နိဒါန်းသုံးပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။

ထိုနိဒါန်းသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်သည် ပကရဏ ပရိစ္ဆေဒအားဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၊ ဝိဘင်းကျမ်း၊ ဓာတုကထာကျမ်း၊ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၊ ကထာဝတ္ထုကျမ်း၊ ယမိုက်ကျမ်း၊ ပဌာန်းကျမ်းဟူ၍ ခုနစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုခုနစ်ပါးတို့တွင် ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌လည်း ကဏ္ဍအားဖြင့် စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ရူပကဏ္ဍ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍဟူ၍ လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုစိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌လည်း မာတိကာ၊ ပဒဘာဇနီအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် မာတိကာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုမာတိကာ၌လည်း တိကမာတိကာ၊ ဒုကမာတိကာအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် တိကမာတိကာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုတိကမာတိကာ၌လည်း ကုသလတိက်၊ ဝေဒနာတိက် အစရှိသောအားဖြင့် ၂၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂၂-ပါးတို့တွင် ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

မာတိကာနိဒါန်းပြီး၏။

ကျက်မှတ်ရန်တိုက်စဉ်ပြုလက်

ကု, ဝေံ မှာ ဝိ, ဥဖက်လို့၊ သံ, တံက်နှင့် ပီ, ဒ, ဟေ။

အာ, သေက်တွင် ပ နှစ်ခု ဟောမှုမသွေ။ ။

ဟိ, မိ, မ, ဥပ္ပန္နေ၊ တိနှစ်ထွေ အဇ် ဒွေး။

သ, တစ်တန် ဗာဝိတိုက်ကို၊ ခဲကြိတ်လို့တွေး။ ။

စေတသိက်ယှဉ် မှတ်သားဖွယ်

စေတသိက်ယှဉ်ပုံ ဇယားကို ကြည့်လျှင် အကုသိုလ်ဆိုင်ရာ၌ ၂၇-ပါး၊ သောဘနဆိုင်ရာ၌ ၃၈-ပါး ယှဉ်ကြောင်းတွေ့ရပေမည်။

“စုဒ္ဓသာ ကုသလသွေဝ၊ သောဘနေသွေဝ သောဘနာ” နှင့်အညီ အကု စေ ၁၄-ပါးသည် အကု-၁၂ ၌သာယှဉ်၍ သောဘန စေ ၂၅-ပါးသည်လည်း သောဘနစိတ်- ၅၉ ၌ သာယှဉ်ကြောင်းကိုလည်း သတိပြုပါ။ အကုသိုလ်ဆိုင်ရာ၌ လောတြိ၊ ဒေါစတုက်၊ ဝိစိကိစ္ဆာ တို့ ယှဉ်ရာစိတ် ပါ၊ မပါ သတိပြု၍ ၂၇-ပါးမှ နုတ်ယူပါ။

သောဘနဆိုင်ရာ၌ ဝိရတီနှင့် အပ္ပမညာတို့ ယှဉ်ရာစိတ် ပါ၊ မပါ သတိပြု၍ ၃၈-ပါးမှ နုတ်ယူပါ။ ဤသည်ကို သတိပြုမိလျှင် အရကောက်များ၌ ပါရှိသော ကြည်သောစေတသိက်နှင့် ကြွင်း (ယှဉ်)သော စေတသိက် သင်္ချာများ အလွယ်နှင့် မှတ်မိပါလိမ့်မည်။

စိတ်စေတသိက်ယှဉ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်ဇယား

စိတ်-၈၉	စေတသိက်-၅၂			
	အည ၁၃	အကု ၁၄	သောဘန ၂၅	ပေါင်း
အကု ၁၂	။ ။	။		၂၇
အဟိတ် ၁၈	ဆန္ဒကြံ ၁၂			၁၂
သောဘန ၅၉/၉၁	အည ၁၃		။	၃၈

အာရုံပြု သရုပ်ပြဇယား (သင်္ဂဟလာ အတိုင်း)
(နေဝါ ညဝါ အာရုံပြုနှင့် သက်ဆိုင်သမျှ ဤဇယားဖြင့်ပင် ကိစ္စပြီး၏။)

အညွှန်း		အာရမ္မဏိကစိတ်	အာရုံ
ပဉ္စသ ဝိညာဉ်	တောရသရုပ်	စက်-ဒွေ/သော-ယာ-စိ-ကာ	ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ သဒ္ဓ-ဂန္ဓ-ရသ-ဟောဌဗ္ဗ
	ပစ္စုပ္ပန် ထိုတူ	မနောတတ်-၃	ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ
ကာမ၊ မဟာဇ္ဈတ်၊ ဝိပုတ်၊ ပညတ်၊ ပရမတ်၊ အနုကန် ၃၁ ခံ	ပစ္စုပ္ပန်တိုက်၊ နာဝပ္ပ၊ ရုပ်၊ နာမ်၊ အနုကန် ၄၃ ခံ	သန္တိ-၃၊ မဟာဝိ-၈၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်	ကာမစိတ်- ၅၄၊ ၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈
		အကု-၁၂၊ မဟာကု၊ ကြိဝိပ်-၈	ကိ-၈၁၊ ၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ်
		မဟာ-ကုသ-၄၊ ကုဘိဉ်	(အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြည်)
		မနောဒွါ၊ မဟာကြိသ-၄၊ ကြိဘိဉ်	စိတ်-၈၇၊ ၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်ပညတ်
ဆိမ္မတ္တန်၊ မဟာဓူတေ	တိတ်မူဆုမှတ်	ဝိညာဏဉာယတနစိတ်-၃	(အတိတ် အဇ္ဈတ္တ) အာကာ-စိတ်-၃
	ဆတအဇ္ဈတ်	နေဝသညာ- -စိတ်-၃	(အတိတ် အဇ္ဈတ္တ) အာကိဉ်စိတ်-၃
ကေဝိသတိ ဝေါဟာရ	ပဉ္စဝိ သုံးတန်	ရူပ ပထမ ဖြန့်စိတ်-၃	၂၅-ပါးသော ပညတ်
	ဆယ့်လေးကိုးလံ	ရူပ ၃ ဖြန့်-၃၊ တဖြန့်-၃၊ ၈ ဖြန့်-၃	၁၄-ပါးသော ပညတ်
	ဆယ့်နှစ်သုံးပင်	ရူပ ပဉ္စမဖြန့်စိတ်-၃	၁၂-ပါးသော ပညတ်
		အာကာသာနဉာယတနစိတ်-၃	ကောင်းကင် ပညတ်
	အဇ္ဈတ်-ဗဟိဒ်၊ ဝိပုတ်	အာကိဉ်ဉာယတနစိတ်- ၃	နတ္ထိဘောပညတ် (ကာလဝိပုတ်)
အဋ္ဌနိဗ္ဗာန် ဂေါစရေ		လောကုတ္တရာစိတ်- ၈	နိဗ္ဗာန် (ဗဟိဒ္ဓိ ကာလဝိပုတ်)

• ၂၅-ပါးသော ပညတ်စသည်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း အာဝနာဘောဒ အတိုင်းသိပါ။

၂၅-ပါးသော ပညတ်။ ။ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အသုဘ ၁၀-ပါး၊ ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဆံ၊ အစရှိသောကာယအစုပညတ်၊ အာနပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက်ပညတ်၊ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဟူသောဗြဟ္မဝိဟာရတရား သုံးပါး၏ အာရုံဖြစ်သော သတ္တဝါပညတ်။

၁၄-ပါးသော ပညတ်။ ။ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အာနပါနဿတိ၊ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ သုံးပါး- သတ္တဝါ ပညတ်။

၁၂-ပါးသော ပညတ်။ ။ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အာနပါနဿတိ၊ ဥပေက္ခာ ဟူသော သတ္တဝါပညတ်။

ရုပ် ၂၈-ပါး ဇယား
(သင်္ဂြိုဟ်လာအတိုင်း)

မူရင်းအမည်		သရုပ်အမည်
သင်္ဃာရုပ်	ဘူတရုပ်	ပထဝီ (အာပေါ) တေဇော-ဝါယော (စတုရ)
	ပဿာဒရုပ်	စက္ခု-သောတ-ဃာန-ဇိဝှာ-ကာယပဿာဒ (ကမ္မဇဇကန်)
	ဂေါစရရုပ်	ရူပ-သဒ္ဓ-ဂန္ဓ-ရသ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗ(ပ-တေ-ဝါ)(စတုရ)
နိဗ္ဗာန်ရုပ်-၁၈	ဘာဝရုပ်	ဣတ္ထိန္ဒြေ-ပုရိသိန္ဒြေ (ကမ္မဇဇကန်)
	ဟဒယရုပ်	ဟဒယဝတ္ထု ။
	ဇီဝိတရုပ်	ဇီဝိတိန္ဒြေ ။
	အာဟာရရုပ်	ကဗဠိကာရ အာဟာရ (စတုရ)
အနိပ္ပန္နရုပ်-၁၀	ပရိစ္ဆေဒရုပ်	အာကာသဓာတ် ။
	ဝိညာတ်ရုပ်	ကာယဝိညာတ်, ဝစီဝိညာတ် (စိတ္တဇဇကန်)
	ဝိကာရရုပ်	ရူပဿ လဟုတာ-မုဒုတာ-ကမ္မညတာ(တိရ) ဝိညာတ်-၂
	လက္ခဏရုပ်	ဥပစယ-သန္တတိ-ဇရတာ-အနိစ္စတာ

သုခုမရုပ် သောဠသ

အာပေါ, ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ, ဟဒယရုပ်, ဇီဝိတရုပ်,
အာဟာရရုပ်, ပရိစ္ဆေဒရုပ်, ကာယဝိညာတ်, ဝစီဝိညာတ်,
ရူပဿ လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ, ဥပစယ, သန္တတိ,
ဇရတာ, အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် သောဠသ။

ဇယားဆိုရိုး (နှုတ်တက်ဆောင်ရန်)

ခန္ဓာ ၅-ပါး

ရုပ်အဋ္ဌဝီသသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာစေတသိက်သည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာစေတသိက်သည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာသညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက်- ၅၀သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ (နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။)

ကာယတန ၁၂-ပါး

ရုပ်အဋ္ဌဝီသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခယတနမည်၏။ (ပ) ကာယပသာဒသည် ကာယာယတနမည်၏။ ရူပါရုံသည် ရူပါယတနမည်၏။ (ပ) ရသာရုံသည် ရသာယတနမည်၏။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏။ စိတ်တစ်ခုယုတ် ကိုးဆယ်သည် မနာယတနမည်၏။ အာပေါ (ပ) အနိစ္စတာအားဖြင့် သုနုပရုပ် သောဠသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏။

ဓာတ် ၁၈ ပါး

စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။ (ပ) ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်။ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ (ပ) ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနံ၊ သမ္ပုဋ်တို့ကြွင်းဒွေသည် မနောဓာတ်၊ ကြွင်းသောစိတ် ၇၆ - ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ အာပေါ။ (ပ) နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်။

သစ္စာလေးပါး

လောကီစိတ် ၈ ကာသိတိ၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ၈ ကပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။

လောဘစေတသိက်သည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။

နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။

မဂ်စိတ်လေးခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကပ္ပန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ရှစ်ပါး ခုနစ်ပါး (ပ) အရဟတ္တမဂ် ရှစ်ပါး ခုနစ်ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉ - ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇ - ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက် မှလွတ်၏။

တိကမာတိကာအနက်

ကုသလတိက် ပ။ ကုသလာ ဓမ္မာ၊
 ဒ။ အကုသလာ ဓမ္မာ၊
 တ။ အဗျာကတာ ဓမ္မာ၊

ကုသလာ= အနန္တ သုခဝိပါကလက္ခဏာ- အပြစ်မရှိခြင်း ကောင်းသော အကျိုးကို ပေးခြင်း လက္ခဏာ ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ= နိဿတ္တနိဇ္ဈိမဘာဝါ- သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ- ရှိကုန်၏။

အကုသလာ= သာဝဇ္ဇ ဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာ- အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း၊ မကောင်းသော အကျိုးကို ပေးခြင်း၊ လက္ခဏာရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

အဗျာကတာ= ကုသလာ ကုသလာဘာဝေန အကထိတာ အည ဘာဝေန ကထိတာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် တို့၏ အပြစ်အားဖြင့်ကား မဟောကြားအပ်ကုန် တစ်ပါးသော အပြစ်အားဖြင့်သာ ဟောကြားအပ်ကုန်သော ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

ဝေဒနာတိက် ပ။ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊
 ဒ။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊
 တ။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊

သုခါယ- သုခဖြစ်သော၊ ဝေဒနာယ- ဝေဒနာနှင့် သမ္ပယုတ္တာ- အညီအညွတ် ဧကပ္ပါဒ အစ ရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

ဒုက္ခာယ- ဒုက္ခဖြစ်သော၊ (ပ)

အဒုက္ခမသုခါယ- ဒုက္ခလည်းမဟုတ် သုခလည်းမဟုတ်သော၊ ဝါ- ဒုက္ခမှလည်း တစ်ပါး သုခမှလည်း တစ်ပါးသော၊ (ပ)

ဝိပါကတိက် ပ။ ဝိပါကာ ဓမ္မာ၊
 ဒ။ ဝိပါက ဓမ္မဓမ္မာ၊
 တ။ နေဝိပါက နဝိပါက ဓမ္မဓမ္မာ၊

ဝိပါကာ- အချင်းချင်းထူးကုန်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်ကုန်သော။

ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ- အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်းမဟုတ်ကုန် သော သဘောတရားတို့သည်၊ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)

နေဝိပါက နဝိပါက ဓမ္မဓမ္မာ- အချင်းချင်းထူးကုန်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး လည်းမဟုတ်၊ အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသည်လည်းမဟုတ်ကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ်၊ ဇီဝလည်း မဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်၊ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)

ဥပါဒိန္နတိက် ပ။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ၊
 ဒု။ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ၊
 တ။ အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ၊

ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ- အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဥပါဒါနိတို့၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော။

အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာ- အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဥပါဒါနိတို့၏ အစီးအပွားသာ ဖြစ်ကုန်သော။

အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယာ- အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သည်လည်း မဟုတ်၊ ဥပါဒါနိတို့၏ အစီးအပွားလည်း မဟုတ်ကုန်သော။

သံကိလိဋ္ဌတိက် ပ။ သံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိကာ ဓမ္မာ၊
 ဒု။ အသံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိကာ ဓမ္မာ၊
 တ။ အသံကိလိဋ္ဌ အသံကိလေသိကာ ဓမ္မာ၊

သံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိကာ- ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့ကိုရခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်သော။

အသံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိကာ- ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန် စေအပ် နှိပ်စက်အပ်သည် မဟုတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပူပန်စေတတ်၊ နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို ရခြင်းငှာသာ ထိုက်ကုန်သော။

အသံကိလိဋ္ဌ အသံကိလေသိကာ- ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ် ကုန်သည်လည်းမဟုတ်၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို ရခြင်းငှာ ထိုက်သည် လည်း မဟုတ်ကုန်သော။

ဝိတက္ကတိက် ပ။ သဝိတက္က သဝိစာရာ ဓမ္မာ၊
 ဒု။ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ ဓမ္မာ၊
 တ။ အဝိတက္က အဝိစာရာ ဓမ္မာ၊

သဝိတက္က သဝိစာရာ- ဝိတက်နှင့်လည်းတကွ၊ ဝိစာရနှင့်လည်းတကွ ဖြစ်ကုန်သော။

အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ- ဝိတက်ကားမရှိ၊ ဝိစာရမျှသာ ရှိကုန်သော။

အဝိတက္က အဝိစာရာ- ဝိတက်လည်းမရှိ၊ ဝိစာရလည်း မရှိကုန်သော။

တိုက်	ပဒ	အဘိဓမ္မာဗျဉ်း	ခန့်	အာ	ဇာ	သစ်	သစ္စာပုတ်	တိုက်ပုတ်
ဥပဇာ	ပ	ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ စေ ၃၈	၄	၂	၂	၂	၂၉	
	ဒု	အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ စေ ၂၇	၄	၂	၂	၂		
	တ	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၂	၃၇	

ကုသလာ ဓမ္မာ-အရ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ခု၊ စေတသိက် ၃၈-ခု ရ၏။ ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် စေတသိက် ၃၈-ခုတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ၃၆-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၃၈-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၃၈-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် လောကီကုသိုလ်စိတ် ၁၇-ခု၊ စေတသိက် ၃၈-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါဒ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှလွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အကုသလာ ဓမ္မာ အရ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ စေတသိက် ၂၇-ခု ရ၏။ ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် စေတသိက် ၂၇-တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ၂၅-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၂၇-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၂၇-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ၂၆-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

အဗျာကတာ ဓမ္မာဟူသော တတိယပုဒ်၏ အရကား ဝိပါက်စိတ် ၃၆-ခု၊ ကြိယာစိတ် ၂၀၊ စေတသိက် ၃၈-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခု၊ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ရုပ် ၂၈-ခုသည် ရူပက္ခန္ဓာ၊ စေတသိက် ၃၈-ခုတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ၃၆-ခုသည် သင်္ခါက္ခန္ဓာ၊ ဝိပါက်စိတ် ၃၆-ခု၊ ကြိယာစိတ် ၂၀-သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၅-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ရုပ်အဋ္ဌဝီသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတန၊ သောတပသာဒသည် သောတာယတန၊ ဃာနပသာဒသည် ဃာနာယတန၊ ဇိဝှါပသာဒသည် ဇိဝှါယတန၊ ကာယပသာဒသည် ကာယာယတန၊ ရူပါရုံသည် ရူပါယတန၊ သဒ္ဓါရုံသည် သဒ္ဓါယတန၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတန၊ ရသာရုံသည် ရသာယတန၊ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ ဝိပါက်စိတ် ၃၆-ခု၊ ကြိယာစိတ် ၂၀-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၃၈-ခု၊ အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ကာယဝိညာတ်၊ ဝစီဝိညာတ်၊ ရူပဿ လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ၊ ဇေတတ၊ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် ၁၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၁၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ရုပ် ၂၈-ခုတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည်စက္ခုဓာတ်၊ ---ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ သည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ --- ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ ပဉ္စဒ္ဓါရာဇနန်း၊ သမ္ဗုဒ္ဓိစိုင်းဒွေသည် မနောဓာတ်၊ ကြွင်းသော ဝိပါက်စိတ် ၂၄-ခု၊ ကြိယာစိတ် ၁၉-သည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၃၈-ခု၊ အာပေါ၊ ---အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် ၁၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၁၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် လောကီဝိပါက် ၃၆-ခု၊ ကြိယာစိတ် ၂၀၊ စေတသိက် ၃၅-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

တိက	ပဒ	အဘိဓမ္မာပုဒ်	ခန့်	အာ	ဇာ	သင်	သစ္စာပုဒ်	တိကပုဒ်
နိဗ္ဗာန်	ပ	သုခသဟဂုတ် ၆၃(ဝေ-ဒေါစတုက်-ဝိစိကြည်)ဝေ-၄၆	၃	၂	၃	၃	၈/၃၆	သုခဝေ-၆၃၊ဒုက္ခ
	ဒု	ဒုက္ခသဟဂုတ်-၃(ဝေ-ပိ-လောတြိ-ဝိစိကြည်)ဝေ-၂၁	၃	၂	၃	၁		ဝေ-၃၃၊ပေက္ခာဝေ
	တ	ဥပေက္ခာ ၅၅(ဝေ-ပိ-ဒေါစတုက်)ဝေ-၄၆	၃	၂	၇	၃	၆/၃၃	၅၅ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်

သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ အရ- သုခသဟဂုတ် ၆၃-ခု၊ ဝေဒနာ၊ ဒေါသ၊ ဣဿ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ ကြဉ်သော စေတသိက် ၄၆-ခု ရ၏။ ထိုတရားတို့သည် -

ခန္ဓာအားဖြင့် စေတသိက် ၄၆-ခု တို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ၄၅-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ခုသည် ဝိညာက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၄၆-ခုသည် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်သည် ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ ကြွင်းသော သုခသဟဂုတ် ၆၂-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၄၆-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် လောကီသုခသဟဂုတ်စိတ် ၃၁-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ၄၅-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည်သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်သုခ သဟဂုတ်စိတ်၁၆-ခု၌ ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး ၇-ပါး-----အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၆-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။(ဝေဒနာ ဖျေရည်)

ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ - အရ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု၊ ဝေဒနာ၊ ပိတိ၊ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ၂၁-ခု ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် - ခန္ဓာအားဖြင့် စေတသိက် ၂၁-ခု တို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ၂၀-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၂၁-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်သည် ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ ဒေါသမူဒွေသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၂၁-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် ၂၁-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ ဤသို့လျှင် ၁-ပါးဖြစ်သတည်း။

အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ-အရ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ် ၅၅-ခု၊ ဝေဒနာ၊ ပီတိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စကြဉ်သော စေတသိက် ၄၆-ခု ရ၏။ ထိုတရားတို့သည်- ခန္ဓာအားဖြင့် စေတသိက် ၄၆-ခုတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ၄၅-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၄၆-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဝိညာဉ်ဒွေသည် သောတဝိညာဏဓာတ်၊ ဃာနဝိညာဉ်ဒွေသည် ဃာနဝိညာဏဓာတ်၊ ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေသည် ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ်၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေသည် မနောဓာတ်၊ ကြွင်းသော ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ် ၄၄-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၄၆-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၇-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် လောကီဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄၇-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ၄၅-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၇-ပါး၊ -----အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၆-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၃-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏ ဤသို့လျှင် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။ (ဥပေက္ခာ-၌ ဝေဒနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ ၄-ပါး လျော့၏၊ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ဝိတက် ကြံ ၃-ပါးလျော့၏)

တိုက်	ပဒ	အဘိဓမ္မာ	ခန့်	အာ	တ	သစ်	သမ္ဘဝိပဿနာ	တိုက်မှတ်
ပုဂ္ဂိုလ်	ပ	ဝိပါကစိတ်-၃၆၊ စေ-၃၈	၄	၂	၈	၁	၃၇	
	ဒ	အကု-၁၂၊ ကု-၂၁၊ စေ-၅၂	၄	၂	၂	၃	၂၉	
	တ	ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၅၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၃၂	၃၃	၂		

ဝိပါကာဓမ္မာ - အရ ဝိပါကစိတ် ၃၆-ခု၊ စေတသိက် ၃၈-ခု ရ၏။ ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် စေတသိက် ၃၈-ခုတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ၃၆-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိပါကစိတ် ၃၆-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ဝိပါကစိတ် ၃၆-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၃၈-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ - - - ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ သမ္ပဋိစိုဏ်းဒွေသည် မနောဓာတ်၊ ကြွင်းသော ဝိပါကစိတ် ၂၄-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၃၈-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် လောကီဝိပါကစိတ် ၃၂-ခု၊ စေတသိက် ၃၅-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ - အရ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ခု၊ စေတသိက် ၅၂-ခု ရ၏။ ထိုတရားတို့သည် -

သစ္စာအားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ လောကီကုသိုလ်စိတ် ၁၇-ခု၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ၅၁-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ - - - သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး - - - အရဟတ္တ မဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေ အတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ - အရ ကြိယာစိတ် ၂၀၊ စေတသိက် ၃၅-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခု၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။ ထိုတရားတို့သည် -

ခန္ဓာအားဖြင့် ရုပ် ၂၈-ခုသည် ရူပက္ခန္ဓာ - - - ကြိယာစိတ် ၂၀-သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ရုပ် ၂၈-ခုတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ် - - - ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းသည် မနောဓာတ်၊ ကြွင်းသော ကြိယာစိတ် ၁၉-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၃၅-ခု၊ အာပေါ - - - သုခမရုပ် ၁၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန်သည်

ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၁၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ကြိယာစိတ် ၂၀၊ စေတသိက် ၃၅-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

တိက	ပဒ	အဘိဓမ္မာဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	သစ္စာစိတ်	တိက်မုတ်
ဥပါဒ်	ပ	လောကီဝိ-၃၂၊ စေ-၃၅၊ ကမ္မဇရုပ်-၂၀	၅	၁၁	၁၇	၁		
	ဒု	အကု-၁၂၊ လောကီကု-၁၇၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၅၂ စိတ္တဇရုပ်-၁၇၊ ဥတုဇရုပ်-၁၅၊ အာဟာရဇရုပ်-၁၄	၅	၇	၈	၂		
	တ	လောကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ - အရ အာယတနအားဖြင့် ကမ္မဇရုပ် ၂၀-တို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတန - - - ကာယပသာဒသည် ကာယာယတန၊ ရူပါရုံသည် ရူပါယတန၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတန၊ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ လောကီဝိပါက် ၃၂-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၃၅-ခု၊ အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ဥပစယ၊ သန္တတိအားဖြင့် (တစ်နည်းကား) ဇရုတာ၊ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် ၉-ခု၊ ၁၁-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၁၁-ပါးဖြစ်သတည်း။

အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာ - အရ အာယတနအားဖြင့် တိဇရုပ်တို့တွင် ရူပါရုံသည် ရူပါယတန၊ သဒ္ဓါရုံသည် သဒ္ဓါယတန၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတန၊ ရသာရုံသည် ရသာယတန၊ ပ တေ ဝါ ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ လောကီကုသိုလ်စိတ် ၁၇-ခု၊ ကြိယာစိတ် ၂၀-သည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၅၂-ခု၊ အာပေါ၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ကာယဝိညာတ်၊ ဝစီဝိညာတ်၊ ရူပဿ လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိအားဖြင့် (တစ်နည်းကား) ဇရုတာ၊ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် ၁၀-ခု၊ ၁၂-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၇-ပါးဖြစ်သတည်း။

အနုပါဒိန္နု အနုပါဒါနိယာ - အရ ဓာတ်အားဖြင့် လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၃၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ - - - သမ္မာ သမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး - - - အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာ ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ပီတိတိက်

ပ။ ပီတိသဟဂတာ ဓမ္မာ၊

ဒု။ သုခသဟဂတာ ဓမ္မာ၊

တ။ ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဓမ္မာ၊

ပီတိသဟဂတာ- ပီတိနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော ဝါ- ပီတိနှင့် ဧကုပ္ပာဒ အစရှိသောအစွမ်းဖြင့် နှိုးနှောကုန်သော ဝါ- ပီတိနှင့်တကွ ဧကုပ္ပာဒ အစရှိသော အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော။

သုခသဟဂတာ- သုခဝေဒနာနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ (ပ)

ဥပေက္ခာသဟဂတာ- ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ (ပ)

ဝိတက္ကတိက် သစ္စာဖွဲ့ပုံ

ပ။ လောကီ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ်-၄၇၊ (လောဘကြည်) ဝေ-၄၉ သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်သဝိတက္က သဝိစာရစိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဝါစာ-- သောတာမဂ် ၇-ပါး-မဂ်သစ္စာ၊ ကြွင်းမဂ်စိတ္တုပ္ပာဒ် ၂၈-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပာဒ် ၃၅-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှလွတ်၏။

ဒု။ ကိ ဒုဇ္ဈာန်စိတ်-၃၊ ဝေ-၃၃၊ ကိဝိတက်-၄၇ သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ မဂ်ဒုဇ္ဈာန် စိတ် ၄-ခု၌ရှိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဝါစာ--၇-ပါးသည်လည်းကောင်း၊ မဂ် ပဇ္ဈာန်စိတ် ၄-ခု၌ရှိ ဝိတက် ဝေ တည်းဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင် ဟုဆိုအပ်သော သောတာမဂ် ၁-ပါး-- အရ မဂ် ၁-ပါးသည်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းမဂ်စိတ္တုပ္ပာဒ်-၂၈၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပာဒ်-၃၅ သည်လည်းကောင်း၊ ဖိုလ်ပဇ္ဈာန်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော ဝိတက် ဝေ ၄-ခု သည်လည်းကောင်း သစ္စဝိပုတ်။

တ။ ကိ အဝိတက္က အဝိစာရ-၃၁၊ ဝေ-၃၃၊ ကိ ဝိစာရ-၃၊ ရုပ်-၂၈ သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ်အဝိတက္က အဝိစာရ-၁၂ ၌ရှိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဝါစာ--၇-ပါး မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်း-သည် လည်းကောင်း၊ လောကုတ် ဒုဇ္ဈာန်စိတ် ၈-ခု၌ရှိသော ဝိစာရစေတသိက် ၈-ခုသည် လည်းကောင်း၊ သစ္စဝိပုတ်။

ပီတိတိက် ပ-ပဒ သစ္စာဖွဲ့ပုံ။ ။လောကီပီတိသဟဂုတ်-၂၇၊ (လောဘကြည်) ဝေ-၄၅သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်ပီတိသဟဂုတ်-၁၂၌ရှိ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်း မဂ်စိတ္တုပ္ပာဒ်-၂၈၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပာဒ်-၃၆ သည် သစ္စဝိပုတ်။

တိက	ပဒ	အဘိဓမ္မာဗျူဟ	ခန့်	အာ	စာ	သစ်	သစ္စာမုတ်	တိကမုတ်
ကုသလ	ပ	ကုသိုလ်စိတ်-၂၁၊ စေ-၃၈	၄	၂	၂	၂	၂၉	
	ဒု	အကုသိုလ်စိတ်-၁၂၊ စေ-၂၇	၄	၂	၂	၂		
	တ	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၂	၃၇	
ဝေဒနာ	ပ	သုခသဟဂုတ်-၆၃၊ (ဝေ-ဒေါစတုက်-ဝိစိကြည်)စေ-၄၆	၃	၂	၃	၃	၂၈/၃၆	သုခဝေ-၆၃၊ ဒုက္ခ
	ဒု	ဒုက္ခသဟဂုတ်-၃၊ (ဝေ-ပိ-လောတြိ-ဝိစိကြည်)စေ-၂၁	၃	၂	၃	၁		ဝေ-၃၂၊ ပေက္ခာဝေ
	တ	ဥပေက္ခာ-၅၅ (ဝေ-ပိ-ဒေါစတုက်)စေ-၄၆	၃	၂	၇	၃	၂၆/၃၃	၅၅၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဝိပါက	ပ	ဝိပါကစိတ်-၃၆၊ စေ-၃၈	၄	၂	၈	၁	၃၇	
	ဒု	အကု-၁၂၊ ကု-၂၁၊ စေ-၅၂	၄	၂	၂	၃	၂၉	
	တ	ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၅၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၃	၂		
ဥပါဒိန္န	ပ	လောကီဝိ-၃၂၊ စေ-၃၅၊ ကမ္မဇရုပ်-၂၀	၅	၁၁	၁၇	၁		
	ဒု	အကု-၁၂၊ လောကီကု-၁၇၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၅၂ စိတ္တဇရုပ်-၁၇၊ ဥတုဇရုပ်-၁၅၊ အာဟာရဇရုပ်-၁၄	၅	၇	၈	၂		
	တ	လောကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
သံကိလိဋ္ဌဟိန	ပ	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
	ဒု	ကိကု-၁၇၊ ကိဝိ-၃၂၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
	တ	လောကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ဝိတက္က	ပ	သဝိတက္ကသဝိစာရ-၅၅ (တက်-စာ-ကြည်) စေ-၅၀	၄	၂	၃	၃	၂၈/၃၅	သဝိတက္က
	ဒု	ဒုဗ္ဗန်-၁၁၊ (တက်-စာ-ကြည်) စေ-၃၆ သဝိတက္ကသဝိစာရ-၅၅ ရှိ ဝိတက်စေ-၅၅	၄	၂	၂	၂	၂၈/၃၅	သဝိစာရ
	တ	အဝိတက္ကသဝိစာရ-၅၅၊ (တက်-စာ-ကြည်)စေ-၃၆ ဒုဗ္ဗန်-၁၁ ခြံရှိ ဝိစာရစေ-၁၁၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၇	၃	၂၈/၃၅	၅၅-ခြံရှိသော ဝိစာရစေ-၅၅
ဝိဝိ	ပ	ပိတိသဟဂုတ်-၅၁၊ (ပိ-ဒေါစတုက်-ဝိစိကြည်) စေ-၄၆	၄	၂	၂	၃	၂၈/၃၆	သုကာသိဉ္စ-ဗ္ဗန်
	ဒု	သုခသဟဂုတ်-၆၃၊ (ဝေ-ဒေါစတုက်-ဝိစိကြည်) စေ-၄၆	၃	၂	၃	၃	၂၈/၃၆	၁၁ရှိသော ဝေ-၁၂၊
	တ	ဥပေက္ခာ-၅၅၊ (ဝေ-ပိ-ဒေါစတုက်ကြည်) စေ-၄၆	၃	၂	၇	၃	၂၆/၃၃	ဥပေက္ခာဝေ-၅၅၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်-၃၊ စေ ၂၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

တိကအမည်ရပ်။ ပရမတ္ထတရားကို သုံးခုပြု၍ ဟောကြားရာ ဟောကြားကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် တိက (တိက) မည်၏။

ဒဿန ပ။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ၊

ဒု။ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ၊

တ။ နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ၊

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ- သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်သော။

ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ- အထက်မဂ်သုံးခုသည် ပယ်အပ်ကုန်သော။

နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ- သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်သည်လည်းမဟုတ်၊ အထက်မဂ်သုံးခုသည် ပယ်အပ်ကုန်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။

ဒဿနဟေတု ပ။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ၊

ဒု။ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ၊

တ။ နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ-၊

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ- သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိကုန်သော။

ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ- အထက်မဂ်သုံးခုသည်---

နေဝ(ပ)ဟေတုကာ- --သောတာ-- ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။

အာစယဂါမိ ပ။ အာစယဂါမိနော ဓမ္မာ၊

ဒု။ အပစယဂါမိနော ဓမ္မာ၊

တ။ နေဝါစယဂါမိ နာပစယဂါမိနော ဓမ္မာ၊

အာစယဂါမိနော- စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။

အပစယဂါမိနော- နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။

နေဝါစယဂါမိ နာပစယဂါမိနော- စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်းမဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်ကုန်သော။

သေက္ခ ပ။ သေက္ခာ ဓမ္မာ၊

ဒု။ အသေက္ခာ ဓမ္မာ၊

တ။ နေဝသေက္ခာ နာသေက္ခာ ဓမ္မာ၊

သေက္ခာ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော။

အသေက္ခာ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော။

နေဝသေက္ခာ နာသေက္ခာ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ ဥစ္စာလည်းမဟုတ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်းမဟုတ်ကုန်သော။

တိုက်	ပဒ	အဘိဓမ္မာ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ဝိမုတ်	တိုက်မုတ်
သေန	ပ	သောမဂ်အကြွင်းမရှိပယ်-ဒိဋ္ဌသံ-၄၊ ဝိစိ-၁(မာန ဒေါစတုက်						
	ပ	ကြည့်) စေ-၂၂၊ သောမဂ်တနုကရပယ် အပါယဂမနိယဖြစ်	၄	၂	၂	၂		
		သော ဒိဋ္ဌဝိ-၄၊ ဒေါဒွေ၊ (ဒိဋ္ဌ ဝိစိကြည့်) စေ-၂၅						
	ဒ	သကမဂ် တနုကရပယ် ရှန်ရင်း ဒိဋ္ဌ ဝိ-၄၊ ဒေါဒွေ၊ အနာမဂ်						
သေန	ဒ	ကြွင်းမရှိပယ် ကာမရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ် ဒိဋ္ဌ ဝိ-၄၊ ဒေါဒွေ						
	ဒ	(ဒိဋ္ဌ ဝိစိကြည့် စေ-၂၅၊ အရဟတ္တမဂ် အကြွင်းမရှိပယ်၊ ရူပ	၄	၂	၂	၂		
		အရူပရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်-ဒိဋ္ဌ ဝိ-၄၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ (ဒိဋ္ဌ၊ ဒေါစတုက်						
		ဝိစိကြည့်) စေ-၂၁						
သေန	တ	ကု-၂၁၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
	ပ	သောမဂ် အကြွင်းမရှိပယ်-(မာန၊ ဒေါစတုက် ဝိစိကိစ္စသဟဂုတ်	၄	၂	၂	၂		
		၌ မောဟကြည့်) စေ-၂၂၊ သော မဂ် တနုကရပယ်-						
	ဒ	သကမဂ်- အနာမဂ်- အရဟတ္တမဂ်- (ဒိဋ္ဌ၊ ဒေါစတုက်၊ ဝိစိ၊	၄	၂	၂	၂		
သေန	ဒ	ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟကြည့်) စေ-၂၁						
	တ	ကု-၂၁၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ မောဒွေ၌ မောဟ၊ ရုပ်-၂၈၊ နိ	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
	ပ	အကု-၁၂၊ ကိကု-၁၇၊ စေ-၅၂၊	၄	၂	၂	၂		
	ဒ	မဂ်စိတ်-၄၊ စေ-၃၆၊	၄	၂	၂	၁	၂၉/၃၇	
သေန	တ	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၂	၃၇	
	ပ	(အရဟတ္တဖိုလ်ကြည့်) လောကုတ္တရာစိတ်-၇၊ စေ-၃၆၊	၄	၂	၂	၁	၂၉/၃၇	
	ဒ	အရဟတ္တဖိုလ်-၁၊ စေ-၃၆၊	၄	၂	၂		၃၇	
	တ	လောကီစိတ်-၈၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊	၅	၁၂	၁၈	၃		
သေန	ပ	ကာမစိတ်-၅၄၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊	၅	၁၂	၁၈	၂		
	ဒ	မဟဂ္ဂုတ်-၂၇၊ စေ-၃၅	၄	၂	၂	၁		
	တ	လောကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်၊	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ပရိတ္တ ပ။ ပရိတ္တာ ဓမ္မာ၊ ဒု။ မဟဂ္ဂတာ ဓမ္မာ တ။ အပ္ပမာဏာ ဓမ္မာ၊

ပရိတ္တာ- နည်းသော အာနုဘော်ရှိကုန်သော။

မဟဂ္ဂတာ- မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ- မြတ်ကုန်သော ဈာနလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ်ကုန်သော။

အပ္ပမာဏာ- နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော။

ပရိတ္တာရမ္မဏာ ပ။ ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဝေဿာ၊ ဒု။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ ဝေဿာ၊ တ။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ ဝေဿာ၊
 ပရိတ္တာရမ္မဏာ- ပရိတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော၊ ဝါ- ပရိတ္တတရားကို အာရုံပြုကုန်သော။
 မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ- မဟဂ္ဂုတ်တရား---
 အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ- အပ္ပမာဏတရား---

ဟိန ပ။ ဟိနာ ဝေဿာ၊ ဒု။ မဇ္ဈိမာ ဝေဿာ၊ တ။ ပဏိတာ ဝေဿာ၊
 ဟိနာ- ယုတ်ကုန်သော။
 မဇ္ဈိမာ- အလတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- အယုတ်၊ အမြတ်တို့၏ အလယ်၌ဖြစ်ကုန်သော။
 ပဏိတာ- မြတ်ကုန်သော။

မိစ္ဆတ္တ ပ။ မိစ္ဆတ္တနိယတာ ဝေဿာ၊ ဒု။ သမ္မတ္တနိယတာ ဝေဿာ၊ တ။ အနိယတာ ဝေဿာ၊
 မိစ္ဆတ္တနိယတာ- ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေး သည်၏
 အစွမ်းဖြင့်မဲကုန်သော။
 သမ္မတ္တနိယတာ- မဖောက်မပြန်သော သဘောရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုး ပေးသည်၏
 အစွမ်းဖြင့်မဲကုန်သော။
 အနိယတာ- နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် မမဲကုန်သော။

မဂ္ဂါရမ္မဏာ ပ။ မဂ္ဂါရမ္မဏာ ဝေဿာ၊
 ဒု။ မဂ္ဂဟေတုကာ ဝေဿာ၊
 တ။ မဂ္ဂါဝိပတိနော ဝေဿာ၊
 မဂ္ဂါရမ္မဏာ- မဂ်လျှင်အာရုံရှိကုန်သော၊ ဝါ- မဂ်ကို အာရုံပြုကုန်သော။
 မဂ္ဂဟေတုကာ- မဂ်ဟုဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်သော၊ ဝေဿာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။
 တစ်နည်းကား-- မဂ္ဂဟေတုကာ- မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်ရှိကုန်သော။ ။ ။
 တစ်နည်းကား-- မဂ္ဂဟေတုကာ- မဂ်၌တည်သော ဟိတ်ရှိကုန်သော။ ။ ။
 မဂ္ဂါဝိပတိနော- မဂ်ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏာဝိပတိ ပစ္စည်းရှိကုန်သော၊ ဝေဿာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။
 တစ်နည်းကား-- မဂ္ဂါဝိပတိနော- မဂ်ဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတာဝိပတိ ပစ္စည်းရှိကုန်သော၊ ဝေဿာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။
 တစ်နည်းကား-- မဂ္ဂါဝိပတိနော- မဂ်လျှင် သဟဇာတာဝိပတိပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝေဿာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

တိုက်	ပဒ	အဘိဓမ္မာဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ပိုက်	တိုက်မှတ်
ပရိတ္တရမ္မက တိုက်	ပ	-မြ-- ဒွေပဉ္စ ၁၀၊မနောဓာတ် ၃၊သန္တိ ၃၊ဟသံ ၁၊မဟာဝိ ၈၊စေ ၃၃၊ ခိုက် အကု ၁၂၊မနောဒွါ၊မဟာကု၊ကြိ ၈၊အဘိဉ် ၂၊(အပ္ပကြည်)စေ ၅၀	၄	၂	၈	၂		ပညတ်မြ အကု ၃၊အဘိဉ် ၂၊ အဘိညာဉ် ၂၊မှတစ်ပါး ၁၅၊ စေ ၃၅၊ခိုက်အကု ၁၂၊မနောဒွါ၊ မဟာကု၊ ကြိ ၈၊အဘိဉ် ၂၊ (တံကြည်)စေ ၄၉၊ရုပ် ၂၈၊နိဗ္ဗာန်
	ဒု	-မြ-- ဝိညာ ၃၊ နေဝ ၃၊ စေ ၃၀၊ -ခိုက်- အကု ၁၂----- (တံ အပ္ပကြည်) စေ ၄၇	၄	၂	၂	၂		
	တ	-မြ- လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ ခိုက် မနောဒွါ၊ မဟာကု၊ကြိသံ ၄၊ အဘိဉ် ၂ (တံ၊အပ္ပကြည်) စေ ၃၃*	၄	၂	၂	၂	၂၉ ၃၇	
ပိစ္ဆတ္တတိုက်	ပ	နိယတမိစ္ဆာ-ဒိဋ္ဌိသံ ၄၊သတ္တမဇော(မာန၊ဒေါစတုက်၊ဝိစိကြည်)စေ ၂၁ ပဉ္စာနန္တရိယကံ-ဒေါဒွေ သတ္တမဇော(ပိလောတြိ၊ဝိစိကြည်) စေ ၂၂	၄	၂	၂	၂		
	ဒု	မဂ် ၄၊ စေ ၃၆	၄	၂	၂	၁	၂၉	
	တ	(နိယတမိစ္ဆာ-ဒိဋ္ဌိသံ ၄၊သတ္တမဇော၊ ပဉ္စာနန္တရိယကံ-ဒေါဒွေ သတ္တမ ဇောမှတစ်ပါး) အကု ၁၂၊ကိကု ၁၇၊ဝိ ၃၆၊ကြိ ၂၀၊ စေ ၅၂၊ရုပ် ၂၈၊ နိ	၅	၁၂	၁၈	၃	၃၇	
မဂ္ဂါရမ္မက တိုက်	ပ	သော-မဂ်ကို အာရုံပြုသော သော-၏ မနောဒွါ-မဟာကုသံ ၄၊ ကုဘိဉ်၊သော-သက မဂ်နစ်ပါးကို အာရုံပြုသော သက၏--- သော-သက-အနာမဂ်သုံးပါးကို အာရုံပြုသော အနာ၏--- မဂ် လေးပါးကို အာရုံပြုသော ရဟန္တာ၏ မနောဒွါ၊မဟာကြိသံ ၄ ကြိ ဘိဉ်၊ (ဝိရတံ အပ္ပမညာ ကြည်) စေ ၃၃	၄	၂	၂	၁		မဂ်ကို အာရုံမပြုနေ အကု ၁၂၊မနောဒွါမှတစ်ပါးအဟိတ် ၁၇၊မဟာကုဝိပံ ၄၊ မဟာဝိ ၈၊ မဟာကြိဝိပံ ၄၊အဘိဉ် ၂၊မှတစ်ပါး ၅၁၅၊ အရူပ ၁၂၊ဖိုလ်စိတ် ၄ ခု စေ ၅၂၊ မဂ် ကို အာရုံမပြုခိုက်မနောဒွါ၊မဟာကုသံ ၄၊မဟာကြိသံ ၄၊အဘိ ညာဉ် ၂၊စေ ၃၈၊ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊
	ဒု	ပ-ယောဇနာ မဂ်စိတ် ၄ (မဂ္ဂင် ဂပါးကြည်) စေ ၂၈ ဒု-ယောဇနာ ။ စေ ၃၆* တ-ယောဇနာ ။ (အမောဟကြည်) စေ ၃၅	၄	၂	၂	၁	၂၉	
	တ	ပ -ယောဇနာ သော-မဂ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုသော သော-၏ မဟာကုသံ ၄ သက-မဂ်ကို--သက-၏--- အနာ-မဂ်ကို--အနာ-၏--- အရဟတ္တမဂ်ကို---ရဟန္တာ၏မဟာကြိသံ ၄ (ဝိရတံ အပ္ပမညာကြည်) စေ ၃၃ ဒု-ယောဇနာ မဂ်စိတ် ၄ (ဝိရိယတပ်ခိုက် ဝိရိယကြည်) စေ ၃၅ (ဝိမံသတပ်ခိုက် ဝိမံသကြည်) စေ ၃၅ တ-ယောဇနာ အဓိပတိတပ်ခိုက် ဝိရိယ ဝိမံသ (လည်းရ၏)	၄	၂	၂	၂	၂၉	

• (အပ္ပကြည်) စေ ၃၆ (အရကောကံ) * မဂ်စိတ် ၄၊(အလောဘ အဒေါသကြည်) စေ ၃၄ (အရကောကံ)

ပိစ္ဆတ္တ တိုက်။ ။ မာတုဃာတက၊ ပိတုဃာတက၊ အရဟန္တဃာတက၊ လောဟိတုပ္ပါဒက၊ သံဃဘောဒက တည်းဟူသော
ပဉ္စာနန္တရိယကံ။ ဆောင်။ ၁ မာ၊ ပိ၊ အရဟံ၊ လောဟိတံ၊ ဘောဒံ နန္တရိယံ။

ဥပဇ္ဇာ ပ။ ဥပဇ္ဇာ ဝေဿာ၊ ဒု။ အနုပဇ္ဇာ ဝေဿာ၊ တ။ ဥပ္ပါဒိနော ဝေဿာ၊

ဥပဇ္ဇာ- ဥပါဒ် ဌိ ဘင် ဟုဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်ကုန်သော။

အနုပဇ္ဇာ- ဥပါဒ် ဌိ ဘင် ဟုဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်းမဟုတ်၊ ရောက်ဆဲလည်းမဟုတ်ကုန်သော။

ဥပ္ပါဒိနော- ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစ်စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့ ကုန်သော။

အတိတာ ပ။ အတိတာ ဝေဿာ၊ ဒု။ အနာဂတာ ဝေဿာ၊ တ။ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝေဿာ၊

အတိတာ- အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော။ အနာဂတာ- အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သော။

ပစ္စုပ္ပန္နာ- ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။

အတိတာရမ္မဏာ ပ။ အတိတာရမ္မဏာ ဝေဿာ၊ ဒု။ အနာဂတာရမ္မဏာ ဝေဿာ၊ တ။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဝေဿာ၊

အတိတာရမ္မဏာ- အတိတ်တရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော ဝါ- အတိတ်တရားကို အာရုံပြုကုန်သော။

အနာဂတာရမ္မဏာ- အနာဂတ်တရား---၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ- ပစ္စုပ္ပန်တရား---

အဇ္ဈတ္တ ပ။ အဇ္ဈတ္တာ ဝေဿာ၊ ဒု။ ဗဟိဒ္ဓါ ဝေဿာ၊ တ။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဝေဿာ၊

အဇ္ဈတ္တာ- အဇ္ဈတ္တသဏ္ဌာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဗဟိဒ္ဓါ- ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။

အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓါ- အဇ္ဈတ္တသန္တာန် ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။

အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ ပ။ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ ဝေဿာ၊ ဒု။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဝေဿာ၊ တ။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဝေဿာ၊

အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ- အဇ္ဈတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော၊ ဝါ- အဇ္ဈတ္တတရားကို အာရုံပြုကုန်သော။

ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ- ဗဟိဒ္ဓတရား---၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓရမ္မဏာ- အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓတရားနှစ်ပါး--

သနိဒဿန ပ။ သနိဒဿန သပ္ပဋိယာ ဝေဿာ၊ ဒု။ အနိဒဿန သပ္ပဋိယာ ဝေဿာ၊

တ။ အနိဒဿန အပ္ပဋိယာ ဝေဿာ၊

သနိဒဿန သပ္ပဋိယာ- မြင်ခြင်းနှင့်လည်း တကွ ထိပါးခြင်းနှင့်လည်းတကွ ဖြစ်ကုန်သော ဝါ- မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်လည်းတကွ ထိပါးတတ်သည်၏အဖြစ်နှင့်လည်းတကွဖြစ်ကုန်သော ဝါ- မြင်အပ်သည်နှင့်လည်းတကွ ထိပါးတတ်သည်နှင့်လည်းတကွ ဖြစ်ကုန်သော။

အနိဒဿန သပ္ပဋိယာ- မြင်ခြင်းမရှိ ထိပါးခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော ဝါ- မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်မရှိ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော ဝါ- မြင်အပ်သည်မရှိ ထိပါးတတ်သည်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။

အနိဒဿန အပ္ပဋိယာ- မြင်ခြင်းလည်းမရှိ ထိပါးခြင်းလည်းမရှိကုန်သော ဝါ- မြင်အပ်သည် ၏ အဖြစ်လည်းမရှိ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်လည်းမရှိကုန်သော ဝါ- မြင်အပ်သည်လည်းမရှိ ထိပါးတတ်သည်လည်း မရှိကုန်သော။

တိက	ပဒ	အဘိဓမ္မာဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ဝိမုတ်	တိက်မုတ်
ဥပုဇ္ဈ	ပ	ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောစိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	နိဗ္ဗာန်
	ဒု	အနာဂတ်ဖြစ်သော အကု ၁၂၊ ကု ၂၁၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၅၂ စိတ္တဇ ၁၇၊ ဥတုဇ ၁၅၊ အာဟာရဇ ၁၄	၅	၇	၈	၃	၂၉	
	တ	အနာဂတ်ဖြစ်သော ဝိ ၃၆၊ စေ ၃၈၊ ကမ္မဇ ၂၀	၅	၁၁	၁၇	၁	၃၇	
အတိတ	ပ	အတိတ်ဖြစ်သော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	နိဗ္ဗာန်
	ဒု	အနာဂတ်ဖြစ်သော ။ ။	၅	၁၂	၁၈	၃	။	
	တ	ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ။ ။	၅	၁၂	၁၈	၃	။	
အတိတာရမ္မက	ပ	မြဲ-ဝိညာ ၃၊ နေဝ ၃၊ စေ ၃၀၊ ခိုက်-မနောဒွါ၊ ကာမ ဇော ၂၉၊ ရုံ ၁၁၊ အဘိဉ် ၂၊ (တိအပ္ပကြည်) စေ ၄၇	၄	၂	၂	၂		ပညတ်မြဲ- ပညတ်ခိုက်- အပ္ပမာဏမြဲ- အပ္ပမာဏခိုက်- ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဒု	ခိုက်-မနောဒွါ၊ ကာမဇော ၂၉၊ ရုံ ၁၁၊ အဘိဉ် ၂၊ (အပ္ပကြည်) စေ ၅၀	၄	၂	၂	၂		
	တ	မြဲ-ဒွေပဉ္စ ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃၊ (ဆန္ဒ-ပိတိ-ဝိရိကြည်) အည ၁၀၊ ခိုက်-မနောဒွါ၊ ကာမဇော ၂၉ ရုံ ၁၁၊ အဘိဉ် ၂၊ (အပ္ပကြည်) စေ ၅၀	၄	၂	၈	၂		
အမျှတ	ပ	အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
	ဒု	ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၊ စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇	
	တ	အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓသန္တာန် ၂-ပါး၌ဖြစ်- စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
အမျှတာရမ္မက	ပ	မြဲ ဝိညာ ၃၊ နေဝ ၃၊ စေ ၃၀၊ ခိုက်-ကာမ ၅၄၊ အဘိဉ် ၂၊ (ဣဿာ-အပ္ပကြည်) စေ ၄၉	၄	၂	၈	၂		အာကိဉ် ၃၊ စေ ၃၀၊ ထို၏ အာရုံဖြစ်၊ နတ္ထိဘောပညတ် ကိုအာရုံပြုခိုက် အကု ၁၂၊ မနောဒွါ၊ မဟာကု/ကြိ ၈၊ အဘိဉ် ၂ (တိ-အပ္ပ-ဣသံ- မစ်ကြည်) စေ ၄၅၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဒု	မြဲ (အဘိဉ် ၂ မှတစ်ပါး) ရှု ၁၅၊ အာကာ ၃၊ လောကုတ်ဂ စေ ၃၈၊ ခိုက်-ကာမ ၅၄၊ အဘိဉ် ၂ (မစ္ဆရိယကြည်) စေ ၅၁	၄	၂	၈	၃	၂၉/၃၇	
	တ	ခိုက်-ကာမ ၅၄၊ အဘိဉ် ၂ (ဣ-မစ်-အပ္ပကြည်) စေ ၄၈	၄	၂	၈	၂		
သနိဒဿန	ပ	ရူပါရုံ	၁	၁	၁	၁		
	ဒု	(ရူပါရုံကြည်) သြဇာရိကရုပ် ၁၁	၁	၉	၉	၁		
	တ	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ သုခုမရုပ် ၁၆၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၂	၈	၄	၂၉/၃၇	

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက်

အစဉ်တည်သော (ကုသလ) သဒ္ဓါဖြင့် (ကုသလတိက်ဟူ၍) ရအပ်သော အမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏။

သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက်

သုံးပုဒ်လုံးတည်သော (ဝေဒနာ) သဒ္ဓါဖြင့် (ဝေဒနာတိက်ဟူ၍) ရအပ်သော အမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏။

သပ္ပဒေသတိက်၊ နိပ္ပဒေသတိက်

ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

သပ္ပဒေသတိက်များ

ဆောင်။ ။ ဝေဒနာ၊ ဝိတက်၊ ပီ၊ ပ မဂ်၊ ဥပ္ပက်၊ တီ နှစ်ဖြာ။

အဗ္ဗတ္တာရမ်၊ ဤကိုးတန်း၊ မှတ်ရန် သပ္ပဒေသ။

မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး

မဂ် ပထမဇ္ဈန်၌ ယှဉ်သော (သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ) ဤ ၈-ပါးကို မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးဟုခေါ်သည်။

မဂ် ဒုတိယဇ္ဈန် စသည်၌ ဝိတက်မယှဉ်ခြင်းကြောင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်မှ တစ်ပါးသော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၇-ပါးကို မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၇-ပါးဟုခေါ်သည်။

တိကမာတိကာပြီး၏။

ဒုတိကမာတိကာ

(ဆောင်) ဟေ၊ စူဠာ၊ အာသဝနှင့် သံယောဇန၊ ဂုဏ္ဍာ၊

ဩဃာ၊ ယောဂါနှင့် နိ၊ ပရာ၊ မဟန်နော ဟောတဲ့ ဥပါ။

ကိလေသာ နောက်မှာ ပိဋ္ဌိ

ဆယ်သုံးသင်္ချေနှင့် ဒုက္ခစဉ်ရေ မှန်မလွဲအောင် ခဲပါသတိ။

ဒုကမာတိကာညွှန်ကြားချက်

မှတ်ချက်	ပ-ဒုက		ဒု-ဒုက		တ-ဒုက		ဟေတုဂေါဇ္ဈက မိဿကဒုက်များ တွဲစပ်ပုံ ပဒများ
	ဟေတု ဓမ္မာ	န ဟေတု ဓမ္မာ	သဟေတုကာ	အဟေတုကာ	ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ	ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ	
၁	→		*				ဟေတု စေဝ ဓမ္မာ သဟေတုကာ စ
		*	←				သဟေတုကာ စေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတု
=	→				*		ဟေတု စေဝ ဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ စ
		*			←		ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ စေဝဓမ္မာ န စ ဟေတု
=		→	*				နဟေတု ခေါ် ပန ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ
		→		*			နဟေတု ခေါ် ပန ဓမ္မာ အဟေတုကာပိ
သန္တာဝ ၆	→			*			ဟေတု စေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာ စ
		*		←			အဟေတုကာ စေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတု
=	→					*	ဟေတု စေဝ ဓမ္မာ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ စ
		*				←	ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ စေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတု
အတိ ၆		→			*		န ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပိ
		→				*	န ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာပိ
=	→		*				ဟေတု ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ
	→			*			ဟေတု ဓမ္မာ အဟေတုကာပိ
အတိ မူလသို့ကာ	→				*		ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပိ
	→					*	ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာပိ
အတိ အနုသို့ကာ	*		←				သဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟေတူပိ
		*	←				သဟေတုကာ ဓမ္မာ န ဟေတူပိ
=	*			←			အဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟေတူပိ
		*		←			အဟေတုကာ ဓမ္မာ န ဟေတူပိ
=	*				←		ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟေတူပိ
		*			←		ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ န ဟေတူပိ
=	*					←	ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟေတူပိ
		*				←	ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ န ဟေတူပိ

ဂေါဇ္ဈကတိုင်း၌ ပထမ ၃ဒုက်သာ မူရင်းဖြစ်၏။ မိဿကဒုက်များကား မူရင်း၃ချက်ကို ၂ဒုက်တွဲစပ်ထားခြင်းဖြစ်၏။ ၂ ဒုက်ရှိ ၄ ပဒမှ ၃ ပဒကို ယူ၍ မိဿကဒုက်တွဲစပ်ထားသဖြင့် ကြွင်းကျန်သော ၁ ပဒသည် ဒုက်မှတ်ဖြစ်၏။ * ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မလာဘဲ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဖြစ်သင့်၍ ထုတ်ပြုအပ်သော ဒုက်များကို သမ္ဘဝဒုက် ဟုခေါ်သည်။ နဟေတု ခေါ် ပန ဓမ္မာ၌ ခေါ် ပန ဓမ္မာ၌ ခေါ် ပန ဓမ္မာကို အတိရေကဒုက်ဟု ခေါ်သည်။

ဟေတုဂေါစ္ဆက မိဿကဒုက်များ

	ဟေတု ဧဝံ ဓမ္မာ အဟေတုကာ ဝ	မောဟပုဋ္ဌေန္တ မောဟ	သဟေတုက
၁	အဟေတုကာ ဧဝံ ဓမ္မာ န ဝဟေတု	အဟိတ် ၁၈(ဆန္ဒကြည်)အည ၁၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	ဓမ္မ
၂	ဟေတု ဧဝံ ဓမ္မာ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ ဝ	မောဟပုဋ္ဌေန္တ မောဟ	ဟေတု
၂	ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာဧဝံ ဓမ္မာ န ဝဟေတု	အဟိတ် ၁၈(ဆန္ဒကြည်)အည ၁၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မ
၃	န ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပိ	သဟိတ်စိတ် ၇၁(ဟိတ် ၆ ပါးကြည်) ဧဝံ ၄၆	ဟိတ် ၆ ပါး
၃	န ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာပိ	အဟိတ် ၁၈(ဆန္ဒကြည်) အည ၁၂၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်	
၄	ဟေတု ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ	(မောဋ္ဌေန္တ မောဟကြည်) ဟိတ် ၆ ပါး	နဟေတု ဓမ္မ
၄	ဟေတု ဓမ္မာ အဟေတုကာပိ	မောဟပုဋ္ဌေန္တ မောဟ	
၅	ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပိ	(မောဋ္ဌေန္တ မောဟကြည်) ဟိတ် ၆ ပါး	"
၅	ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာပိ	မောဟပုဋ္ဌေန္တ မောဟ	
၆	သဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ	(မောဋ္ဌေန္တ မောဟကြည်) ဟိတ် ၆ ပါး	အဟေတုက
၆	သဟေတုကာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ	သဟိတ်စိတ် ၇၁ (ဟိတ် ၆ ပါးကြည်) ဧဝံ ၄၆	ဓမ္မ
၇	အဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ	မောဟပုဋ္ဌေန္တ မောဟ	သဟေတုက
၇	အဟေတုကာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ	အဟိတ် ၁၈ (ဆန္ဒကြည်) အည ၁၂၊ ရုပ်၊ နိ	ဓမ္မ
၈	ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ	(မောဋ္ဌေန္တ မောဟကြည်) ဟိတ် ၆ ပါး	အဟေတုက
၈	ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ	သဟိတ်စိတ် ၇၁ (ဟိတ် ၆ ပါးကြည်) ဧဝံ ၄၆	ဓမ္မ
၉	ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ	မောဟပုဋ္ဌေန္တ မောဟ	သဟေတုက
၉	ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ	အဟိတ် ၁၈ (ဆန္ဒကြည်) အည ၁၂၊ ရုပ်၊ နိ	ဓမ္မ

မှတ်ချက်။ ။ ဒုက်မှတ်များကို တရားသရုပ် အပြည့်အစုံ မဖော်ဘဲ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ညွှန်ပြထားပါသည်။

အနက်အဓိပ္ပါယ် မထူးခြားဘဲ ထပ်ဟောရခြင်းအကြောင်း

ဒေသနာဝိလာသေန ပန တထာ ဗုဒ္ဓန္တေန ဝါ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝုတ္တာ။

(ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ ဒေသနာဝိလာသကြောင့် ထပ်ဟောရသည် ဟူလို။ မူ-၄။)

ဂေါစ္ဆကနှင့် ဒုက် ခြားနားချက်။ ဂေါစ္ဆက၌ ပါဝင်သော ဒုက်တို့သည် သဒ္ဓါ၊ အနက်အားဖြင့် အချင်းချင်း ဆက်သွယ်မှုရှိကြ၏။ စုဋ္ဌန္တရ စသော ဒုက်၌ပါဝင်သော ဒုက်တို့ကား အချင်းချင်း ဆက်သွယ်မှုမရှိကြဘဲ တသီးတခြားစီ ဖြစ်ကြ၏။ ဤသို့ထူးသည်။

ဟေတုဂေါဏ္ဍက			သင်္ဂဟိတ					ဒုက္ခမုတ်
ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ဝိမုတ်	
ဟေတု	ဟေတု	လော၊ ဒေါ၊ မော အလော၊ အဒေါ၊ အမော၊ ဟိတ် ၆ ပါး	၁	၁	၁	၃	၂ ၃	
	နဟေတု	စိတ် ၈၉၊ (ဟိတ် ၆ ပါးကြည့်) စေ ၄၆၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၇ ၃၄	
သဟေတုက	သဟေတုက	သဟိတ် ၇၁၊ (မောဒွေဉ် မောဟကြည့်) စေ ၅၂	၄	၂	၂	၃	၂၉/၃၇	
	အဟေတုက	အဟိတ် ၁၈၊ (ဆန္ဒကြည့်) အည ၁၂၊ မောဒွေ ဉ် မောဟ၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၂		
ဟေတုသမ္ပယုတ္တ	ဟေတုသမ္ပယုတ္တ	(သဟေတုကဓမ္မ)						
	ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တ	(အဟေတုကဓမ္မ)						
ဟေတုသဟေတုက	ဟေတုစေဝဓမ္မာ သဟေတုကာစ	မောဒွေဉ် မောဟကြည့် ဟိတ် ၆ ပါး	၁	၁	၁	၃	၂ ၃	အဟေ တုက ဓမ္မ
	သဟေတုကာ စေဝ ဓမ္မာ နစ ဟေတု	သဟိတ် ၇၁၊ (ဟိတ် ၆ ကြည့်) စေ ၄၆	၄	၂	၂	၂	၂၇ ၃၄	
ဟေတုဟေတုသမ္ပယုတ္တ	ဟေတု စေဝ ဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တစ	(မောဒွေဉ် မောဟကြည့်) ဟိတ် ၆ ပါး	၁	၁	၁	၃	၂ ၃	ဟေတု ဝိပ္ပယုတ္တ ဓမ္မ
	ဟေတုသမ္ပယုတ္တ စေဝ ဓမ္မာ နစ ဟေတု	သဟိတ် ၇၁ (ဟိတ် ၆ ကြည့်) စေ ၄၆	၄	၂	၂	၂	၂၇ ၃၄	
နဟေတုသဟေတုက	နဟေတုခေါပန ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ	သဟိတ် ၇၁ (ဟိတ် ၆ ကြည့်) စေ ၄၆	၄	၂	၂	၂	၂၇ ၃၄	ဟေတု ဓမ္မ
	နဟေတု ခေါပန ဓမ္မာ အဟေတုကာပိ	အဟိတ် ၁၈၊ (ဆန္ဒကြည့်) အည ၁၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၂		

ဟေတုဂေါဏ္ဍကအနက်

- ၁။ (ပ) ဟေတု- ဟိတ်မည်ကုန်သော။
- (ဒ) နဟေတု- ဟိတ်မမည်ကုန်သော ဝါ- ဟိတ်မှတစ်ပါးကုန်သော။
- ၂။ (ပ) သဟေတုက- သမ္ပယုတ်ဟိတ် ရှိကုန်သော။
- (ဒ) အဟေတုက- သမ္ပယုတ်ဟိတ် မရှိကုန်သော။
- ၃။ (ပ) ဟေတုသမ္ပယုတ္တ- ဟိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။
- (ဒ) ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တ- ဟိတ်နှင့် မယှဉ်ကုန်သော။

ဟေတုဒုက္ခသစ္စာဖွဲ့ပုံ (ပ) လောကီသဟိတ်စိတ် ၆၃-ခု၌ရှိ(လောဘကြည့်) ဟိတ် ၅-ပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာလောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိ အမောဟစေတသိက်တည်း ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဟု ဆိုအပ်သော သောတာမဂ် ၁-ပါး-မဂ္ဂသစ္စာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိ-အလောဘ၊ အဒေါသ၊ ဖိုလ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟသည်သစ္စာဝိမုတ်။

စုန္ဒရဒုက္ခ

- သပ္ပစ္စယဒုက္ခ (ပ) သပ္ပစ္စယာ- ကံ,စိတ်,ဥတု,အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းလေးပါး တို့ နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော။
- (ဒ) အပ္ပစ္စယာ- ကံ,စိတ် ။ပ။ အကြောင်းလေးပါး မရှိကုန်သော။
- သင်္ခတဒုက္ခ (ပ) သင်္ခတာ- ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းလေးပါးတို့ သည်ပေါင်း၍ ပြုပြင်အပ်ကုန်သော။
- (ဒ) အသင်္ခတာ- ကံ, စိတ် ။ပ။ ပေါင်း၍ မပြုပြင်အပ်ကုန်သော။
- သနိဒဿနဒုက္ခ (ပ) သနိဒဿနာ- မြင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ဝါ- မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- မြင်အပ်သည်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။
- (ဒ) အနိဒဿနာ- မြင်ခြင်း မရှိကုန်သော၊ ဝါ- ကုန်သော၊ ဝါ- ကုန်သော။
- သပ္ပဋိဃဒုက္ခ (ပ) သပ္ပဋိဃာ- ထိပါးခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- ထိပါးတတ်သည်၏ အ ဖြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- ထိပါးတတ်သည်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။
- ရူပီဒုက္ခ (ပ) ရူပီနော- ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိကုန်သော။
- (ဒ) အရူပီနော- ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော မရှိကုန်သော။
- လောကီယဒုက္ခ (ပ) လောကီယာ- ပျက်တတ်, ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရ လောက၌အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ပျက်တတ်,ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲ ဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရလောက၌ ယှဉ်ကုန်သော။
- (ဒ) လောကုတ္တရာ- ပျက်တတ်, ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရ လောက၌ အကျုံးမဝင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ပျက်တတ်,ဖြစ်တတ်သောဝဋ်ဆင်း ရဲဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရလောကမှ ထွက်မြောက်ကုန်သော။
- ကေနစိဝိညေယျဒုက္ခ (ပ) ကေနစိ ဝိညေယျာ- စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော တစ်စုံတစ်ခုသော စိတ်သည်သိ အပ်ကုန်သော။
- (ဒ) ကေနစိ နဝိညေယျာ- စက္ခုဝိညာဉ် ။ပ။ မသိအပ်ကုန်သော။
- ဗဟုဝုဇ်ဖြင့် ဟောရကြောင်း “အပ္ပစ္စယာ အသင်္ခတာ”တို့ ဗဟုဝုဇ်နိဒ္ဒေသော အဝိနိစ္ဆိတတ္ထ ပရိစ္ဆေဒ ဒဿနဝသေန ဗာတိကာဌပနမတ္တတော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။
- (မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသော အနက်ကို ပိုင်းခြား၍ ပြခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဗာတိကာ ထားကာမျှဖြစ်သော ကြောင့် ဗဟုဝုဇ်ဖြင့် ဟောရသည်။ မူလဒီကာ)

စုစုပေါင်း			သင်္ကေတ					ဒုက္ခမုတ်
ဒုက္ခ	ပဒ	အဘိဓမ္မာ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ဝိမုတ်	
သပ္ပတ္တိ	သပ္ပတ္တိယာ	စိတ်-ဂဇ္ဇ၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
	အပ္ပတ္တိယာ	နိဗ္ဗာန်		၁	၁	၁		
သင်္ခတ	သင်္ခတာ	စိတ်-ဂဇ္ဇ၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
	အသင်္ခတာ	နိဗ္ဗာန်		၁	၁	၁		
သနိဒ္ဓဿနာ	သနိဒ္ဓဿနာ	ရူပါရုံ	၁	၁	၁	၁		
	အနိဒ္ဓဿနာ	စိတ်-ဂဇ္ဇ၊ စေ-၅၂ (ရူပါရုံကြည့်) ရုပ်-၂၇၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၁	၁၇	၄	၂၉/၃၇	
သပ္ပဋိယာ	သပ္ပဋိယာ	ဩဇာရိက္ခ-၁၂	၁	၁၀	၁၀	၁		
	အပ္ပဋိယာ	စိတ်-ဂဇ္ဇ၊ စေ-၅၂၊ သုခုမရုပ်-၁၆၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၂	၈	၄	၂၉/၃၇	
ရူပိ	ရူပိနော	ရုပ်-၂၈	၁	၁၁	၁၁	၁		
	အရူပိနော	စိတ်-ဂဇ္ဇ၊ စေ-၅၂၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၈	၄	၂၉/၃၇	
လောကီယာ	လောကီယာ	လောကီ-ဂဇ္ဇ၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	လောကုတ္တရာ	လောကုတ်-ဂဇ္ဇ၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ကေနစိဝိညေယျ	ကေနစိဝိညေယျ	စက္ခုဝိညာဉ်အစရှိသောတစ်စုံတစ်ခုသော စိတ်သည် သိအပ်သော စိတ်-ဂဇ္ဇ၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်						
	ကေနစိဝိညေယျ	စက္ခုဝိညာဉ်အစရှိသောတစ်စုံတစ်ခုသော စိတ်သည်မသိအပ်သော စိတ်-ဂဇ္ဇ၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်						

ဒုက္ခစဉ်။ သ, သင်, သနိ, သပ္ပဋိ, ရူပိ, လောကီ, ကေ။

စုစုပေါင်းအဓိပ္ပာယ်

စုစု + အန္တရ + ဒုက္ခ = မဟန္တရဒုက္ခအောက် ငယ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဟေတု ဂေါစ္ဆက၊ အာသဝဂေါစ္ဆကတို့၏ အကြား၌ ထားအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း စုစုပေါင်း ဒုက္ခ မည်၏။

ကေနစိဝိညေယျဒုက္ခ မှတ်ချက်

အဋ္ဌကထာနည်း၌ ကတ္တာ (အာရမ္မဏိက) တူ, ကံ (အာရုံ) ပြား အဖြစ်ဖြင့် ကောက်သည်။ မူလဒီကာ နည်း၌ ကတ္တာ (အာရမ္မဏိက) ပြား, ကံ (အာရုံ) တူ အဖြစ်ဖြင့် ကောက်သည်။

ဦးကာနည်း ကေနစီဝိဇ္ဇေယျသုတ်အရကောက်

ပဒ	ကတ္တား (အာရမ္မဏိက)	ကံ(အာရုံ)
ပ	စက္ခုဝိညာဉ်ခွေသည် သိအပ်သော	ရူပါရုံ
ဒု	သောတ-စသောစိတ်သည် မသိအပ်သော	■
ပ-ဒု	(သောတ-ယာန-ဇိဝှာ တို့ကိုလည်း ဆိုပါ	သဒ္ဓ-ဂန္ဓ-ရသ တို့ကိုကောက်ပါ)
ပ	ကာယဝိညာဉ်ခွေသည် သိအပ်သော	ဟောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ
ဒု	စက္ခု-စသောစိတ်သည် မသိအပ်သော	■
ပ	မနောဓာတ်သုံးခုသည် သိအပ်	ပဉ္စာရုံ
ဒု	ပဇ္ဇာန် စသည် မသိ	■
ပ	တဒါရုံ ၁၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ် သိအပ်	ကာမစိတ် ၅၄၊ ဓေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈
ဒု	ပဇ္ဇာန် စသည် မသိ	■
ပ	အကု ၁၂၊ မဟာကုဝိပ် ၄၊ မဟာကြံ ဝိပ် ၄ သိအပ်	ကိ ၈၁၊ ဓေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈
ဒု	ပဇ္ဇာန် စသည်မသိ	■
ပ	မဟာကုသံ ၄၊ ကုဘိဉ် သိအပ်	အရဟတ္တမဂ်/ဖိုလ်(ကြည်)စိတ် ၈၇၊ ဓေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဒု	ပဇ္ဇာန် စသည်မသိ	■
ပ	မနောဒွါရာ၊ မဟာကြံသံ ၄၊ ကြံဘိဉ် သိအပ်	စိတ် ၈၉၊ ဓေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဒု	ပဇ္ဇာန် စသည်မသိ	■
ပ	ဝိညာ ကု-ဝိ သိအပ်	အာကာ ကု၊ ဓေ ၃၀
ဒု	စက္ခု-စသည် မသိ	■
ပ	ဝိညာဏဉ္စာယတန ကြံ သိအပ်	အာကာ ကု-ကြံ၊ ဓေ ၃၀
ဒု	စက္ခု-စသည် မသိ	■
ပ	နေဝ ကု ဝိ သိအပ်	အာကိဉ် ကု၊ ဓေ ၃၀
ဒု	စက္ခုစသည် မသိ	■
ပ	နေဝ ကြံ သိအပ်	အာကိဉ် ကု-ကြံ၊ ဓေ ၃၀
ဒု	စက္ခု-စသည် မသိ	■
ပ	လောကုတ် ၈ သိအပ်	နိဗ္ဗာန်
ဒု	အကုသိုလ်စိတ် စသည်သည် မသိအပ်	■

အဌကထာနည်း ကေနစီဝိညေယျဒုက်ဘရကောက်

ပဒ	ကတ္တာ(အာရမ္မဏိက)	ကံ(အာရုံ)	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်
ပ	စက္ခုဝိညာဉ်သည်သိအပ်သော	ရူပါရုံ	၁	၁	၁	၁
ဒု	။ မသိအပ်သော	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ (ရူပါရုံကြည်) ရုပ် ၂၇၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၁	၁၇	၄
ပ	သော၊ ယာ၊ ဇိ၊ ကာ-ဝိညာဉ်သိအပ်	---ဟောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ	၁	၁	၁	၁
ဒု	။ မသိအပ်	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ (ဟောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကြည်) ရုပ် ၂၇၊ နိ	၅	၁၁	၁၇	၄
ပ	မနောဓာတ် ၃ ခုသည်သိအပ်	ရူပါရုံ---ဟောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ (ပဉ္စာရုံ)	၁	၅	၅	၁
ဒု	။ မသိအပ်	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ (ဂေါစရရုပ် ၇ ကြည်)ရုပ် ၂၁၊ နိ	၅	၇	၁၃	၄
ပ	သန္တိ ၃၊ မဟာဝိ ဂါဟသိ-သိအပ်	ကာမစိတ် ၅၄၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂
ဒု	။ မသိအပ်	မဟာဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာ ၃၅၊ စေ ၃၈၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၃
ပ	အကု ၁၂၊ မဟာကု- ကြိဝိပ် ဂါ သိအပ်	လောကီစိတ် ၈၁၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂
ဒု	။ မသိအပ်	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂
ပ	မဟာကုသံ ၄၊ ကုဘိဉ် သိအပ်	(အရ-မဂ်/ဖိုလ်ကြည်) စိတ် ၈၇၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄
ဒု	။ မသိအပ်	အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်၊ စေ ၃၆၊	၄	၂	၂	၁
ပ	ဝိညာ ၃ သိအပ်	အာကာသာနဉာယတနကု၊ ကြိ၊ စေ ၃၀	၄	၂	၂	၁
ဒု	။ မသိအပ်	(အာကာကု၊ ကြိ ကြည်)စိတ် ၈၇၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄
ပ	နေဝ ၃ သိအပ်	အာကိဉ္ဇညာယတန ကု၊ ကြိ၊ စေ ၃၀	၄	၂	၂	၁
ဒု	။ မသိအပ်	(အာကိဉ်ကု၊ ကြိကြည်) စိတ် ၈၇၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄
ပ	လောကုတ် ၈ သိအပ်	နိဗ္ဗာန်		၁	၁	၁
ဒု	။ မသိအပ်	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၃

အာသဝဂေါဇ္ဈကအတွက် အနက်

(ပ) အာသဝါ- အာသဝမည်ကုန်သော ဝါ-ဘုံအားဖြင့်ဘဝဂ်တိုင်အောင် ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘုတိုင်အောင် ယိုစီး
တတ်ကုန်သော၊ ဝါ- ကြာမြင့်စွာ ထုံအပ်သော အရက်နှင့် တူကုန်သော၊ ဓမ္မာ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)

(ဒု) နော အာသဝါ- အာသဝ မမည်ကုန်သော၊ ဝါ- ဘုံအားဖြင့်---မယိုစီးတတ်ကုန်သော၊ ဝါ- ကြာမြင့်စွာ (ပ)
မတူ ကုန်သော၊ ဝါ- ကြာမြင့်စွာ (ပ) နှင့်တူသည်မဟုတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)

အာသဝ (သြဃ, ယောဂ) မိဿကဉာဏ်များ

မှတ်ချက်	ပ-ဒုက		ဒု-ဒုက		တ-ဒုက		တရားကိုယ်အရကောက်
	အာသဝါဝဗ္ဗာ	မော အာသဝါ	သာသဝါ	အာသဝါ	အာသဝဗ္ဗာယုတ္တ	အာသဝဗ္ဗာယုတ္တ	
၁	→	•	•				လော, ဒိဋ္ဌိ မော ဟုဆိုအပ်သော အာသဝတရားကိုယ် ၃-ပါး
		•	←				လောကီ ဂဿ (အာသဝ ၃ ကြည့်) ဝေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈
"	→	•			•		လောဘဗ္ဗာ ဂ ခွံရှိ လော, ဒိဋ္ဌိ မောဟု--- အာသဝ-၃
		•			←		အကု ၁၂၊ (အာသဝ ၃ ကြည့်) ဝေ ၂၄
"			•		←		ကံကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀ ဝေ ၃၈၊ ဒေါ-မောဇွေ၌ မောဟု ရုပ် ၂၈
				•	←		လောကုတ် ၈ ဝေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
သမ္ဘဝ	→				•		ဒေါသဗ္ဗာ မောဟုဗ္ဗာ၌ မောဟု
		•			←		ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀ ဝေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
အတိ	→	•					လောကီစိတ် ဂဿ (အာသဝ ၃ ကြည့်) ဝေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈
ရော	→		•				လောကုတ် ၈ ဝေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
"	→				•		လောဘဗ္ဗာ ဂ ခွံရှိ--- အာသဝတရားကိုယ် ၃
	→				•		ဒေါသဗ္ဗာ မောဟုဗ္ဗာ၌ မောဟု
"	→				•		အကု ၁၂၊ (အာသဝ ၃ ကြည့်) ဝေ ၂၄
	→				•		ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀ ဝေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
"		→			•		အကု ၁၂၊ (ဒေါ-မောဇွေ၌ မောဟုကြည့်) ဝေ ၂၇
		→			•		ကံကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀ ဝေ ၃၈၊ ဒေါ-မောဇွေ၌ မောဟု ရုပ် ၂၈
"	•	←					လော, ဒိဋ္ဌိ မောဟု ဆိုအပ်သော အာသဝတရားကိုယ် ၃
	•	←					လောကီ ဂဿ (အာသဝတရားကိုယ် ၃ ကြည့်) ဝေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈
"	•				←		လောဘဗ္ဗာ ဂ ခွံရှိ--- အာသဝတရားကိုယ် ၃
	•				←		အကု ၁၂၊ (အာသဝ ၃ ကြည့်) ဝေ ၂၄၊
"	•				←		ဒေါသဗ္ဗာ မောဟုဗ္ဗာ၌ မောဟု
	•				←		ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀ ဝေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

အာသဝ (သြဃ.ယောဂ) ဂေါတ္ထက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဗာ	သစ်	ဝိမုတ်	ဒုက်မုတ်
အာသဝ	အာသဝါ	လော, ဒိဋ္ဌိ, မောဟုဆိုအပ်-အာသဝ ၃	၁	၁	၁	၂		
	နော အာသဝါ	စိတ် ၈၉(အာသဝ ၃ ကြည့်)စေ ၄၉ ရုပ် ၂၈ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
သာသဝ	သာသဝါ	လောကီ ၈၁၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အနာသဝါ	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
အာသဝ သမ္ပယုတ္တ	အာသဝသမ္ပယုတ္တာ	အကု ၁၂၊ (ဒေါ-မော-ဒွေဋ္ဌိမောဟကြည့်)စေ ၂၇	၄	၂	၂	၂		
	အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာ	ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ ဒေါ,မောဒွေဋ္ဌိ မောဟ၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
အာသဝ သာသဝ	အာသဝါစေဝ ဓမ္မာ သာသဝါစ	- -အာသဝ တရားကိုယ် ၃	၁	၁	၁	၂		အနာ သဝ ဓမ္မ
	သာသဝါစေဝ ဓမ္မာ နော စ အာသဝါ	လောကီ ၈၁၊ (အာသဝ တရားကိုယ် ၃ ကြည့်) စေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
အာသဝ, အာသဝ သမ္ပယုတ္တ	အာသဝါစေဝ ဓမ္မာ အာသဝသမ္ပယုတ္တာစ	လောဘမူ ၈၅ ရှိ---အာသဝတရားကိုယ် ၃	၁	၁	၁	၂		အာသဝ ဝိပ္ပယုတ္တ ဓမ္မ
	အာသဝသမ္ပယုတ္တာစေဝ ဓမ္မာ နော စ အာသဝါ	အကု ၁၂၊ (အာသဝ ၃ ကြည့်) စေ ၂၄	၄	၂	၂	၁		
အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝ	အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာခေါ ပန ဓမ္မာ သာသဝါပိ	ကိကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ ဒေါ,မောဒွေဋ္ဌိ မောဟ၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		အာသဝ သမ္ပယု- တ္တဓမ္မ
	အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာခေါ ပန ဓမ္မာ အနာသဝါပိ	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

အာသဝနှင့် ယှဉ်/မယှဉ် အာသဝ

ယှဉ်ရာစိတ်	ယှဉ်သောအာသဝ
ဒိဋ္ဌိ သံ ၄၅	လော, ဒိဋ္ဌိ, မော
ဒိဋ္ဌိ ဝိ ၄၅	လော, x မော
ဒေါ ဒွေဋ္ဌိ	x x မော
မော ဒွေဋ္ဌိ	x x မော

* ဒေါ-ဒွေ, မော-ဒွေတို့၌ မောဟသည် မိမိ
တစ်ပါးတည်းသာဖြစ်၍ ယှဉ်ဘက် အာသဝမရှိ။

သညောဇနမိဿကသုတ်ဗျာ

ပုဒ်	တရားကိုယ်အရကောက်				
	ပ-ဒုက	ဒု-ဒုက	တ-ဒုက	တရားကိုယ်အရကောက်	
သုတ္တံ	→		•	ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟ	
အတိ	→	•	←	ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ ဧ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	
ရေက	→	•		လောကံ ဂ၁၊ (သံ-ဂ-ကြည်) ဧ ၄၄၊ ရုပ် ၂၈	
"	→		•	လောကုတ် ဂ၊ ဧ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	
"	→		•	(ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟကြည်) သံယောဇဉ်တရားကိုယ် ဂ	
"	→		•	ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟ	
"	→		•	အကု ၁၂၊ (သံ-ဂ-ကြည်) ဧ ၁၉	
"	→		•	ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ ဧ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	
"	→		•	အကု ၁၂၊ (ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟကြည်) ဧ ၂၇	
"	→		•	ကံကု ၁၇၊ ကံဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀၊ ဧ ၃၈၊ ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟ၊ ရုပ် ၂၈	
"	•	←		သံယောဇဉ်တရားကိုယ် ဂ	
"	•	←		လောကံ ဂ၁၊ (သံ-ဂ-ကြည်) ဧ ၄၄၊ ရုပ် ၂၈	
"	•		←	(ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟကြည်) သံယောဇဉ်တရားကိုယ် ဂ	
"	•		←	အကု ၁၂၊ (သံ-ဂ-ကြည်) ဧ ၁၉	
"	•		←	ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟ	
"	•		←	ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ ဧ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	

(ဆောင်) လော၊ ဒေါ၊ ဟ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိ၊ ဣသံ၊ မစ်၊ မော၊ ရှစ်ဟော ဘိဝမ်၊

သုတ္တန် ဥဒ္ဓစ္စ၊ ပေါင်း နဝ၊ မှတ်ကြ သံယောဇဉ်

သံယောဇဉ်သည် အဘိဓမ္မာနည်း၊ သုတ္တန်နည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ အဘိဓမ္မာနည်း၌ တရားကိုယ်ရှစ်ပါးရ၏။ သုတ္တန်နည်း၌ တရားကိုယ်ခုနစ်ပါး ရ၏။ အဘိဓမ္မာနည်း ရှစ်ပါးတွင် သုတ္တန်နည်းမှ (အဘိဓမ္မာနည်းနှင့် မတူသော) ဥဒ္ဓစ္စကို ထည့်၍ ပေါင်းလျှင် ကိုးပါးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ဂြိုဟ်၌ “နဝသညောဇနာ မတာ” ဟုဆိုသည်။ ဤမာတိကာအကောက်၌ကား အဘိဓမ္မာနည်း ရှစ်ပါးသာ လိုအပ်၏။

သညောဇန ဂေါတ္ထက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓယုဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ဝိမုတ်	ပုဂ္ဂိုလ်
သညောဇန	သညောဇနာ	လော၊ဒေါ၊မာ၊ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိ၊ဣသံ၊ မစ်၊ မော ဂ	၁	၁	၁	၂		
	နော သညောဇနာ	စိတ်ဂုဏ်(သံ-ဂ-ကြည်)စေ-၄၄၊ ရုပ်၂ဂ၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
သညောဇနိယာ	သညောဇနိယာ	ကိ- ဂ၁၊ စေ- ၅၂၊ ရုပ်- ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အသညောဇနိယာ	လောကုတ်- ဂ၊ စေ- ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
သညောဇနသမ္ပယုတ္တ	သညောဇနသမ္ပယုတ္တာ	အကု- ၁၂၊ (ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟကြည်) စေ- ၂၇	၄	၂	၂	၂		
	သညောဇနဝိပ္ပယုတ္တာ	ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟ၊ ရုပ် ၂ဂ၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
သညောဇနသညောဇနိယာ	သညောဇနာ စေဝ ဓမ္မာ သညောဇနိယာ စ	---သံယောဇဉ်တရားကိုယ် ဂ	၁	၁	၁	၂		အသညောဇနိယာ
	သညောဇနိယာ စေဝ ဓမ္မာ နော စ သညောဇနာ	ကိ ဂ၁၊ (သံ-ဂ-ကြည်) စေ ၄၄၊ ရုပ် ၂ဂ	၅	၁၂	၁၈	၁		
သညောဇနသညောဇနသမ္ပယုတ္တ	သညောဇနာ စေဝ ဓမ္မာ သညောဇနသမ္ပယုတ္တာစ	(ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟကြည်) သံယောဇဉ် ဂ	၁	၁	၁	၂		သညောဇနသမ္ပယုတ္တ
	သညောဇနသမ္ပယုတ္တာစေဝ ဓမ္မာ၊နော စ သညောဇနာ	အကု ၁၂၊ (သံ ဂ ကြည်) စေ ၁၉	၄	၂	၂	၁		
သညောဇနဝိပ္ပယုတ္တ	သညောဇနဝိပ္ပယုတ္တာခေါ ပန ဓမ္မာ သညောဇနိယာပိ	ကိကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟ၊ ရုပ် ၂ဂ	၅	၁၂	၁၈	၁		သညောဇနသမ္ပယုတ္တ
	သညော---ဓမ္မာ အသညောဇနိယာပိ	လောကုတ် ဂ၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

သံယောဇဉ်နှင့်ယှဉ်/မယှဉ် သံယောဇဉ်

ယှဉ်ရာစိတ်	ယှဉ်သော သံယောဇဉ်
လောဘမူ (ဒိဋ္ဌိသံ ၄ ၌)	လော၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မော
(ဒိဋ္ဌိ ဝိ ၄ ၌)	လော၊ မာ၊ မော
ဒေါ-ဒွေဋ္ဌိ	ဒေါ၊ ဣသံ၊ မစ်၊ မော
ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၌	ဝိစိ၊ မော
ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌	မော

* ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟသည်
မိမိတစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်၍
ယှဉ်ဖက်အဖော် သံယောဇဉ် မရှိ။

ဂန္ထဝေါဇ္ဇက မိဿကဉာဏ်များ

မှတ်ချက်	၀-၃၈		၃-၃၈		၈-၃၈		တရားကိုယ်အရေကောက်
	ရိပ်စိုက်	မေပုဇွန်	ရိပ်စိုက်	အနုပုဇွန်	ရိပ်စိုက်	ရိပ်စိုက်	
၁	→		•				လော၊ဒေါ၊ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော ဂန္ထတရားကိုယ်-၃
		•	←				လောကံ-ဂဏ(ဂန္ထ-၃ကြည့်) ဇေ-၄၉၊ရုပ်-၂၈
"	→				•		ဒိဋ္ဌိသံ-၄၅ရှိ လော၊ဒိဋ္ဌိ ဟု--ဂန္ထတရားကိုယ်-၂
		•			←		လော-ဂဏ(ဂန္ထ-၃၊ ဝိစိကြည့်) ဇေ-၂၃
"			•			←	မောဇ္ဈိကကုမ္ဘာကြီး (လောတြိဘေါစတုက္ကထိပိဋ္ဌကြည့်)
						←	ဇေ-၄၃၊ဒိဋ္ဌိ-၄၅လော၊ဒေါဇ္ဇေဋ္ဌိဒေါရုပ်-၂၈
				•		←	လောကုတ်-ဂဏ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်
သမ္ဘဝ	→				•		ဒိဋ္ဌိဝိ-၄၅ လော၊ဒေါဇ္ဇေဋ္ဌိ-ဒေါ ဟု--ဂန္ထတရားကိုယ်-၂
		•			←		မောဇ္ဈိကကုမ္ဘာကြီး(လောတြိဘေါစတုက္ကထိပိဋ္ဌကြည့်) ဇေ-၄၃၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်
အတိ	→	•					ကံ-ဂဏ(ဂန္ထ-၃ကြည့်) ဇေ-၄၉၊ရုပ်-၂၈
ရေက	→			•			လောကုတ်-ဂဏ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်
"	→				•		လော-ဂဏ-၂(ဂန္ထ-၃၊ဝိစိကြည့်) ဇေ-၂၃
	→				•		မောဇ္ဈိကကုမ္ဘာကြီး (လောတြိဘေါစတုက္ကထိပိဋ္ဌကြည့်) ဇေ-၄၃၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်
"	→				•		ဒိဋ္ဌိသံ-၄၅ရှိ လော၊ဒိဋ္ဌိ ဟု--ဂန္ထ-၂
	→				•		ဒိဋ္ဌိဝိ-၄၅ လော၊ဒေါဇ္ဇေဋ္ဌိ-ဒေါ ဟု--ဂန္ထ-၂
"	•		←				ဂန္ထတရားကိုယ် ၃-ပါး
		•	←				လောကံ-ဂဏ(ဂန္ထ-၃ကြည့်) ဇေ-၄၉၊ရုပ်-၂၈
"	•				←		ဒိဋ္ဌိသံ-၄၅ လော၊ဒိဋ္ဌိ ဟု--တရားကိုယ်-၂
		•			←		လော-ဂဏ(ဂန္ထ-၃၊ဝိစိကြည့်) ဇေ-၂၃
"	•				←		ဒိဋ္ဌိဝိ-၄၅ လော၊ဒေါဇ္ဇေဋ္ဌိ ဒေါ ဟု--ဂန္ထတရားကိုယ်-၂
		•			←		မောဇ္ဈိကကုမ္ဘာကြီး(လောတြိဘေါစတုက္ကထိပိဋ္ဌကြည့်) ဇေ-၄၃၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်

ဂန္ထဝေါဇ္ဇက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ဝိမုတ်	ဒုက္ခိယ
ဂန္ထ	ဂန္ထာ	လော၊ ဒေါ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော ဂန္ထ-၃	၁	၁	၁	၂		
	နောဂန္ထာ	စိတ် ဂဇ္ဇ(ဂန္ထ ၃ ကြည့်) စေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
ဂန္ထနိယ	ဂန္ထနိယာ	လောကီ ဂဇ္ဇ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အဂန္ထနိယာ	လောကုတ် ဂဇ္ဇ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ဂန္ထသမ္ပယုတ္တ	ဂန္ထသမ္ပယုတ္တာ	လောဘာမူ ဂဇ္ဇ ဒေါ ၂၊ (ဒိဋ္ဌိဝိ ၄ ခွဲ လောဘ၊ ဒေါဒွေဋ္ဌိ ဒေါသ၊ ဝိစိကြည့်) စေ ၂၅	၄	၂	၂	၂		
	ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တာ	မောဒ္ဒေါကု ၂၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၊ (လောတြိ၊ ဒေါ စတုက်၊ ထိန၊ မိဒ္ဓကြည့်) စေ ၄၃၊ ဒိဋ္ဌိဝိ ၄ ခွဲ လော ဒေါဒွေဋ္ဌိ ဒေါ၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇	
လင်္ကာဂန္ထ	ဂန္ထာစေ ဓမ္မာ ဂန္ထနိယာ စ	- -ဂန္ထတရားကိုယ် ၃	၁	၁	၁	၂		လင်္ကာဂန္ထ အဓိပ္ပာယ်
	ဂန္ထနိယာစေ ဓမ္မာ နော စ ဂန္ထာ	လောကီ ဂဇ္ဇ (ဂန္ထ ၃ ကြည့်) စေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
လင်္ကာဂန္ထသမ္ပယုတ္တ	ဂန္ထာစေ ဓမ္မာ ဂန္ထသမ္ပယုတ္တာစ	ဒိဋ္ဌိသံ ၄ ရှိ လောဘ-ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော ဂန္ထတရားကိုယ် ၂	၁	၁	၁	၂		လင်္ကာဂန္ထ အဓိပ္ပာယ်
	ဂန္ထသမ္ပယုတ္တာစေ ဓမ္မာ နော စ ဂန္ထာ	လော ဂဇ္ဇ ဒေါဒွေ (ဂန္ထ ၃၊ ဝိစိကြည့်) စေ ၂၃	၄	၂	၂	၁		
လင်္ကာဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တ	ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တာခေါ ပနဓမ္မာ ဂန္ထနိယာပိ	မောဒ္ဒေါ ကံကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၊ (လောတြိ၊ ဒေါစတုက်၊ ထိန၊ မိဒ္ဓကြည့်) စေ ၄၃၊ ဒိဋ္ဌိဝိ ၄ ခွဲ လော၊ ဒေါသမူဒွေဋ္ဌိ ဒေါ၊ ရုပ် ၂၈၊	၅	၁၂	၁၈	၂		လင်္ကာဂန္ထ အဓိပ္ပာယ်
	ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တာခေါ ပနဓမ္မာအဂန္ထနိယာပိ	လောကုတ် ဂဇ္ဇ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ဂန္ထ နှင့်ယုတ်/မယုတ် ဂန္ထ

ယုတ်ရာစိတ်	ယုတ်ရာဂန္ထ
ဒိဋ္ဌိ သံ ၄ ခွဲ	လော ဒိဋ္ဌိ
ဒိဋ္ဌိ ဝိ ၄ ခွဲ	လော
ဒေါ-ဒွေဋ္ဌိ	ဒေါ

ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ လောဘ၊ ဒေါသမူဒွေဋ္ဌိ ဒေါသတို့သည် မိမိတစ်ပါးတည်းသာဖြစ်၍ ယုတ်ဖက်အဖော် ဂန္ထ မရှိ။

နီဝရဏဂေါစ္ဆက မိဿကဒုက်များ

ငါးနှစ်	ပ-ဒုက		ဒု-ဒုက		တ-ဒုက		တရားကိုယ်အရကောက်
	ဗိုဝ် ယေဝ်ဝံနံ	ယေဝ်ဝံနံ နေ	ကောယေဝ်ဝံနံ	အယေဝ်ဝံနံ	ယိဝ်ကိဝ်ယေဝ်ဝံနံ	ယိဝ်ကိဝ်ယေဝ်ဝံနံ	
ပါ	→		•				လော၊ဒေါ၊ထိ၊မိဒ်၊ ဥဒ်၊ကုက်၊ဝိဝိ၊မော-ဟု-နံ-ကိုယ် ဂ ပါး
		•	←				လောကံ ဂသ၊(နီဝရဏ ဂ ကြည်) ဝေ ၄၄၊ရုပ် ၂၈
"	→				•		လော၊ဒေါ--- နီဝရဏတရားကိုယ် ဂ
		•		←			အကု ၁၂၊(နီဝရဏ ဂ ကြည်) ဝေ ၁၉
"			•		←		ကံကု ၁၇၊ကိဝိ ၃၂၊ကြိ ၂၀၊ ဝေ ၃၈၊ရုပ် ၂၈
				•	←		လောကုတ် ဂ ဝေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
အတိ	→	•					လောကံ ဂသ၊(နီ-ဂ-ကြည်) ဝေ ၄၄၊ ရုပ် ၂၈
ရေက	→		•				လောကုတ် ဂဝေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
"	→			•			အကု ၁၂၊(နီ-ဂ-ကြည်) ဝေ ၁၉
	→				•		ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ကြိ ၂၀၊ ဝေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
"		→		•			အကု ၁၂၊ ဝေ ၂၇
		→		•			ကံကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀၊ ဝေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈
"	•		←				လော၊ဒေါ--- နီ-ကိုယ် ဂ
	•		←				လောကံ ဂသ၊ (နီဝရဏ ဂ ကြည်) ဝေ ၄၄၊ ရုပ် ၂၈
"	•			←			လော၊ဒေါ--- နီ-ကိုယ် ဂ
	•			←			အကု ၁၂၊(နီဝရဏ ဂ-ကြည်) ဝေ ၁၉

• ဒုကမာတိကာတွင် ဂေါစ္ဆက ၁၀-ခုနှင့် ဒုက် ၃-ခု ရှိ၏။ (စုဇန္တရ၊ မဟန္တရ၊ ပိဋိ) ဂေါစ္ဆက ၁၀-ခုတွင် ဟေတုဂေါစ္ဆကမှ တစ်ပါး ကျန် ၉-ပါးသော ဂေါစ္ဆကများသည် သင်္ဂြိုဟ်သမုစ္စည်းပိုင်း အကုသလသင်္ဂဟလာ အကုသိုလ်တရားများသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်ဆိုင်ရာ ဂေါစ္ဆကတိုင်း၌-

၁။ ပထမဒုက်သည် မည်သောတရား၊ ၂။ ဒုတိယဒုက်သည် အာရုံဖြစ်သောတရား၊ ၃။ တတိယဒုက်သည် ယှဉ်သောတရား ဟု ၃-မျိုးစီရှိသည်။ ထိုတွင် အကုသိုလ်၏ အာရုံတရားကား လောကံ တရားသာဖြစ်သည်။

နီဝရဏ ဂေါတ္တက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဇာ	သစ်	ဝိမုတ်	ဒုက်မုတ်
နီဝရဏ	နီဝရဏာ	လော--နီဝရဏတရားကိုယ် ဂ	၁	၁	၁	၂		
	နောနီဝရဏာ	စိတ် ၈၉၊(နိ ဂ ကြည့်) စေ ၄၄၊ရုပ် ၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
နီဝရဏိယ	နီဝရဏိယာ	လောကီ ဂသ၊စေ ၅၂၊ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အနီဝရဏိယာ	လောကုတ် ဂ၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
နီဝရဏသမ္ပယုတ္တ	နီဝရဏသမ္ပယုတ္တာ	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇	၄	၂	၂	၂		
	နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တာ	ကု ၂၁၊ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊စေ ၃၈၊ရုပ် ၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
နီဝရဏလင်္ကာ	နီဝရဏာစေဝ ဓမ္မာ	--- နီဝရဏ တရားကိုယ် ဂ	၁	၁	၁	၂		နီဝရဏလင်္ကာ အနီဝရဏဓမ္မ
	နီဝရဏိယာစ							
	နီဝရဏိယာ စေဝ ဓမ္မာ	ကိ ဂသ၊ (နိ ဂ-ကြည့်) စေ ၄၄၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
	နော စ နီဝရဏာ							
နီဝရဏသမ္ပယုတ္တလင်္ကာ	နီဝရဏာ စေဝ ဓမ္မာ	---နီဝရဏ တရားကိုယ် ဂ	၁	၁	၁	၂		နီဝရဏသမ္ပယုတ္တလင်္ကာ
	နီဝရဏသမ္ပယုတ္တာစ							
	နီဝရဏသမ္ပယုတ္တာစေဝ ဓမ္မာ နောစ နီဝရဏာ	အကု ၁၂၊(နိ ဂ-ကြည့်) စေ ၁၉	၄	၂	၂	၁		
နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တလင်္ကာ	နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တာခေါပန	ကိကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀၊	၅	၁၂	၁၈	၁		နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တလင်္ကာ
	ဓမ္မာ နီဝရဏိယာပိ	စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈						
	နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တာ--	လောကုတ် ဂ၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
	အနီဝရဏိယာပိ							

ဆောင် * လော, ဒေါ, ထိ, မိ, ဉဒ်, ကုက်, ဝိ, မော ထည့် နိဂြိဟ်။

ပရာမာသဂေါစ္ဆက မိဿကဒုက္ခများ

မူလဒုက္ခ	ပ-ဒုက္ခ		ဒု-ဒုက္ခ		တ-ဒုက္ခ		တရားကိုယ်အရကောက်
	ပရာမာသ	ပရာမာသ	ပရာမာသ	ပရာမာသ	ပရာမာသ	ပရာမာသ	
အတ္တိ	→	•					ကံ ဂဒါ (ပရာမာသကြည့်) ဝေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈
ရော	→		•				လောကုတ် ဂ၊ ဝေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
"	→			•			ဒိဋ္ဌိသံ ၄၊ (ဒိဋ္ဌိမာ၊ ဝေါစတုက်၊ ဝိစိကြည့်) ဝေ ၂၀
"	→				•		ဒိဋ္ဌိဝိ ၄၊ ဝေါ-မောဇ္ဈေ၊ ကုဝိ၊ ကြိ၊ (ဒိဋ္ဌိကြည့်) ဝေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
		→			•		ဒိဋ္ဌိသံ ၄၊ (ဒိဋ္ဌိမာ၊ ဝေါစတုက်၊ ဝိစိကြည့်) ဝေ ၂၀
		→			•		ဒိဋ္ဌိဝိ ၄၊ ဝေါ-မောဇ္ဈေ၊ ကိကု၊ ကိဝိ၊ ကြိ၊ (ဒိဋ္ဌိကြည့်) ဝေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈
	•	←					ပရာမာသတရားကိုယ် ၁
	•	←					ကံ ဂဒါ (ဒိဋ္ဌိကြည့်) ဝေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈

ပရာမာသဂေါစ္ဆက အနက်များ

- ပရာမာသဒုက္ခ
- (ပ) ပရာမာသာ- ပရာမာသ မည်ကုန်သော၊ ဝါ- မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်ကုန်သော၊
 - (ဒ) နော ပရာမာသာ- ပရာမာသ မမည်ကုန်သော၊ ဝါ- မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်တတ်ကုန်သော၊
- ပရာမဋ္ဌဒုက္ခ
- (ပ) ပရာမဋ္ဌာ- ပရာမာသ၏ အာရုံပြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်ကုန်သော တရားကိုသည် မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်အပ်ကုန်သော၊
 - (ဒ) အပရာမဋ္ဌာ- ပရာမာသ၏ အာရုံမဟုတ်ကုန်သော၊ ဝါ- မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်ကုန်သော တရားတို့သည် မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်အပ်ကုန်သော၊

ပရာမာသ ဂေါဇ္ဈက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ဝိမုတ်	ဒုက်မုတ်
ပရာမာသ	ပရာမာသာ	ဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော ပရာမာသ-၁	၁	၁	၁	၁		
	နော ပရာမာသာ	စိတ် ၈၉၊(ဒိဋ္ဌိကြည်) စေ ၅၁၊ရုပ် ၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇	
ပရာမဋ္ဌာ	ပရာမဋ္ဌာ	ကံ ၈၁၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အပရာမဋ္ဌာ	လောကုတ် ၈၊စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ပရာမာသ	ပရာမာသသမ္ပယုတ္တာ	ဒိဋ္ဌိသံ ၄၊(ဒိဋ္ဌိမာန၊ဒေါစတုက်၊ဝိစိကြည်) စေ ၂၀	၄	၂	၂	၂		ဒိဋ္ဌိ
	ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တာ	ဒိဋ္ဌိဝိ-၄၊ ဒေါ-မောဒွေ၊ ကု၊ ဝိ၊ ကြံ (ဒိဋ္ဌိကြည်) စေ ၅၁၊ရုပ် ၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇	
ပရာမာသ	ပရာမာသာ စေဝ ဓမ္မာ	ဒိဋ္ဌိဟု---ပရာမာသ-၁	၁	၁	၁	၁		အပရာမဋ္ဌ
	ပရာမဋ္ဌာ စေဝ ဓမ္မာ	ကံ ၈၁၊(ပရာမာသကြည်) စေ ၅၁၊ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
ပရာမာသ	ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တာခေါ် ပန ဓမ္မာ ပရာမဋ္ဌာပိ	ဒိဋ္ဌိဝိ ၄၊ဒေါ-မောဒွေ၊ကံကု၊ကံဝိ၊ကြံ (ဒိဋ္ဌိကြည်) စေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		ဒိဋ္ဌိသံ ၄ (မာန၊ဒေါစတုက်၊ဝိစိကြည်)စေ၂၁
	ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တာ-- အပရာမဋ္ဌာပိ	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

၅-ဒုက်သာရှိရကြောင်း

ပရာမာသမည်သော ဒိဋ္ဌိသည် မိမိတစ်ပါးတည်းသာဖြစ်၍ ယှဉ်ဖက် ပရာမာသ မရှိရကား ပရာမာသလည်းမည်၊ပရာမာသနှင့်လည်းယှဉ်သောတရားမရှိသောကြောင့်“ပရာမာသ ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုက်” ကိုမဟော၊ တို့ကြောင့် ပရာမာသဂေါဇ္ဈက၌ ၅-ဒုက်သာရှိရသည်။

မဟန္တရဒုက်အတွက် မှတ်သားရန်

(မဟာ + အန္တရ + ဒုက) စူဠန္တရဒုက်ထက် ကြီးကျယ် (များပြား)သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရာမာသဂေါဇ္ဈက ဥပါဒါန ဂေါဇ္ဈကတို့၏ အကြား၌ ထူးအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း မဟန္တရဒုက်မည်၏။

ဒုက်စဉ်ဆောင်ပုဒ်။ ရမ်၊ စိ၊ စေ၊ သမ္ပနှင့် သံသဌ၊ သမုဋ္ဌာနာ
 သဟဘူ၊ နပရိ ဟောလောဘိ စဉ်တိုင်းသာ။
 သံသဌ သမုဋ္ဌာ၊ ဘူ၊ နပါထည်ပေး။

အဗျတ်ငယ် ဥပါနှင့် ပါဒိနာ ဒုက်မဟတ်ဝယ် ဟောမုတ် ဆယ်လေး။

သာရမ္ပဏဒုက် သာရမ္ပဏာ- အာရုံပြုခြင်း ရှိကုန်သော၊ အနာရမ္ပဏာ- အာရုံပြုခြင်း မရှိကုန်သော၊

စိတ္တသံသဌဒုက် စိတ္တသံသဌာ- စိတ်နှင့် နှိုးနှောကုန်သော၊ စိတ္တဝိသသဌာ- စိတ်နှင့် မနှိုးနှောကုန်သော၊

စိတ္တသမုဋ္ဌာနဒုက် (ပ) စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ- စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်း ရှိကုန်သော၊ ဝါ- စိတ်ကြောင့်ဖြစ်
 ကုန်သော၊ (ဒ) နောစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ- မရှိကုန်သော၊ ဝါ- မဖြစ်ကုန်သော၊

စိတ္တသဟဘူဒုက် (ပ) စိတ္တသဟဘူနော- စိတ်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊
 (ဒ) နော စိတ္တသဟဘူနော- စိတ်နှင့်တကွ မဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- စိတ်နှင့်တကွ
 ဖြစ်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊

စိတ္တာနုပရိဝတ္တိဒုက် (ပ) စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော- စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊
 (ဒ) နော စိတ္တာနု ပရိဝတ္တိနော- စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်သည်မဟုတ်ကုန်သော၊

စိတ္တသံသဌသမုဋ္ဌာန(ပ) စိတ္တသံသဌ သမုဋ္ဌာနသဟဘူနော- စိတ်နှင့်လည်း နှိုးနှော၊ စိတ်ကြောင့်လည်း
 သဟဘူဒုက် ဖြစ်၊ စိတ်နှင့်လည်းတကွ ဖြစ်ကုန်သော၊

(ဒ) နောစိတ္တသံသဌ --- စိတ်နှင့်လည်း မနှိုးနှော၊ စိတ်ကြောင့်လည်း
 မဖြစ်၊ စိတ်နှင့်လည်းတကွ မဖြစ်ကုန်သော၊

စိတ္တသံသဌသမုဋ္ဌာ (ပ) စိတ္တသံသဌ သမုဋ္ဌာ နာနုပရိဝတ္တိနော - စိတ်နှင့်လည်းနှိုးနှော၊ စိတ်ကြောင့်
 နာနုပရိဝတ္တိဒုက် လည်းဖြစ်၊ စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်၍လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊

(ဒ) နော စိတ္တသံသဌ -----စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍လည်း မဖြစ်ကုန်သော၊

ဥပါဒါဒုက် ဥပါဒါ- မှီ၍သာ ဖြစ်ကုန်သော၊ နော ဥပါဒါ- မှီ၍သာ ဖြစ်သည်မကုန်သော၊

ဥပါဒိနာဒုက် (ပ) ဥပါဒိနာ-အာရုံပြုသောအားဖြင့် တကျော့သိရှိလိုက်၍ အပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး
 ၏အဖြစ်ဖြင့်ယူအပ်သော၊ (ဒ) အနုပါဒိနာ --- မယူအပ်ကုန်သော။

စိတ္တပုဒ်ဘရ သစ္စာဖွဲ့ပုံ လောကီစိတ် စကောသိတိသည် ဒုက္ခသမ္ဘာလောကုတ်စိတ် ၈-ခုသည်
 သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။

စေတသိကပုဒ်ဘရ သစ္စာဖွဲ့ပုံ လောကီစိတ် ၈၁ ခုရှိသော (လောဘာကြည်) စေ ၅၁ သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊
 လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ။ ပ ။

သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိ မဂ် ၈-ပါး ၇-ပါး--မဂ္ဂသစ္စာ။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ် ၄-ခုရှိ (မဂ္ဂင် ၈-ပါးကြည်) စေ ၂၈၊ ဖိုလ်စိတ် ၄-ခုရှိ စေ ၃၆ သည် သစ္စာဝိပုတ်။

မဟန္တရ ဒုက်

ဒုက္ခ	ပဒ	အဘိဓမ္မာဗျူဟ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ဝိမုတ်	ဒုက်မုတ်
သာရမ္မဏ	သာရမ္မဏာ	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂	၄	၂	၈	၃	၂၉/၃၇	
	အနာရမ္မဏာ	ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၁	၁၁	၁၁	၂		
စိတ္တ	စိတ္တာ	စိတ် ၈၉	၁	၁	၇	၁	၈	
	နောစိတ္တာ	စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၁၁	၁၁	၄	၂၈/၃၆	
စေတသိကာ	စေတသိကာ	စေ ၅၂၊	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	အစေတသိကာ	စိတ် ၈၉၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသမ္ပယုတ္တ	စိတ္တသမ္ပယုတ္တာ	စေ ၅၂၊	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	စိတ် ၈၉
	စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တာ	ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၁	၁၁	၁၁	၂		
စိတ္တသံသဌာ	စိတ္တသံသဌာ	စေ ၅၂	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	စိတ် ၈၉
	စိတ္တဝိသံသဌာ	ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၁	၁၁	၁၁	၂		
စိတ္တသမုဋ္ဌာန	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ	စေ ၅၂၊ စိတ္တရုပ် ၁၇	၄	၆	၆	၃	၂၈/၃၆	
	နောစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ	စိတ် ၈၉၊ ကမ္မ ၂၀၊ ဥတု ၁၅၊ အာ ၁၄၊ နိ	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသဟဘူနော	စိတ္တသဟဘူနော	စေ ၅၂၊ ဝိညာတ် ၂	၄	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နောစိတ္တသဟဘူနော	စိတ် ၈၉၊ (ဝိညာတ် ၂ ကြည့်) ရုပ် ၂၆၊ နိ	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော	စေ ၅၂၊ ဝိညာတ် ၂	၄	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နောစိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ် ၈၉၊ (ဝိညာတ် ၂ ကြည့်) ရုပ် ၂၆၊ နိ	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသံသဌာသမုဋ္ဌာန	စိတ္တသံသဌာသမုဋ္ဌာနာ	စေ ၅၂၊	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နောစိတ္တသံသဌာသမုဋ္ဌာနာ	စိတ် ၈၉၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသံသဌာသမုဋ္ဌာနသဟဘူနော	စိတ္တသံသဌာသမုဋ္ဌာနသဟဘူနော	စေ ၅၂	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နောစိတ္တ--နော	စိတ် ၈၉၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသံသဌာသမုဋ္ဌာနနုပရိဝတ္တိနော	စိတ္တသံသဌာသမုဋ္ဌာနနုပရိဝတ္တိနော	စေ ၅၂	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နောစိတ္တ--နော	စိတ် ၈၉၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
အဇ္ဈတ္တိကာ	အဇ္ဈတ္တိကာ	စိတ် ၈၉၊ ပသာဒရုပ် ၅	၂	၆	၁၂	၁	၈	
	ဗာဟိရာ	စေ ၅၂၊ (ပသာဒရုပ် ၅ ကြည့်) ရုပ် ၂၃၊ နိ	၄	၆	၆	၄	၂၈/၃၆	
ဥပါဒါ	ဥပါဒါ	ဥပါဒါရုပ် ၂၄	၁	၁၀	၁၀	၁		
	နောဥပါဒါ	စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ဘူတရုပ် ၄၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၃	၉	၄	၂၉/၃၇	
ဥပါဒိန္နာ	ဥပါဒိန္နာ	ကိဝိ ၃၂၊ စေ ၃၅၊ ကမ္မရုပ် ၂၀	၅	၁၁	၁၇	၁		
	အနုပါဒိန္နာ	အကု၊ ကု၊ ကြိ၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၅၂၊ စိတ္တဇ ဥတု-အာဟာရဇ၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၇	၈	၄	၂၉/၃၇	

ဥပါသါနဂေါဇ္ဈက မိဿကဒုက်ဗျာ

မုဒိဗ္ဗာ	၀-ဒုက		ဒု-ဒုက		တ-ဒုက		တရားကိုယ်အရကောက်
	ဥပါသါန	မုဒိဗ္ဗာ	ဥပါသါန	မုဒိဗ္ဗာ	ဥပါသါန	မုဒိဗ္ဗာ	
၁	→		•				လောဘ၊ ခိဉ္စ ဟုဆိုအပ်သော ဥပါသါနတရားကိုယ် ၂
		•	↑				ကံ ဂဿ(ဥပါသါန ၂ ကြည့်) ဝေ ၅၀၊ ရုပ် ၂၈
"	→				•		ခိဉ္စသံ ၄ ရှိ လော၊ ခိဉ္စ ဟု--ဥပါသါနတရားကိုယ် ၂
		•			←		လောဘဗျူဟ(ဥပါသါန ၂ ကြည့်) ဝေ ၂၀
"			•				ဒေါ-မောဒွေကံကုကံဝိကြံ(လောတြိကြည့်) ဝေ ၄၉
					←		ခိဉ္စဝိ ၄ ခွံ လောဘာရုပ် ၂၈
				•	←		လောကုတ် ဝေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
သုပ္ပ	→				•		ခိဉ္စဝိ ၄ ခွံ လော-ဟု--ဥပါသါနတရားကိုယ် ၁
		•			←		ဒေါ-မောဒွေကုကံ(လောတြိကြည့်) ဝေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
အတိ		→	•				ကံ ဂဿ(ဥပါသါန ၂ ကြည့်) ဝေ ၅၀၊ ရုပ် ၂၈
ရော		→		•			လောကုတ်-ဝေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
"	→				•		ခိဉ္စသံ ၄ ရှိ--- ဥပါသါနတရားကိုယ် ၂
	→				•		ခိဉ္စဝိ ၄ ရှိ လော ဟု--ဥပါသါနတရားကိုယ် ၁
"		→			•		လော ဝေ(ဥပါသါန ၂၊ ဒေါစတုကံဝိကြံ) ဝေ ၂၀
		→			•		ဒေါ-မောဒွေကုကံ(လောတြိကြည့်) ဝေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
"			→		•		လော ဝေ (ခိဉ္စဝိ ၄ ခွံ လောဒေါစတုကံဝိကြံ) ဝေ ၂၂
			→		•		ဒေါ-မောဒွေကံကုကံဝိကြံ(လောတြိကြည့်) ဝေ ၄၉
							ခိဉ္စဝိ ၄ ခွံ လောဘာ ရုပ် ၂၈
"	•		←				---ဥပါသါနတရားကိုယ် ၂
	•		←				ကံ ဂဿ(ဥပါသါန ၂ ကြည့်) ဝေ ၅၀၊ ရုပ် ၂၈
"	•				←		ခိဉ္စသံ ၄ ရှိ--ဥပါသါနတရားကိုယ် ၂
	•				←		လော ဝေ (ဥပါသါန ၂၊ ဒေါစတုကံ ဝိကြံ) ဝေ ၂၀
"	•				←		ခိဉ္စဝိ ၄ ရှိ လော-ဟု---ဥပါသါနတရားကိုယ် ၁
	•				←		ဒေါ-မောဒွေ ကုကံ(လောတြိကြည့်) ဝေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

ဥပါဒါန ဂေါဏ္ဍက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	တ	သစ်	ဝိမုတ်	ဒုက္ကမုတ်
ဥပါဒါန	ဥပါဒါနာ	လောဘ,ဒိဋ္ဌိဟု--ဥပါဒါနိတရားကိုယ် ၂	၁	၁	၁	၂		
	နောဥပါဒါနာ	စိတ် ၈၉(ဥပါဒါနိ ၂ ကြည့်) စေ ၅၀၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
ဥပါဒါနိယ	ဥပါဒါနိယာ	လောကီ ဂဒါ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အနုပါဒါနိယာ	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ဥပါဒါန သမ္ပယုတ္တ	ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တာ	လော ဂ(ဒိဋ္ဌိဝိ ၄၌ လော၊ဒေါစတုက်၊ ဝိစိကြည့်) စေ ၂၂	၄	၂	၂	၂		
	ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တာ	ဒေါ မောဒွေ၊ ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြံ ၂၀၊ (လောတြိကြည့်) စေ ၄၉၊ ဒိဋ္ဌိဝိ ၄၌ လောဘ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇	
ဥပါဒါန ဥပါဒါနိယ	ဥပါဒါနာ စေဝ ဓမ္မာ ဥပါဒါနိယာစ	--- ဥပါဒါနိတရားကိုယ် ၂	၁	၁	၁	၂		အနုပါဒါနိယ
	ဥပါဒါနိယာ စေဝ ဓမ္မာ နောစ ဥပါဒါနာ	ကီ ဂဒါ (ဥပါဒါနိ ၂ ကြည့်) စေ ၅၀၊ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
ဥပါဒါန+ဥပါဒါန သမ္ပယုတ္တ	ဥပါဒါနာစေဝ ဓမ္မာ ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တာ စ	ဒိဋ္ဌိ သံ ၄ ချိရှိ---ဥပါဒါနိ ၂	၁	၁	၁	၂		ဥပါဒါန သမ္ပယုတ္တ
	ဥပါဒါန သမ္ပယုတ္တာစေဝ ဓမ္မာ နော စ ဥပါဒါနာ	လောဘမူ ၈၊ (ဥပါဒါနိ ၂ ကြည့်) စေ ၂၀	၄	၂	၂	၁		
ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယ	ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တာခေါန ဓမ္မာ ဥပါဒါနိယာပိ	ဒေါ မောဒွေ၊ ကီကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြံ ၂၀ (လောတြိကြည့်) စေ ၄၉၊ဒိဋ္ဌိဝိ ၄ ချိ လောဘ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		ဥပါဒါန သမ္ပယုတ္တ
	ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တာခေါန ဓမ္မာ အနုပါဒါနိယာပိ	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ဥပါဒါနိနှင့် ယှဉ်/မယှဉ်

ယှဉ်ရာစိတ်	ယှဉ်သော ဥပါဒါနိ
ဒိဋ္ဌိ သံ-၄ ချိ	လော, ဒိဋ္ဌိ
ဒိဋ္ဌိ ဝိ-၄ ချိ	လော

* ဒိဋ္ဌိဝိ-၄၌ လောဘသည် မိမိတစ်ပါးတည်း
သာဖြစ်၍ ယှဉ်ဘက် အဖော် ဥပါဒါနိမရှိ။

ကိလေသဂေါဇ္ဈက မိဿကဒုက္ခများ

မှတ်ချက်	၁-ဒုက		၃-ဒုက		၈-ဒုက		၉-ဒုက		တရားကိုယ်အရကောက်
	ကိလေသာစမ္ပာ	နောကိလေသာ	သံကိလေသိကာ	အသံကိလေသိကာ	သံကိလိဋ္ဌာ	အသံကိလိဋ္ဌာ	ကိ-သမ္ပယုတ္တော	ကိ-ဝိပ္ပယုတ္တော	
၁၂	→		•						ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
		•	↑						ကိ ဂခါ (ကိလေသာ ၁၀ ကြည့်) ဇေ ၄၂၊ ရုပ် ၂၈
"	→				•				ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
		•			↑				အကု ၁၂၊ (ကိလေသာ ၁၀ ကြည့်) ဇေ ၁၇
"	→						•		ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
		•					↑		အကု ၁၂၊ (ကိလေသာ ၁၀ ကြည့်) ဇေ ၁၇
"			•					←	ကိကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀၊ ဇေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈
				•				←	လောကုတ် ၈၊ ဇေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
အတိ ရော	→		•						ကိ ဂခါ (ကိလေသာ ၁၀ ကြည့်) ဇေ ၄၂၊ ရုပ် ၂၈
	→			•					လောကုတ် ၈၊ ဇေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
"	→				•				အကု ၁၂၊ (ကိလေသာ ၁၀ ကြည့်) ဇေ ၁၇
	→					•			ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ ဇေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
"	→						•		အကု ၁၂၊ (ကိလေသာ ၁၀ ကြည့်) ဇေ ၁၇
	→							•	ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ ဇေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
"			→		•				အကု ၁၂၊ ဇေ ၂၇
			→			•			ကိကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀၊ ဇေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈
"			→				•		အကု ၁၂၊ ဇေ ၂၇
			→					•	ကိကု ၁၇၊ ကိဝိ ၃၂၊ ကြိ ၂၀၊ ဇေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈
"	•		↑						ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
		•	↑						ကိ ဂခါ (ကိလေသာ ၁၀ ကြည့်) ဇေ ၄၂၊ ရုပ် ၂၈
"	•				↑				ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
		•			↑				အကု ၁၂၊ (ကိလေသာ ၁၀ ကြည့်) ဇေ ၁၇
"	•						↑		ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
		•					↑		အကု ၁၂၊ (ကိလေသာ ၁၀ ကြည့်) ဇေ ၁၇

ကိလေသဂေါဇ္ဈက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မယုဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ဝိမုတ်	ဒုက်မုတ်
ကိလေသ	ကိလေသာ	ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀	၁	၁	၁	၂		
	နော ကိလေသာ	စိတ် ၈၉၊(ကိ ၁၀ ကြည့်)စေ ၄၂၊ရုပ်နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
သံကိလေသိကာ	သံကိလေသိကာ	ကိ ၈၁၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အသံကိလေသိကာ	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
သံကိလိဋ္ဌ	သံကိလိဋ္ဌ	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇	၄	၂	၂	၂		
	အသံကိလိဋ္ဌ	ကု၊ဝိ၊ကြိ၊စေ ၃၈၊ရုပ် ၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
ကိလေသသမ္ပယုတ္တ	ကိလေသသမ္ပယုတ္တ	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇	၄	၂	၂	၂		
	ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ	ကု၊ဝိ၊ကြိ၊စေ ၃၈၊ရုပ် ၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
ကိလေသသံကိလေသိကာ	ကိလေသာစေဝဓမ္မာ သံကိလေသိကာစ	ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀	၁	၁	၁	၂		အသံကိလေသိကာ
	သံကိလေသိကာစေဝဓမ္မာ နောစ ကိလေသာ	ကိ ၈၁၊(ကိ ၁၀ ကြည့်) စေ ၄၂၊ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
ကိလေသသံကိလိဋ္ဌ	ကိလေသာစေဝဓမ္မာ သံကိလိဋ္ဌ စ	ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀	၁	၁	၁	၂		အသံကိလိဋ္ဌ
	သံကိလိဋ္ဌစေဝဓမ္မာ နော စ ကိလေသာ	အကု ၁၂၊(ကိ ၁၀ ကြည့်) စေ ၁၇	၄	၂	၂	၁		
ကိလေသကိ-သမ္ပယုတ္တ	ကိလေသာစေဝဓမ္မာ ကိ-သမ္ပယုတ္တ စ	ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀	၁	၁	၁	၂		ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ
	ကိ-သမ္ပယုတ္တစေဝဓမ္မာ နော စ ကိလေသာ	အကု ၁၂၊ (ကိ ၁၀ ကြည့်) စေ ၁၇	၄	၂	၂	၁		
ကိ-ဝိပ္ပယုတ္တသံကိလေသိကာ	ကိ-ဝိပ္ပယုတ္တခေါပနဓမ္မာ သံကိလေသိကာပိ	ကိကု၁၇၊ကိဝိ ၃၂၊ကြိ ၂၀၊စေ ၃၈၊ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		ကိလေသသမ္ပယုတ္တ
	ကိ-ဝိပ္ပယုတ္တခေါပနဓမ္မာ အသံကိလေသိကာပိ	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀-ပါး

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ထိန၊ ဥဒ္ဒစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပဟု ဆိုအပ်သော ကိလေသာတရား

ကိုယ် ၁၀-ပါး။

ဆောင် * လော၊ ဒေါ၊ မော၊ မာ၊ တစ်ဖြာ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိ၊ ထိ၊ ဥဒ်၊ အ၊ နောတ္တပ္ပ၊ ဆယ်ဝ ကိလေသာ။

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာယူဝဗ္ဗ	ခန့်	အာ	တ	သင်	ပိုက်
ဒဿနနိယဟာတဗ္ဗ	ဒဿနနိယဟာတဗ္ဗ	သော-မဂ် အကြွင်းမရှိပယ် ခံသံ ငှါဝိဓိ သ(မာနဇာတိတုကကြည်) ဇေ ၂၂၊ သော-မဂ်သည် တနုကရပယ် အပါယကမနိယဖြစ်-ခံသံ ငှါဒေါဇ္ဈ(ခံသံဝိဓိကြည်)ဇေ-၂၅	၄	၂	၂	၂	
	န ဒဿနနိယဟာတဗ္ဗ	သော-မဂ်သည်ပယ်အပ်သည်မှတစ်ပါး အပါယကမနိယမဟုတ်သော ခံသံ ငှါဒေါဇ္ဈ၊ သော-မဂ်သည် စင်စစ် မပယ်အပ်သော ဥဒ္ဓစ္စ သ၊ ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြံ ၂၀(ခံသံ ဝိဓိကြည်)ဇေ ၅၀၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇
ဘာဝနာယဟာတဗ္ဗ	ဘာဝနာယဟာတဗ္ဗ	သကဒါဂါမိမဂ်- အနာဂါမိမဂ်- အရဟတ္တမဂ်-	၄	၂	၂	၂	
	န ဘာဝနာယဟာတဗ္ဗ	အထက်မဂ် ၃ ခုသည်ပယ်အပ်သည်မှတစ်ပါးအပါယကမနိယဖြစ် သော ခံသံ ငှါ ဒေါဇ္ဈ၊ စင်စစ် မပယ်အပ်သော ခံသံ ငှါ ဝိဓိ သ၊ ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြံ ၂၀၊ ဇေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	
ဒဿနနိယဟာတဗ္ဗ	ဒဿနနိယဟာတဗ္ဗ	သော-မဂ် အကြွင်းမရှိပယ်	၄	၂	၂	၂	
	န ဒဿနနိယဟာတဗ္ဗ	သော-မဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်မှ -- ဇေ ၅၀(ဝိဓိ မော)--နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	
ဘာဝနာယဟာတဗ္ဗ	ဘာဝနာယဟာတဗ္ဗ	သကဒါဂါမိမဂ်-- အနာဂါမိမဂ်-- အရဟတ္တမဂ် အကြွင်းမရှိပယ်ဥပရာဂ၊ အဇ္ဈကုဒ္ဓိနှင့် သမ္ပယုတ္တိဖြစ် ခံသံ ငှါဥဒ္ဓစ္စ သ၊(ခံသံဒေါဇ္ဈတုက၊ ဝိဓိဥဒ္ဓစ္စ နှင့် မောဟကြည်) ဇေ ၂၁	၄	၂	၂	၂	
	န ဘာဝနာယဟာတဗ္ဗ	အထက်မဂ် ၃ ခုသည်ပယ်အပ်သောဟိတ်ရှိသည်မှတစ်ပါး-- အထက်မဂ် ၃ ခုသည်စင်စစ်မပယ်အပ်သော-- ဇေ ၅၂(ဥဒ္ဓစ္စနှင့်မော ဟ) နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	
သမ္ပတိ	သမ္ပတိ	သမ္ပတိ ၅၅၊ (ဝိတက်ကြည်) ဇေ ၅၁	၄	၂	၃	၃	၂၉/၃၆
	အသမ္ပတိ	အသမ္ပတိ ၆၆၊(ဝိတက်ကြည်)ဇေ ၃၇၊ သမ္ပတိ ၅၅ ရှိဝိတက်ဇေ ၅၅၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၇	၃	၂၉/၃၆
သမ္ပတိ	သမ္ပတိ	သမ္ပတိရစိတ် ၆၆၊ (ဝိတက်ကြည်) ဇေ ၅၁	၄	၂	၃	၃	၂၈/၃၆
	အသမ္ပတိ	အသမ္ပတိ ၅၅၊(တက်-တ-ကြည်)ဇေ ၃၆၊ သမ္ပတိရစိတ် ၆၆ ရှိ သမ္ပတိ ၆၆၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၇	၃	၂၈/၃၇ ၁၆
သမ္ပတိ	သမ္ပတိ	ပိတိသဟဂုဏ်စိတ် ၅၁၊ (ပိတိသဟဂုဏ်၊ ဝိဓိကြည်) ဇေ ၄၆	၄	၂	၂	၃	၂၈/၃၆
	အသမ္ပတိ	အသမ္ပတိကစိတ် ၇၀၊(ပိတိကြည်) ဇေ ၅၁၊ ပိတိသဟဂုဏ် ၅၁ နှင့် တိဇေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၇/၃၄ ပုံ ၂၄

ပိတ်သဟဂတာ	ပိတ်သဟဂတာ	ပိတ်သဟဂုတ် ၅၁ (ပိဒေါစတုက်၊ဝိစိကြည်) စေ ၄၆	၄	၂	၂	၃	၂၈/၃၆
	န ပိတ်သဟဂတာ	အပိတ်ကစိတ် ၇၀၊(ပိကြည်)စေ ၅၁၊ပိတ်သဟဂုတ်၅၁ ၌ ပိတ် စေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၇/၃၄ ပိ ၂၄
သုခသဟဂတာ	သုခသဟဂတာ	သုခသဟဂုတ် ၆၃၊(ဝေ-ဒေါစတုက်-ဝိစိကြည်) စေ ၄၆	၃	၂	၃	၃	၂၈/၃၆
	နသုခသဟဂတာ	ဒုက္ခသဟဂုတ် ၃၊ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၅၅၊(ပိ-ကြည်) စေ ၅၁၊သုခသဟဂုတ် ၆၃ ၌သုခဝေဒနာ ၆၃၊ရုပ် ၂၈၊နိ	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၇/၃၄ ၃၂
ဥပေက္ခာသဟဂတာ	ဥပေက္ခာသဟဂတာ	ဥပေက္ခာသဟဂုတ်၅၅၊(ဝေ-ပိ-ဒေါစတုက်ကြည်)စေ၄၆	၃	၂	၇	၃	၂၈/၃၆
	န ဥပေက္ခာ---	သုခသဟဂုတ် ၆၃၊ဒုက္ခသဟဂုတ် ၃၊(ဝိစိကြည်) စေ ၅၁ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၅၅၌ ဥပေက္ခာ ၅၅၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၃	၄	၂၉/၃၇ ၈
ကာမဝစရာ	ကာမဝစရာ	ကာမစိတ် ၅၄၊ စေ ၅၂၊ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂	
	န ကာမဝစရာ	မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာ ၃၅၊စေ ၃၈၊နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၃	၂၉/၃၇
ရူပါဝစရာ	ရူပါဝစရာ	ရူပစိတ် ၁၅၊ စေ ၃၅	၄	၂	၂	၁	
	န ရူပါဝစရာ	ကာမ ၅၄၊အရူပ ၁၂၊ လောကုတ် ၈၊ စေ ၅၂၊ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇
အရူပါဝစရာ	အရူပါဝစရာ	အရူပစိတ် ၁၂၊ စေ ၃၀	၄	၂	၂	၁	
	န အရူပါဝစရာ	ကာမ ၅၄၊ရူပ ၁၅၊ လောကုတ် ၈၊စေ ၅၂၊ရုပ် ၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇
ပရိယာပနာ	ပရိယာပနာ	လောကီ ဂါ၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊	၅	၁၂	၁၈	၂	
	အပရိယာပနာ	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇
နိယျာနိကာ	နိယျာနိကာ	မဂ်စိတ် ၄၊ စေ ၃၆	၄	၂	၂	၁	၂၉
	အနိယျာနိကာ	ကိ ဂါ၊ ဖိုလ် ၄၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၃၇
နိယတာ	နိယတာ	နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိသံ ၄ သတ္တ မဇော၊ (မာန၊ဒေါစတုက်၊ဝိစိကြည်)စေ ၂၁၊ပညာနန္တရိယ ကံ၏--ဒေါဒ္ဓေသတ္တမဇော၊(ပိလော၊တြိ၊ဝိစိကြည်) စေ ၂၂၊ မဂ်စိတ် ၄၊ စေ ၃၆	၄	၂	၂	၃	၂၉
	အနိယတာ	(နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏--ဒိဋ္ဌိသံ ၄သတ္တမဇော၊ပညာနန်- ဒေါဒ္ဓေ သတ္တမဇောမှတစ်ပါး) အကု ၁၂၊ ကိကု ၁၇၊ ဝိ ၃၆၊ ကြံ ၂၀၊စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၈	၃၇	
သဉ္ဇတ္တရာ	သဉ္ဇတ္တရာ	ကိ ဂါ၊စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂	
	သနုတ္တရာ	လောကုတ် ၈၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇
သရဏာ	သရဏာ	အကု ၁၂၊စေ ၂၇	၄	၂	၂	၂	
	အရဏာ	ကု ၂၁၊ဝိ ၃၆၊ကြံ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ရုပ် ၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇

- ဒုက်စဉ်အချိုး။ ဒသ်နှင့် ဘာ ဟောနှစ်ဖြာ ယှက်ပလို့၊ သဝိတက် ဝိစာရာ ဟောပြန်စွာ၊
ပိနှစ်ခု သုဉ်ကာ၊ ရှ နှင့် နောက်အရှ ဒုက်ပရိ မှတ်သိ နိယျာ။
နိယတာ ဥတ္တရာမလွဲ၊ သရဏာ နောက်မှာဆွဲပလို့
ဆယ့်ရှစ်ဖြာ ဒုက်ပိဋ္ဌိကို မှတ်သိ အပြဲ။
- ပရိယာပနုဒုက်။ (ပ) ပရိယာပနု- ဝဋ်တရား၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော၊
(ဒ) အပရိယာပနု- ဝဋ်တရား၌ အကျုံးမဝင်ကုန်သော၊
- နိယျာနိကာဒုက်။ (ပ) နိယျာနိကာ- ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊
(ဒ) အနိယျာနိကာ- ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း မဟုတ်ကုန်သော၊
- နိယတဒုက်။ (ပ) နိယတာ- စုတိ၏ အခြားပဲ၌လည်းကောင်း၊ မိမိ၏အခြားပဲ၌လည်းကောင်း
အကျိုးပေးသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မြဲကုန်သော၊
(ဒ) အနိယတာ- နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် မမြဲကုန်သော၊
- သဉ္ဇတ္တုလုက်။ (ပ) သဉ္ဇတ္တရာ- မိမိထက် လွန်မြတ်သောတရား ရှိကုန်သော၊
(ဒ) အနဉ္ဇတ္တရာ- မိမိထက် လွန်မြတ်သောတရား မရှိကုန်သော၊
- သရဏဒုက်။ (ပ) သရဏာ- ငိုကြွေးကြောင်းဖြစ်သော ရာဂအစရှိသော ကိလေသာနှင့် တကွဖြစ်
ကုန်သော၊
(ဒ) အရဏာ- ငိုကြွေးကြောင်းဖြစ်သော ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ မရှိကုန်သော၊

ပိဋ္ဌိဒုက် အဓိပ္ပာယ်

(ပိဋ္ဌိယံ ဌပိတာ ဒုကာ ပိဋ္ဌိဒုကာ) အဘိဓမ္မာ ဗာတိကာ၏ အဆုံး၌ ထားအပ်သော ဒုက်များဖြစ်သော
ကြောင့် ပိဋ္ဌိဒုက် မည်၏။

အဘိဓမ္မာ ဒုကမာတိကာ ပြီး၏။

သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော

သင်္ဂဟော-အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ, အဘယ်မျှသော အာယတန, အဘယ်မျှသော ဓာတ်တို့ဖြင့်
ရေတွက် အပ်သနည်း။ ဤမျှသောခန္ဓာ, ဤမျှသောအာယတန, ဤမျှသောဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

အသင်္ဂဟော-အဘယ်မျှသောခန္ဓာ, ---အာယတန, ---ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သနည်း။
ဤမျှသော ခန္ဓာ, ---အာယတန, ---ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်။

သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ

သင်္ဂဟိတေန-စက္ခုာယတနအစရှိသည်သည် ခန္ဓာဖြင့်သာရေတွက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အသင်္ဂဟိတံ-
အာယတနဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သော စက္ခုာယတနကြည့်သော ရုပ်သတ္တဝီသ အစရှိသည်ကို၊
အသင်္ဂဟိတံ- အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ, ---အာယတန, ---ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သနည်း။ ဤမျှသော
ခန္ဓာ, ---အာယတန, ---ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်။

(တစ်နည်း) သင်္ဂဟိတေန-စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသည်သည် ခန္ဓာ, အာယတန တို့ဖြင့်သာ
ရေတွက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အသင်္ဂဟိတံ- ဓာတ်ဖြင့် မရေတွက်အပ်သော စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ကြည့်သော
ဆဝိညာဏဓာတ်, အစရှိသည်ကို၊ အသင်္ဂဟိတံ- အဘယ်မျှသော ---သနည်း။ ဤမျှသော ---အပ်။

အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ

အသင်္ဂဟိတေန- ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်သည် ခန္ဓာဖြင့်သာ မရေတွက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊
သင်္ဂဟိတံ-အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်သော သညာ, သင်္ခါရ, သုခုမရုပ်သောဠသ, နိဗ္ဗာန်
အစရှိသည်ကို၊ သင်္ဂဟိတံ- အဘယ်မျှသော ---သနည်း။ ဤမျှသော ---ရေတွက်အပ်၏။

သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ

သင်္ဂဟိတေန- သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည် သည် ခန့်-အာ-ဓာတ် တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်သော
သမုဒယသစ္စာ ကြည့်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ခု အစရှိသည်သည်၊ သင်္ဂဟိတံ-ခန့်-အာ-ဓာတ် တို့ဖြင့်
ရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်ကို၊ သင်္ဂဟိတံ- အဘယ်မျှသော --သနည်း။ ဤမျှသော ---
ရေတွက်အပ်၏။

အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ

အသင်္ဂဟိတေန- ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသည် သည် ခန့်-အာ-ဓာတ် တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သော
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသည်သည်၊ အသင်္ဂဟိတံ- ခန့်-အာ-ဓာတ် တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သော ရုပ်, ဝေ
ဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, နိဗ္ဗာန် အစရှိသည်ကို၊ အသင်္ဂဟိတံ-အဘယ်မျှသော ---သနည်း။ ဤမျှသော --
အပ်။

ဓာတုကထာ ဥဒ္ဒေသ ကျမ်းတက်

ဝိဘင်းကျမ်းကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဓာတုကထာကျမ်းကို ဟောတော်မူ၏။ ထို-သည် ဥဒ္ဒေသ၊ နိဒ္ဒေသအားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် ဥဒ္ဒေသကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုဥဒ္ဒေသသည် မာတိကာမည်၏။ ထိုမာတိကာသည် နယမာတိကာ၊ အဗ္ဘန္တရမာတိကာ၊ နယမုခမာတိကာ၊ လက္ခဏမာတိကာ၊ ဗာဟိရမာတိကာ အားဖြင့် ၅-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင်- နယမာတိကာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား - သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ (ဧညှိဋ္ဌင်္ဂဗျာဓိ)

ဆိုနောင် အဗ္ဘန္တရမာတိကာကို ဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား - ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဒွါဒသာယတနာနိ၊ (ဧညှိဋ္ဌင်္ဂဗျာဓိ)

အရိယော အဋ္ဌကိကော မဂ္ဂေါ

အရိယော- မြတ်သော၊ ဝါ- ဖြူစင်သော၊ ဝါ- ကိလေသာတည်းဟူသော အညစ်အကြေးမရှိသော၊ အဋ္ဌကိကော- ရှစ်ပါးသော၊ အင်္ဂါရှိသော၊ ဝါ- ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ် လည်းကောင်း။

နယမုခ မာတိကာ

တိဟိ- သုံးပါးကုန်သော ခန့်-အာ-ဓာတ် တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟော- ရေတွက်အပ်သောနည်းလည်းကောင်း။ တိဟိ- တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟော- မရေတွက်အပ်သောနည်းလည်းကောင်း။ စတုဟိ- လေးပါးကုန်သော နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်၊ သမ္ပယောဂေါ-ယှဉ်တတ်သော သဘောလည်းကောင်း။ စတုဟိ-တို့နှင့်၊ ဝိပ္ပယောဂေါ- မယှဉ်တတ်သော သဘောလည်းကောင်း။

လက္ခဏ မာတိကာ

သဘာဂေါ- သမ္ပယောဂနည်း၊ သင်္ဂဟနည်းတို့နှင့် သင့်တင့်သော လက္ခဏာ လည်းကောင်း။

ဝိသဘာဂေါ- မသင့်တင့်သော လက္ခဏာ လည်းကောင်း ၊ (ဣတိ ခွဲဟိ ပဒေဟိ နိက္ခိတ္တာ အယံ လက္ခဏ မာတိကာ၊)

ဗာဟိရ မာတိကာ

သဗ္ဗာပိ- အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဓမ္မသင်္ဂဟံ - ဓမ္မသင်္ဂဟိကျမ်း၌ ဟောတော်မူအပ်သော မာတိကာသည်၊ ဓာတုကထာယ- ဓာတုကထာကျမ်း၏၊ မာတိကာ- မာတိကာတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊

ဆသဋ္ဌိတိကပဒါနိစ- ၆၆ -ပါးသော တိက်ပုဒ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ ခွေ ဒုကပဒသတာနိ စ- ၂၀၀ သော ဒုက်ပုဒ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိပိတ္တာ- ချုံး၍၊ နိက္ခိတ္တာ- ထားအပ်သော၊ အယံ-ဤ မာတိကာသည်၊ ဗာဟိရမာတိကာ- ဗာဟိရမာတိကာ မည်၏။

ဓာတုကထာ			
မာတိကာ		ပါဠိတော်	
နယမာတိကာ	ပ-နယ	သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော	
	ဒု	သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ	
	တ	အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ	
	စ	သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ	
	မ	အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ	
	ဆ	သမ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါ	
	သ	သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ	
	အဋ္ဌမ	ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တံ	
	နဝမ	သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တံ	
	ဒသမ	ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ	
	ဧကဒသမ	သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ	
	ဒွါဒသမ	သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတံ	
	တေရသမ	အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ	
	စုဒ္ဒသမ	ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတံ	
အတ္ထရ မာတိကာ	ခန္ဓဒိဉဒ္ဒေသ	ပဉ္စကုန္ဒာ	၅
		ဒွါဒသာယတနာနိ	၁၂
		အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော	၁၈
		စတ္တာရိ သစ္စာနိ	၄
		ဗာဝိသတိန္ဒြိယာနိ	၂၂
		ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ	၂၈
		စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ	၁
		စတ္တာရော သမ္ပပ္ပဓာနာ	၁
		စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ	၁
		စတ္တာရိ ဈာနာနိ	၁
		စတသော အပ္ပမညာယော	၁
		ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ	၁
		ပဉ္စ ဗလာနိ	၁
		သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ	၁
		အရိယော အဋ္ဌကိကော မဂ္ဂေါ	၁
	ဖဿ သတ္တက ရာသီ	ဖဿော,ဝေဒနာ,သညာ,စေတနာ,စိတ္တံ, အဝိမောက္ခော,မနသိကာရော	၇
	နယမုခ	တိဟိ သင်္ဂဟော တိဟိ အသင်္ဂဟော စတူဟိ သမ္ပယောဂေါ စတူဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ	
	လက္ခဏ	သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါ	
	ဗာဟိရ	သမ္ဘာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဓာတုကထာယ မာတိကာ	၆၆/၂၀၀
		သမူဟာ ပန ကောသလာ	၃၇၁

ဣတိ စုဒ္ဒသဟိ ပဒေဟိ နိက္ခိတ္တာ
အယံ နယမာတိကာ၊ (၁၄)

ပဉ္စဝိသာခိကေဟိ ပဒသတေဟိ နိက္ခိတ္တာ
အယံ အတ္ထရ မာတိကာ (၁၂၅)

(ဆောင်) ခန့်, အာ, ဓာ, သ၊ ဣန့်, ပ, သ, သမံ၊ ဣဒ်, ဈာနံ, အပ္ပဉ္စ၊ ဗိုလ်, ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင် တဆယံငါ။

ဆိုရိုး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် အင်္ဂါအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ - - - ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ-အားဖြင့် ၁၂-ပါးတို့တည်း။ ဘေဒအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ - - - ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ၊ သောကာ၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ-အားဖြင့် ၁၈-ပါးတို့တည်း။ ထိုတွင် -

သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အကုသိုလ် ၁၂-၌ရှိသော မောဟသည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် ၁-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ (ဈာန်စုံ)

ပရိဒေဝ ။ ။ ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်း အစရှိသော အကြောင်းကြောင့် ငိုကြွေးပြည်တမ်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ဖြစ်သော စိတ္တဇ ဝိပလ္လာသ သဒ္ဓသည် ပရိဒေဝ မည်၏။

ဥပါယာသ ။ ။ ဉာတိဗျသန အစရှိသည်တို့ဖြင့် တွေ့သောသူအား လွန်စွာဖြစ်သော စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်း သည် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသမူဒွေ၌ ရှိသော ဒေါသ စေတသိက်သည် ဥပါယာသ မည်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ ၁၂-ပါးသာ

သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ၊ ဤ ၅-ပါးတို့ကို ဇရာ မရဏနှင့် အနိဋ္ဌလက္ခဏာ တူသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဇာတိ၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဇရာ-မရဏ၌ အကျုံးဝင်သည် ဖြစ်၍ အသီးအခြား မရေတွက်ရ၊ ထို့ကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ ၁၂-ပါးသာရှိသည်။

ရူပဘဝ၌ မှတ်ချက်

ရူပဘဝအရ၌ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာနှင့် (အာပေါဓာတ်ကြည် ဘူတရုပ်ဟူသော) ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံများ ပါရှိသော်လည်း မိမိတို့၏ အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ဃာန၊ ခိဝါ၊ ကာယဝိညာဉ်တို့ မရှိ၍ ထို ဂန္ဓ စသည်တို့ သည်အာရုံအဖြစ်သို့ မရောက်နိုင်ကြသောကြောင့် ၎င်းတို့ကို ဂန္ဓာယတန စသည် မဖွဲ့ရ။ ဓမ္မသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်ကြခြင်းကြောင့် ထိုဂန္ဓစသည်ကို ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ သာသွင်းယူရသည်။

(အသညာဘဝ၌လည်း နည်းတူ) အသညသတ် ဗြဟ္မာတို့သည် အခြားဗြဟ္မာတို့၏ စက္ခုဝိညာဉ်၏ အာရုံ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့် အသညာဘဝ၌ ပါဝင်သော ဝဏ္ဏကို ရူပါယတန ဖွဲ့ရသည်။

ဇာတိဇရာ မရဏ

ဇာတိသည် ရုပ်၏ ဇာတိ၊ နာမ်၏ ဇာတိအားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈ တို့၏ ဖြစ်သည့် ရုပ်၏ ဇာတိ မည်၏။ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်ဆဲသည် နာမ်၏ဇာတိမည်၏။ ထိုဇာတိကို ရူ-သင်ခန္ဓာ ၂-ပါး၊ ဓမ္မာယတန ၁၊ ဓမ္မဓာတ် ၁ ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ (ဇရာ မရဏ နည်းတူ)

ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ တို့သည် အဝတ္ထာမျှသာဖြစ်၍ ဝေဒိယန၊ သဇ္ဇာနန၊ ဝိဇာနနဟူသော ကေန္တပရမတ္ထကိစ္စ မရှိကြ၊ ထို့ကြောင့် ဝေ၊ သင်္ဂ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မဖွဲ့ဘဲ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသာ ဖွဲ့ရ၏။ (နိဿတ္တအားဖြင့် ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်သာ ဖွဲ့ရ၏။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ

				သင်္ဂဟိတ			
ပါဠိ	အင်္ဂါ-၁၂	ဘေဒ-၁၈	တရားကိုယ်	ခန့်	အာ	ဇာ	
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ	အဝိဇ္ဇာ		= သစ္စာ ၄-ပါးကိုဖုံးလွှမ်းတတ်သော အကု ၁၂၌မောဟ	၁	၁	၁	
	သင်္ခါရ		= အကု ၁၂၊ လောကီကု ၁၇ ၌စေတနာ	၁	၁	၁	
	ဝိညာဏ		= စိတ် ၈၉	၁	၁	၇	
	နာမရူပ		= စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈	၄	၁၁	၁၁	
	သဗ္ဗာဏတန		= စိတ် ၈၉၊ ပဿာဒရုပ် ၅	၂	၆	၁၂	
	ဖဿ ဝေဒနာ		= စိတ် ၈၉ ၌ဖဿ(ဝေဒနာ)	၁	၁	၁	
	တဏှာ		= လောဘမူစိတ် ၈-ခု၌ လောဘ	၁	၁	၁	
	ဥပါဒါန		= လောဘမူ ၈၌လောဘာဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု၌ဒိဋ္ဌိ	၁	၁	၁	
	ဘဝ	ကမ္မဘဝ		အကု ၁၂၊လောကီကု ၁၇ ၌စေတနာ	၁	၁	၁
		ဥပပတ္တိဘဝ		လောကီဝိ ၃၂၊(ဝိရတိကြည်)စေ ၃၅၊ကမ္မဇရုပ် ၂၀	၅	၁၁	၁၇
		ဥပပတ္တိဘဝ	ကမ္မဘဝ	ကမ္မဝိ ၂၃၊(ဝိရတိ၊အပ္ပမညာကြည်)စေ ၃၃၊ကမ္မဇရုပ် ၂၀	၅	၁၁	၁၇
			ရူပဘဝ	ရူပဝိ ၅၈၊ကမ္မဇရုပ်သောတဒွေ၊ဤင်းဒွေ၊သန္တိ ၃၊(ဝိရတိကြည်)စေ ၃၅၊ (ဣ-ပု-ဃာ-ဇိ-ကာယကြည်)ကမ္မဇရုပ် ၁၅	၅	၅	၈
			အရူပဘဝ	အရူပဝိပါက် ၄၊စေ ၃၀	၄	၂	၂
			သညာဘဝ	(နေဝ-ဝိ-ကြည်) လောကီဝိ ၃၁၊စေ ၃၅၊ကမ္မဇရုပ် ၂၀	၅	၁၁	၁၇
			အသညာ	ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ရုပ်	၁	၂	၂
			နေဝသညာ	နေဝသညာ နာသညာယတန ဝိပါက် ၁၊ စေ ၃၀	၄	၂	၂
			ဧကဝေါ	ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ရုပ်	၁	၂	၂
			စတုဝေါ	အရူပဝိပါက် ၄၊ စေ ၃၀	၄	၂	၂
			ပဉ္စဝေါ	ကမ္မဝိပါက် ၂၃၊ရူပဝိပါက် ၅၊စေ ၃၅၊ကမ္မဇရုပ် ၂၀	၅	၁၁	၁၇
		ဇာတိ		ရုပ်၏ဇာတိ-နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈ တို့၏ဖြစ်ဆဲ	၂	၁	၁
	နာမ်၏ဇာတိ-နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်ဆဲ						
	ရောမရဏ		ရော	ရုပ်၏ရော-နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈ တို့၏ရင့်ဆဲ	၂	၁	၁
				နာမ်၏ရော+နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ရင့်ဆဲ			
			မရဏ	ရုပ်၏မရဏ-နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈ တို့၏ပျက်ဆဲ	၂	၁	၁
				နာမ်၏မရဏ-နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ပျက်ဆဲ			
ဖလနိဒဿန	သောကဒိ	သောက	ဒေါသမူဒွေ၌ ဒေါမနဿဝေဒနာ	၁	၁	၁	
		ပရိဒေဝ	စိတ္တဇဝိပလ္လာသ သဒ္ဓ	၁	၁	၁	
		ဒုက္ခ	ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်၌ ဝေဒနာ	၁	၁	၁	
		ဒေါမနဿ	ဒေါသမူဒွေ၌ ဝေဒနာ	၁	၁	၁	
		ဥပါယာသ	ဒေါသမူဒွေ၌ ဒေါသ	၁	၁	၁	

တဝိသတိန္ဒြိယာနံ

ဘော	တရားကိုယ်	သင်္ဂဟိတ		
		ခန့်	ဘာ	တ
စက္ခုဋ္ဌိယံ	စက္ခုပသာဒရုပ်	၁	၁	၁
သောယာဇီကာယိဋ္ဌိယံ	သောတ၊ ယာန၊ ဇီဝါ၊ ကာယပသာဒရုပ်	၁	၁	၁
ဣတ္ထိဋ္ဌိယံ (ပုရိသိဋ္ဌိယံ)	ဣတ္ထိဘာဝရုပ် (ပုရိသဘာဝရုပ်)	၁	၁	၁
ဇီဝိတိဋ္ဌိယံ	ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတ	၂	၁	၁
မနိဋ္ဌိယံ	စိတ် ရ	၁	၁	၇
သုခဋ္ဌိယံ (ဒုက္ခိဋ္ဌိယံ)	သုခ (ဒုက္ခ)သဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်၌ ဝေဒနာစေ	၁	၁	၁
သောမနဿိဋ္ဌိယံ	သောမနဿသဟဂုတ်စိတ် ၆၂ ခု၌ ဝေဒနာစေ	၁	၁	၁
ဒေါမနဿိဋ္ဌိယံ	ဒေါသပူဇွေ၌ ဝေဒနာစေ	၁	၁	၁
ဥပေက္ခိဋ္ဌိယံ	ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅ ခု၌ဥပေက္ခာဝေဒနာစေ	၁	၁	၁
သဒ္ဓိဋ္ဌိယံ	သောဘနစိတ် ၅၉ ခု၌ရှိသော သဒ္ဓါ	၁	၁	၁
ဝီရိယိဋ္ဌိယံ	(ဒွေပဉ္စ ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃၊ သန္တိ ၃ ကြည်) စိတ် ၇၃ ရှိပုံရုံ	၁	၁	၁
သတိဋ္ဌိယံ	သောဘနစိတ် ၅၉ ခု၌ရှိသော သတိ	၁	၁	၁
သမာဝိဋ္ဌိယံ	(ဝိစိဒ္ဓေပဉ္စ ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃၊ သန္တိ ၃ ကြည်) စိတ် ၇၂ ရှိ စကဂ္ဂတာ	၁	၁	၁
ပညိဋ္ဌိယံ	လောကိတ်ဟိတ်စိတ် ၃၉ ၌ ပညာ	၁	၁	၁
ဘနညာတညာဿာမိတိဋ္ဌိယံ	သောတာပတ္တိမဂ်၌ ပညာ	၁	၁	၁
အညိဋ္ဌိယံ	အထက်မဂ် ၃၊ အောက်ဖိုလ် ၃ ၌ ပညာ	၁	၁	၁
အညာတာဝိဋ္ဌိယံ	အရဟတ္တဖိုလ်၌ ပညာ	၁	၁	၁

မှတ်ချက်။ ကြည့်ရှုလွယ်စေရန် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ရှေ့ထားသော်လည်း ကျက်မှတ်သောအခါ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အစဉ်ဖြင့် ကျက်မှတ်ပါ။
ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ ဆိုရိုးကို မာတိကာအစ တဗျက်မှာ ၁၁-၌ ပြခဲ့သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာဖွဲ့ပုံ ဇယားဖြင့် ဆိုလေ။

ဆိုရိုး စက္ခုပသာဒရုပ်သည် စက္ခုဋ္ဌိ မည်၏။ ထိုစက္ခုဋ္ဌိကို ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော ခန္ဓာ ၁-ပါး၊ စက္ခုယတန ဟူသော အာယတန ၁-ပါး၊ စက္ခုဇာတ်ဟူသော ဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။
သောဠသိဋ္ဌိယဓမ္မာ စ- ပသာဒ၊ ဘာဝ၊ ဇီဝိတ ဟူသော ရုပ်ဣန္ဒြေ တရားကိုယ် ၈၊ ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ ဝီရိယ၊ သတိ၊ စကဂ္ဂတာ၊ ပညာ ဟူသော နာမ်ဣန္ဒြေ တရားကိုယ် ၈၊ ပေါင်း ၁၆-ပါး။

ပါဌ်	ဘောဒ	တရားကိုယ်	သင်္ဂဟ		
			ခန့်	အာ	ဇာ
စတုရေ သတိပဋ္ဌာနာ	ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်	လောကုတ် ၈ ဌ သတိ			
	ဝေဒနာ ။		၁	၁	၁
	စိတ္တာ ။				
စတုရေ သမ္မုပ္ပါဒ်	ဖြစ်ပြီးကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ခြင်းငှာ လုံ့လပြုခြင်း မဖြစ်သေးသော ။ မဖြစ်စေခြင်းငှာ လုံ့လ ။	လောကုတ် ၈ ဌ ဝိရိယ			
	။ ကုသိုလ်တရားတို့ကိုဖြစ်စေခြင်းငှာ လုံ့လ ။		၁	၁	၁
	ဖြစ်ပြီးကုန်သော ။ လွန်စွာပွားစေခြင်းငှာ လုံ့လ ။				
စတုရေ လူဒ္ဓိပါဒ်	ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ် လောကုတ် ၈ ဌ ဆန္ဒ				
	ဝိရိယိဒ္ဓိပါဒ် ။ ဝိရိယ				
	စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ် လောကုတ်စိတ် ၈-ခု		၂	၂	၂
	ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ် လောကုတ် ၈ ဌ ပညာ				
စတုရေ ဇာနည်	ပထမဇာနည် တက်-စာ-ပီ-သု-ဧ တည်းဟူသော ဇာနည်အင်္ဂါ ၅-ပါး				
	ဒုတိယဇာနည်				

• စတ္တာရောသတိပဋ္ဌာနာ-၌ သတိပဋ္ဌာန်သည် ကိမ္မိဒါးဖြင့် ကာယာနုပဿနာ သင်္ကပ္ပဋ္ဌာန်၊ ဝေဒနာ-၊ စိတ္တာ-၊ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် ဟု ၄-ပါးပြား၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၌ရှိသော သတိစေတသိက်သည် သတိပဋ္ဌာန် မည်၏။ ထိုသတိပဋ္ဌာန်ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၁၊ ဓမ္မာယတန ၁၊ ဓမ္မဓာတ် ၁ အားဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ (သမ္ပပ္ပတန် နည်းတူ)

နိဒ္ဒေသဟောပုံများ

ပထမနယ နိဒ္ဒေသ၌ ဥဒ္ဒေသ ဆိုရိုးဇယား ကျက်မှတ်ရင်းနှင့် တစ်ခါတည်း ပါဠိစီ အနက်ပေး ပါလေ။

ဥပမာ- စက္ခုပသာဒရုပ်သည် စက္ခုခြေမည်၏။ ထို-ကို ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော ခန္ဓာ တစ်ပါး၊ စက္ခာယတန ဟူသော အာယတန တစ်ပါး၊ စက္ခုဓာတ်ဟူသော ဓာတ်တစ်ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ ကြွင်းသောခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အာယတန ၁၁-ပါး၊ ဓာတ် ၁၇-ပါးတို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်။ ဤသို့ ဥဒ္ဒေသ ဆိုရိုးကျက်မှတ်ပြီးလျှင်--

စက္ခုန္ဓြိယံ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာ ယတနေဟိ ကတိဟိ ဓာတုဟိ သင်္ဂဟိတံ- စက္ခုန္ဓြိယံကို၊ ဇကေန- တစ်ပါးသော၊ ခန္ဓေန- ရူပက္ခန္ဓာဖြင့်၊ ဇကေန- သော၊ အာယတနေန- စက္ခာယတနဖြင့်၊ ဧကာယ- သော၊ ဓာတုယာ- စက္ခုဓာတ်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ- ရေတွက်အပ်၏။

ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတံ စတုဟိ- ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ- နာမက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ ဧကာဒသဟိ- ကုန်သော၊ အာယတနေဟိ- စက္ခာယတနကြည်သော အာယတနတို့ဖြင့်၊ သတ္တရသဟိ- ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ- စက္ခုဓာတ်ကြည်သော ဓာတ်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ- မရေတွက်အပ်။

ဤသို့ ပါဠိအနက် ဆက်၍ဆိုပါစေ။ သို့မဟုတ် နေအခါ ဥဒ္ဒေသ ဆိုရိုးကျက်၍ ညအခါ နိဒ္ဒေသ အတွက် ပါဠိအနက်ဆိုလျှင် ပို၍ကောင်း၏။ စာသင်သားများကား ဥဒ္ဒေသ ဆိုရိုးသာ နေစဉ်ရွတ်အံ့ ထားဖို့လို၏။ နိဒ္ဒေသ ပါဠိအနက်ကို နေစဉ်ပြန်ထားဖို့ မလိုပါ။

ဒုက္ခသစ္စာ ကဲ့သို့သော ပုဒ်များ၌ (မရေတွက်အပ်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် အကြွင်းမရှိ၍) “နကေဟိစိ ခန္ဓေဟိ၊ နကေဟိစိ အာယတနေဟိ၊ နကေဟိစိ ဓာတုဟိ အသင်္ဂဟိတံ” ဟုဆိုပါ။

နိဗ္ဗာန်ပါလျှင် “အသင်္ခတံ ခန္ဓဘော ဌပေတွာ” ဟုဆိုပါ။

ဒုတိယနယ နိဒ္ဒေသ စသည်တို့၌ ဟောပုဒ်၏ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကို အလျင်မှတ်၍ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ အာယတနသင်္ဂဟေန၊ ဓာတုသင်္ဂဟေနတို့၌ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကို ဖော်ပါ။ ကတ္တာပြန်သော နယတို့၌လည်း ဒုတိယကတ္တာ၏ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကိုပင် နောက်တစ်ပြန် ခန္ဓသင်္ဂဟေန စသည်အရ ဖော်ပြပါ။

ဒုတိယနယမှ ပဉ္စမနယ အထိ လက္ခဏာအချုပ် ။ ။ ဒု ဟာခနံတု၊ ခနံ အာ တု နဋှ တမူခနံကွ၊ သုံးကွဲပဉ္စ သုံးဝ အတူ၊ စတုမူ၊ မှတ်ယူလက္ခဏာ အချုပ်ပြ။

၁၄-နယ်နှင့် ဟောပုဒ်ပေါင်း

နယ်များ:		ပ	ဒု	တ	စ+စ	ပဉ္စမ	ဆ+ဒ	သတ္တမ	အဋ္ဌ+ စုဒ္ဒသ	နဝ+ ဒ္ဓါဒသ	တေရသ		
အပ္ပန္နရမာတိက	ခန္ဓာ	၅	။		စေ ၃		၅	၅	နာမ-	၄	၅	၄	၇-၁
	အာယတန	၁၂	။	သြဇာ ၁၀			၁၂	၁၁	မန	၁	၁၁	၁	ဓမ္မ-၁
	ဓာတ်	၁၈	။	သြ+ဝိညာ			၁၈	၁၇	ဝိညာ-	၇	၁၇	၇	ဓမ္မ-၁
	သစ္စာ	၄	။		သ-နိ-မ ၃	သ-မ ၂	သ-နိ-မ ၃	၃		၄	သ+မ ၂		
	ဣန္ဒြေ	၂၂	။	ရုပ် ၇	၁၆	၁၅	၂၂	၂၁	မန-ဥ- ၂	၂၁	၁၄	ဣ-ပု-ဇီ ၃	
	ပဋိစ္စ	၂၈	။	၃	၁၄	၁၁	၂၃	၁၉	ဝိညာ+ဖ+ဝေ ၃	၂၃	၁၂	ဇ	
	သတိပဋ္ဌာနာဒိ	၉	။		၁၄	၁၁	၁၆	၁၆		၁၆	၁၆	ဣဒ်-၁	
	ဖဿသတ္တက	၇	။					၇					
ဗာဟိရမာတိက	တိက	၆၆	။	၂			၄၃	၄၇	၃	၆၄	၈	၄၁	
	ဂေါတ္ထက	၁၂၂	။		၃၀	၃၀	၇၂	၇၂		၁၂၂	၄၃	၄၂	
	စူဠာ	၁၄	။	၂	၂		၇	၆		၇		၃	
	မဟန္တရ	၂၈	။	၁	၈		၁၈	၁၃	၇	၁၄	၇	၁၀	
	ပိဋိဒုက	၃၆	။				၁၈	၂၀/၁၈	၃	၃၀	၆	၁၈	
	သမူဟာ ပန ကောသလာ	၃၇၁		၄၂	၉၀	၆၉	၂၅၇	၂၅၀/ ၂၄၈	၃၇	၃၂၄	၁၂၀	၁၃၀	

နယ်၌	ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ ကုန်၏
ဒုမိ - ဒုတိယ	ရုဏ္ဏါ - ၄၂
တမိ - တတိယ	နဠာ - ၉၀
စမိ - စတုတ္ထ	မူတာ - ၆၉
ပေ - ပဉ္စ	သမာရာ- ၂၅၇ ဒေဝရာ-၄၊ နည်း
ဆ - ဆဌ	အားဖြင့် ၂၄၈ နိမက္ခာ ဝါ ငိုနည်း ၂၅၀
သမိ - သတ္တမ	သဂ္ဂါ ၃၇
အဋ္ဌ - အဋ္ဌမ	ဝိရာဂါ - ၃၂၄

နယ်၌	ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ ကုန်၏
နဝ- နဝမ	အရိယာ- ၁၂၀
ဒဿမ	ဒဿမ
	ဧကာဒသမ
	ဒ္ဓါဒသမ
တေ- တေရသမ	နဂ္ဂိယာ- ၁၃၀
သြ-အဆုံး စုဒ္ဒသမ	ဘက္ခိယာ - ၃၂၄
သမူဟာ ပန-ပထမနယ်၌	
ဟောအပ်သော ပုဒ်	
အပေါင်းသည်ကား--	
ကောသလာ - ၃၇၁	

ဒုတိယနယ၌ ဟောသော တရား

ဒုတိယနယ၌ ပောပုဒ်နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အရတို ခန္ဓာတု၊ အာယတနကွဲ၊ ဓာတ်ကွဲတရားမျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓာတု အာယတနတု တရားမျိုးကိုလည်းကောင်း ဟောသည်။ (ရုပ်တစ်စိပ်ကို ပောလျှင် ခန္ဓာတု၊ အာယတနကွဲ ဓာတ်ကွဲ သည်၊ စိတ်တစ်စိပ်ကို ပောလျှင် ခန္ဓာတု၊ အာယတနတု၍ ဓာတ်ကွဲသည်)

မာတိကာ ၂-မျိုး - အတ္တရမာတိကာကို ဥပါဒ်စဉ် ဂါထာ၌ လက်သည့်ကွင်းဖြင့် ပြထားသည်၊ ကွင်း အပြင်ဘက်သည် ဗာဟိရမာတိကာဖြစ်သည်။

ဥပါဒ်စဉ်ဂါထာ အနက်

၁သ ၁၀-ပါးကုန်သော အာယတနာ ၈ - ဩဠာရိကယတနကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တရသ- ၁၇-ပါးကုန်သော ဓာတုယော ၈ - ဩဠာရိကဓာတ်၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ သတ္တိန္ဒြိယာ ၈ - ရုပ် ဣန္ဒြေ ၇-ပါးတို့လည်းကောင်း၊ အသညိဘဝေါ- အသညိဘဝလည်းကောင်း၊ ဧကဝေါကာရာဘဝေါ ဧကဝေါကာရ ဘဝလည်းကောင်း၊ ပရိဒေဝေါ- ပရိဒေဝ လည်းကောင်း၊ သနိဿန သပ္ပဋိယံ- သနိဿန သပ္ပဋိယလည်းကောင်း၊ အနိဿန သနိဿန သပ္ပဋိယလည်းကောင်း၊ ပုနဒေဝ- တစ်ဖန် သနိဿနလည်းကောင်း၊ သပ္ပဋိယံ- သပ္ပဋိယလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါ- ဥပါဒါ ဓမ္မလည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့သော ၄၂-ပုဒ်ကိုကို၊ ဣမ- ဤဒုတိယနယ၌၊ ဝုတ္တာနိ- ပောကော်ပူအပ်ကုန်၏။

ဟောပုံနည်းပြ အနက်

စက္ခာယတနေန- စက္ခာယတနသည်၊ ယေ ဓမ္မာ အကြော်စက္ခာယတနကြည်သော ရုပ်သတ္တဝိညာဏ်တို့ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန- ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော ရေကွက်ခြင်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ- ရေကွက်အပ်ကုန်၏။ အာယတနသင်္ဂဟေန- စက္ခာယတနဟူသော ရေကွက်ခြင်းဖြင့် အသင်္ဂဟိတာ- မရေကွက်အပ်ကုန်၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန စက္ခာဓာတ်ဟူသော ရေကွက်ခြင်းဖြင့် အသင်္ဂဟိတာ- မရေကွက်အပ်ကုန်၊ ဧက ဓမ္မာ- ထိုစက္ခာယတနကြည်သော ရုပ်သတ္တဝိညာဏ်တို့ကို၊ ကတိဟိ- အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ- ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ- မရေကွက်အပ်ကုန်သည်။ ဧက ဓမ္မာ- ကိုကို၊ စတုဟိ- လေးပါးကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ- နာမက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ ခွိဟိ- ကုန်သော၊ အာယတနနေဟိ- စက္ခာယတန၊ မနာယတနတို့ဖြင့်၊ အဋ္ဌဟိ- ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ- စက္ခာဓာတ်၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ- မရေကွက်အပ်ကုန်။

မှတ်ချက်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ အာယတနသင်္ဂဟေန၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန ကို၏ အနက်ကို ပောပုဒ်၏ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်ကို မှတ်၍ ဖော်ပါလေ။

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	ဟောပုဒ်	အလားတူပုဒ်
၈	စက္ခာယတနေန	၂၆
ဟေ	ဟေဋ္ဌဗ္ဗာယတနေန	၂
၈	စက္ခဝိညာဏ ဓာတုယာ	၇
ဣ	ဣတ္ထိန္ဒြိယေန	၂
အ	အသညိဘဝေန	၂
အ	အနိဿန သပ္ပဋိယေဟိ ဓမ္မေဟိ	၁
သ	သပ္ပဋိယေဟိ ဓမ္မေဟိ	၁
ဥ	ဥပါဒါဓမ္မေဟိ	၁

ဒုတိယနယ နိဒ္ဒေသ
သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ

(ဥဒါန်းစဉ်) (ဒဿယတနာ သတ္တရသ ဓာတုယော၊ သတ္တိန္ဒြိယာ အသညီဘဝေါ ဧကဝေါကာရဘဝေါ၊ ပရိဒေဝေါ) သနိဒဿနသပ္ပဋိဃံ အနိဒဿနံ၊ ပုနဒေဝ သပ္ပဋိဃံ ဥပါဒါ-တိ။

(အကျဉ်းဆောင်) စ, ဖော, စ, ဣ, အ, အ, သ, ဥ။

ယေစွေ ဥပဒေသ စိတ်လည်းတချို့၊ ရုပ်တချို့၊ ဟောဖို့ ဒုတိယာ။
ရုပ်ကိုဟောမူ၊ ခန္ဓာတူ၊ စိတ်မူဓာတ်သာ ကွဲ။
ဩဠာရိကာ၊ ဟောသောအခါ၊ သေသာ ရုပ်ကုန်စွဲ။
ရုပ် သုခုမာ၊ ဟောသောခါ၊ ဩဠာရိကကိုသာစွဲ။
သုခု၊ ဩဠာ၊ ရောသောခါ၊ ဩဠာကြွင်းကိုစွဲ။
သတ္တဝိညာဏ်၊ ဟောတုံပြန်၊ ကြွင်း ဆဝိညာဏ် အကုန်စွဲ။

ဒုတိယနယ ဇယား

သင်္ဂဟိတေန				အသင်္ဂဟိတံ					
ဟော ပုဒ်	ယေဓမ္မာ	သင်္ဂဟိတာ		အသင်္ဂဟိတာ		ပုစ္ဆာ	အသင်္ဂဟိတာ		
		ခန္ဓ	အာ	အာ	ဓာ		ခန္ဓေဟိ	အာ-ဟိ	ဓာ-ဟိ
စ	ကြဉ် ရုပ် ၂၇	၇		စ	စ	တေဓမ္မာကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိ ဟာယတနေဟိ ကတိ ဟိဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတာ? တေ ဓမ္မာ	၄	၂	၈
ဖော	ကြဉ် ရုပ် ၂၅	။		ဖော	ဖော		၄	၂	၈
စ	ကြဉ် ဆဝိညာဏဓာတ်	ဝိဉ်	မန		စ		၄	၁၁	၁၂
ဣ	ဩဠာရိကရုပ် ၁၂	၇		ဓမ္မ	ဓမ္မ		၄	၂	၈
အ	(ရူပါရုံကြဉ်) ဩဠာရိကရုပ် ၁၁	။		ရူ.ဓမ္မ	ရူ.ဓမ္မ		၄	၃	၉
အ	ရူပါရုံ-သုခုမရုပ် ၁၆	။		ဩ ၉	ဩ ၉		၄	၁၀	၁၆
သ	သုခုမရုပ် ၁၆	။		၁၀	၁၀		၄	၁၁	၁၇
ဥ	ပ-တေ-ဝါ မဟာဘုတ် ၃	။		ဩဓ္မ ၉	ဩဓ္မ ၉	၄	၁၁	၁၇	

ဒုတိယနယ ဟောနည်းပြ ပါဠိ

စက္ခာယတနေန ယေဓမ္မာ ခန္ဓာသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ အာယတနသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ၊ ကတိဟာယတနေဟိ၊ ကတိဟိ ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ စတူဟိ ခန္ဓေဟိ၊ ဒွိဟာယတနေဟိ အဋ္ဌဟိ ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတာ။

တတိယနယ နိဒ္ဒေသ

(အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ)

ဥဒါန်းစဉ် (တယော ခန္ဓာတထာ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြိယာနိ စ သောဠသ ပဒါနိ ပစ္စယာကာရေ ဝုဒ္ဓသုပရိ ဝုဒ္ဓသ။)
 သမတိံ သ ပဒါ ဟောန္တိ၊ ဂေါစ္ဆကေသု ဒသသ္မထ။
 ဒုဝေ ဝုဠန္တရဒကော၊ အဋ္ဌ ဟောန္တိ မဟန္တရာတိ။

ဘကျဉ်းဆောင် ဝေ-သဉ်-သင်-နိ-ဣ-ဝိ-ဈာ-ဝေ-စိ။
 နည်းတတိယ၊ ဟောပုဒ်ပြ၊ ဓမ္မာယတန တစ်စိတ်ထဲ၊ ခန္ဓာမတူရာ ရှာ၍စွဲ။

ယေစွဲဥပဒေသ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ သုခုမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ရုပ္ပါ၊ ဟောသောခါ၊ ချင်းတို့ချင်းသာ လည်၍စွဲ၊
 နည်း တတိယ မခက်ခဲ။

တတိယနယယော

ဟောပုဒ်	နိဗ္ဗာန်လော	အသင်္ဂဟိတေန				သင်္ဂဟိတံ			
		အသင်္ဂဟိတာ		သင်္ဂဟိတာ		သင်္ဂဟိတာ		သင်္ဂဟိတာ	
		ယေဓမ္မာ	ခန္ဓာ	ဘာ	တ	အသင်္ဂဟိတေန	ခန္ဓာဟိ	ဘာဟိ	တတူဟိ
ဝေ	၁၁	သဉ်-သင်-သု-နိ	ဝေ	ဓမ္မ	ဓမ္မ		၃	၁	၁
သဉ်	၂	ဝေ-သင်-သု-နိ	သဉ်	"	"		"	"	"
သင်	၅၉	ဝေ-သဉ်-သု-နိ	သင်	"	"		"	"	"
နိ	၃	ဝေ-သဉ်-သင်-သု	ခန္ဓာဟူသော	"	"		၄	"	"
ဣ	၂	ဝေ-သဉ်-သင်-နိ	ဣ	"	"		၃	"	"
ဝိ	၄	ဝေ-သဉ်-နိ	ဣ-သင်	"	"		၂	"	"
ဈာ	၁	သဉ်-သု-နိ	ဝေ-သင်	"	"		၂	"	"
ဝေ	၆	သု-နိ	ဝေ-သဉ်-သင်	"	"		၁	"	"
စိ	၂	နိ	ဣဝေ-ခန္ဓာ	"	"		"	"	"

ပါဠိနည်းပြ

ဝေဒနာက္ခန္ဓန ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ အာယတနသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊
 တတူသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ ခန္ဓဟိ၊ ကတိဟာယတနဟိ၊
 ကတိဟိ တတူဟိ သင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ အသင်္ဂဟိတေန ခန္ဓတော ဌပေတွာ တိဟိ ခန္ဓဟိ
 ဧကေနာယတနေန ဧကာယ တတူယာ သင်္ဂဟိတာ။

ဝေ = ဝေဒနာက္ခန္ဓန၊ သဉ် = သညာက္ခန္ဓန၊ သင် = သင်္ခါရက္ခန္ဓန၊ နိ = နိရောဓသက္ခန္ဓန၊ ဣ = ဣန္ဒြိယဌာန၊
 ဝိ = ဝိဝိတိန္ဒြိယဌာန၊ ဈာ = ဈာနဌာန၊ ဝေ = ဝေတသိကေဟိ ဓမ္မဟိ၊ စိ = စိတ္တသဟဘူဟိ ဓမ္မဟိ။

စတုတ္ထနယနိဒ္ဒေသ

(သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ)

ဥဒါန်းစဉ်

(ဒွေ သစ္စာ ပန္နရသိန္ဒြိယာ၊ ဧကာဒသ ပဋိစ္စပဒါ၊ ဥဒ္ဓံ ပုန ဧကာဒသ၊)
ဂေါစ္ဆက ပဒမေတ္တ ကံ သဝိဓာတိ။

အကျဉ်းဆောင်

သ-မ-ဣ-သု-ပ။

ယေစွဲဥပဒေသ

ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရ၊ သုခုမနှင့်၊ သဒ္ဓကစိတ်ရရာ၊ ဟောသောခါ၊ အကြွင်းကိုသာ ရှေ့ယေစွဲ၊ ဟောရင်း
ကို ကား နောက်ယေစွဲ။

ကတ္တာပြန်သော နယများ ----- စတု၊ ပဉ္စ၊ သတ်၊ နဝ၊ ဒသ ကတ္တာပြန်။

စတုတ္ထနယဇယား

သင်္ဂဟိတေန					သင်္ဂဟိတံ				
ယော	ယေဓမ္မာ	ခနံ	အာ	ဓာ	ပုတ္တ	ယော	ခနံ	အာ	ဓာ
သ	-ကြည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉	သင်	ဓမ္မ	ဓမ္မ	←	သမုဒယသစ္စာ	သင်	ဓမ္မ	ဓမ္မ
မ	။	၅၀	။	။	←	မဂ္ဂသစ္စာ	။	။	။
ဣ	-ကြည် သုခုမရုပ် ၁၅	ရူ	။	။	←	ဣတ္ထိန္ဒြေ	ရူ	။	။
သု	-ကြည် ဝေဒနိန္ဒြေ ၄	ဝေ	။	။	←	သုခိန္ဒြေ	ဝေ	။	။
ပ	အပရိဒေဝစိတ္တဇသဒ္ဓ	ရူ	သဒ္ဓါ	သဒ္ဓါ	←	ပရိဒေဝ စိတ္တဇ	ရူ	သဒ္ဓါ	သဒ္ဓါ
	ဥတုဇသဒ္ဓ					ဝိပလ္လာသ သဒ္ဓ			

သဒ္ဓ ၃မျိုး

၁။ ပရိဒေဝ စိတ္တဇ ဝိပလ္လာသ သဒ္ဓ၊

၂။ အပရိဒေဝ စိတ္တဇသဒ္ဓ၊

၃။ ဥတုဇသဒ္ဓ၊

ပါဠိနည်းပြ

သမုဒယသစ္စေန ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ အာယတန သင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊
ဓာတုသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ ဟေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ
အာယတန သင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ
ခန္ဓေဟိ၊ ကတိဟာယတနေဟိ၊ ကတိဟိ ဓာတူဟိ သင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ ဧကေန
ခန္ဓေန၊ ဧကေနာယတနေန၊ ဧကာယ ဓာတုယာ သင်္ဂဟိတာ။

အကျဉ်းဆောင်၊ ဟောပုဒ်၊ အဗျားတူပုဒ် သ = သမုဒယသစ္စေန၊ ၄၃။ မ = မဂ္ဂသစ္စေန၊ ၁၅။ ဣ = ဣတ္ထိန္ဒြေယေန၊ ၂။

သု = သုခိန္ဒြေယေန၊ ၈။ ပ = ပရိဒေဝေန၊ ၁။

ပဉ္စမနယ နိဒ္ဒေသ

(အသင်္ဂဟိတောန အသင်္ဂဟိတံ)

ဥဒါန်းဝဉ် (သဗ္ဗေ ခန္ဓာ တထာယတနံ တတုယော သဗ္ဗတော ကယော၊ ဣန္ဒြိယာနိပိ သဗ္ဗာနိ၊ တေဝိသတိ ပဋိစ္စတော။ ပရတော သောဉ္ဇေသ ပဒါ) တေစတ္တာလိသကံ တိကေ ဂေါစ္စကေ သတ္တတိ ဒွေစ သတ္တ ပုဋ္ဌန္တရေ ပဒါ။ မဟန္တရေ ပဒါ ဝုတ္တာ၊ အဋ္ဌာရသ တတော ပရံ၊ အဋ္ဌာရသေဝ ဉာတဗ္ဗာ၊ သေသာ ဣမ န ဘာသိတာတိ။

အကျဉ်းဆောင် ဂူ-ဝေ-ဝိ-စ-သ-အ။

ယေစွဲဥပဒေသ ဩဠာ- သုခု၊ နှစ်စုစုပါ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာ- သင်္ခါရ စိတ္တ နိဗ္ဗာန်၊ ခုနစ်တန်း၊ ဟောရန် ပဉ္စမ။

ခန့်-အာ မတူ၊ တတ်မတူ၊ စွယ် ယေနှစ်စ။

ပဉ္စမနယယော၊

ဟောပုဒ်	အသင်္ဂဟိတောန			အသင်္ဂဟိတံ					
	ယေဓမ္မာ	အသင်္ဂဟိတာ	ကေဟိ	ယေဓမ္မာ	အသင်္ဂဟိတာ	ပုတ္တ	ပုတ္တ	ပုတ္တ	ပုတ္တ
		ခန့်	အာ	တ	ခဗ္ဗေဟိ				
ဂူ	စိတ် ၈၉				ရုပ်၊ဝေ၊သင်္ခါသင်္ခါနိ				၇
ဝေ	ဩဠာ ၁၂၊စိတ် ၈၉				ဝေ၊သင်္ခါသင်္ခါနိ				၁၇
ဝိ	ရုပ်၊ဝေ၊သင်္ခါသင်္ခါနိ				စိတ် ၈၉				၁၁
စ	ဝေ၊သင်္ခါသင်္ခါစိတ်နိ				ဩဠာ ၁၂				၈
သ	ဝေ၊သင်္ခါသင်္ခါနိ				ဩဠာ ၁၂၊စိတ် ၈၉				၁
အ	ဩဠာ ၁၂				ဝေ၊သင်္ခါသင်္ခါစိတ်နိ				၁၀

ပါဠိနည်းပြ ဂူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ အာယကန သင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ တတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ ကေဟိ ခဗ္ဗေဟိ ယေဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ အာယကနသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ တတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ ကေ ဓမ္မာ ကတိဟိ ခဗ္ဗေဟိ....အသင်္ဂဟိတာ၊ စေ ဓမ္မာ စကေန ခဗ္ဗေန စကေနာယတနေန၊ သတ္တဟိ တတုဟိ အသင်္ဂဟိတာ။

ဤ ပဉ္စမနယ၌ ဩဠာဂိုက၊ သုခုမ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ စိတ္တ၊ နိဗ္ဗာန် ဤ ၇- ချက်ကိုမှတ်ပြီးလျှင် ဟောပုဒ်နှင့် ခန့်၊အာ၊တတ် မတူသော ကဏ္ဍကို ထို ၇ မျိုးအတွင်း၌သာ ရှာ၍ ယေဓမ္မာအရ စွဲပါ တစ်ဖန် ကတ္တာပြန်၍ ဟောပုဒ်လုပ်ရန်လည်း နည်းတူပင်။

ဟောပုဒ်နှင့် အလားတူပုဒ် ဂူ = ဂူပက္ခန္ဓေန၊ ၂၂။ ဝေ = ဝေဒနာက္ခန္ဓေန၊ ၈၂။ ဝိ = ဝိညာဏက္ခန္ဓေန၊ ၁၃။

စ = စက္ခာယတနေန၊ ၃၀။ သ = သညာယတနေန၊ ၂။ အ = အဂ္ဂပဘဝေန၊ ၁၀၈။

ဆဌ (ဒသမ) နယ နိဒ္ဒေသ

(သမ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ)

(ဥဒါန်းစဉ်)

(ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မဓာတု၊ ဒုက္ခသစ္စန္ဓ ဇီဝိတံ။

သဗ္ဗာယတနံ နာမရူပံ၊ စတ္တာရော စ မဟာဘဝါ။

ဇာတိ ဇရာ စ မရဏံ၊) တိကေသေကူနဝိသတိ။

ဂေါစ္ဆကေသု စ ပညာသ၊ အဋ္ဌ စူဠန္တရေ ပဒါ။

မဟန္တရေသု ပန္နရသ၊ အဋ္ဌာရသ တတော ပရေ။

တေဝိသ ပဒသတံ ဧတံ၊ သမ္ပယောဂေ န လတ္တတိ။

သမ္ပယုတ် ဝိပ္ပယုတ် လက္ခဏာ

နာမက္ခန္ဓ၊ ချင်းချင်းရ၊ မှတ်ကြ သမ္ပယုတ်။

သမ္ပယောဂ၊ လက္ခဏလေး၊ ညီတုံရေး၊ သိရေး သမ္ပယုတ်။

နိဗ္ဗာန်နှင့် နာမ်၊ ရုပ်နှင့်နာမ်၊ ဧကန် ဝိပ္ပယုတ်။

စိတ်ဓာတ် ခုနစ်၊ ချင်းချင်းဖြစ်၊ စင်စစ် ဝိပ္ပယုတ်။

နိဗ္ဗာန်နှင့်ရုပ်၊ ရုပ်ချင်းရုပ်၊ သမ္ပယုတ် ဝိပ္ပယုတ် မဆိုရာ။

ဘုံ-ကာ-ဇာတ်-သန်၊ ဤလေးတန်၊ မှတ်ရန် ဝိပ အချုပ်။

သမ္ပယုတ် ဝိပ္ပယုတ် ရှာနည်း

၁။ ဟောပုဒ်သည် ရုပ်သော်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်က သမ္ပယုတ်မရှိ၊ “နတ္ထိ” ဟုထုတ်၊ ဝိပ္ပယုတ်တရားမှာ စိတ်၊စေတသိက် ဟူသော နာမ်တို့ဖြစ်၍ ၎င်းတို့ကို ခန့်-အာ-ဓာတ် ဖွဲ့၍ အဖြေထုတ်။

၂။ ဟောပုဒ်သည် နာမက္ခန္ဓာအစိတ် ဖြစ်လျှင် ရထိုက် ယှဉ်ထိုက်သမျှသော စိတ်၊စေတသိက်များကို ခန့်-အာ-ဓာတ် ဖွဲ့၍ သမ္ပယုတ်အဖြေထုတ်၊ ရုပ် နိဗ္ဗာန်တို့ကို ခန့်-အာ-ဓာတ် ဖွဲ့၍ ဝိပ္ပယုတ်အဖြေထုတ်။

သမ္ပယုတ် မရသောပုဒ်များ

ဟောပုဒ်သည် ရုပ်သော်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သော်လည်းကောင်း၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးလုံးသော်လည်းကောင်း၊ နာမက္ခန္ဓာ နှင့် ရုပ် နိဗ္ဗာန် ရောနေသော်လည်းကောင်း သမ္ပယုတ် လုံးဝမရှိ။

ဝိပ္ပယုတ်ဘက်၌ နတ္ထိမရှိ

သမ္ပယုတ်ဘက် “နတ္ထိ” ဟုထုတ်ရသကဲ့သို့ ဝိပ္ပယုတ်ဘက်၌ “နတ္ထိ” ဟု ထုတ်ရရိုး ထုံးစံမရှိ၊ အကြောင်းကား --- ဝိပ္ပယုတ်မရကောင်းသော တရားမျိုးကို ဤဆဋ္ဌနယ၌ ဟောပုဒ် အဖြစ်ဖြင့်မဟောသောကြောင့်တည်း။ ဤဆဋ္ဌနယ၌ ခန့်-အာ-ဓာတ် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်မှ ဟောသည်၊ ယုတ်စွာအဆုံး ဓာတ် တစ်ပါး လောက်မျှ ဝိပ္ပယုတ် မဖြစ်လျှင် မဟောဟူလို့။

ကေဟိစိ

၁။ ဟောပုဒ်က နာမ်တစ်စိတ်ဖြစ်လျှင် ၎င်းနှင့်ယှဉ်သင့် ယှဉ်ထိုက်သော (ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သည်) စေတသိက်များကို “ကေဟိစိ သမ္ပယုတ္တ” ထုတ်ပါ။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစ်စိတ်ရသောပုဒ်ကို ဟောပုဒ်လုပ်က သင်္ခါရက္ခန္ဓာကိုပါ “ကေဟိစိ” ထုတ်ပါ။

(ဆောင်) • တစ်စိတ် သင်္ခါရ ဟောလေရာ၊ သင်ပါ ကေဟိစိ။

ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော သုခုမရုပ် နိဗ္ဗာန်ကို “ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ်” ထုတ်ပါ။

၂။ ရုပ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဟောပုဒ်လုပ်က (ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သည်) စေ-၅၂ ကို “ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ်” ထုတ်ပါ။ (သမ္ပယုတ် လုံးဝမရှိ)။

ရုပ်-နိဗ္ဗာန် ရောသော်လည်းကောင်း၊ နာမက္ခန္ဓာ နိဗ္ဗာန် ရောနေသော်လည်းကောင်း “ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ်” မထုတ်ရ။

သမ္ပယုတ် ဝိပ္ပယုတ်ရှာနည်းအချုပ်

(က) စိတ် + စေတသိက်၊ (ခ) ရုပ်, + နိဗ္ဗာန်၊

၁။ စိတ်၏ သမ္ပယုတ်ကား သမ္ပယောဂလက္ခဏာနှင့်ညီသော စေတသိက်၊ ဝိပ္ပယုတ်ကား ရုပ်, နိဗ္ဗာန်။

၂။ စေတသိက်၏ သမ္ပယုတ်ကား သမ္ပယောဂလက္ခဏာနှင့်ညီသောစိတ်၊ ဝိပ္ပယုတ်ကား ရုပ်, နိဗ္ဗာန်။

၃။ ရုပ်, နိဗ္ဗာန်၏ သမ္ပယုတ်ကား မရှိ၊ ဝိပ္ပယုတ်ကား စိတ်, စေတသိက်။

၄။ ဝိညာဏဓာတ်အချင်းချင်းလည်း ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သေးသည်။

သင်္ချာသရုပ် ဟောပုဒ်တူ နယများ

စတုတ္ထ နှင့် ဧကာဒသမ၊ ဆဋ္ဌနှင့် ဒသမ၊ နဝမနှင့် ဒွါဒသမ၊ အဋ္ဌမနှင့် စုဒ္ဒသမ နယတို့သည် သင်္ချာသရုပ် ဟောပုဒ်အားဖြင့် တူကြသည်။

ဆောင် • စ-စ, ဆ-ဒ၊ နဝနှင့်ဒွါ၊ အဋ္ဌ-စုဒ္ဒါ၊ သင်္ချာဟောပုဒ် အတူထုတ်။

ဆဌနယ ဇယား

			သမ္ပယုတ္တော						ဝိပ္ပယုတ္တော			
အကျဉ်းဆောင်	အလားတူ	ဟောပုဒ်	ခန္ဓေဟိ	အာ-ဟိ	တဏှဟိ	ကေဟိစိ		ခန္ဓေဟိ	အာ-ဟိ	တဏှဟိ	ကေဟိစိ	
						သင်္ခါ	ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်				ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်	
၈	၄၃	ဂ္ဂပက္ခန္ဓော							၄	၁	၇	စေ ၅၂
၉၀	၆	ဝေဒနာက္ခန္ဓော	၃	၁	၇		။	စေ ၅၁	၁	၁၀	၁၀	သုခုမ-နိဗ္ဗာန်
၉၁	၆	ဝိညာဏက္ခန္ဓော	၃				။	စေ ၅၂	၁	၁၀	၁၀	။
၉၂	၇	စက္ခုဝိညာဏဓာတု	၃				။	စေ ၇	၁	၁၀	၁၆	။
၉၃	၅၃	သမုဒယသစ္စံ	၃	၁	၁	။	။	စေ ၂၁	၁	၁၀	၁၆	။
၉၄	၇	သုခိန္ဒြိယံ	၃	၁	၁		။	စေ ၆	၁	၁၀	၁၆	။
၉၅	၁	ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ	၃	၁	၆		။	စေ ၄၆	၁	၁၀	၁၁	။
၉၆	၄	ဖဿော	၃	၁	၇	။	။	စေ ၅၁	၁	၁၀	၁၀	။
၉၇	၁	ဂ္ဂဟဘဝေါ									၃	
၉၈	၄၆	အဂ္ဂဟဘဝေါ							၁	၁၀	၁၆	။
၉၉	၁	ဣဒ္ဓိပါဒေါ	၂			။	။	စေ ၃၃	၁	၁၀	၁၆	။
၁၀၀	၁	ဈာနံ	၂	၁	၁	။	။	စေ ၃၃	၁	၁၀	၁၆	။
၁၀၁	၁	အဓိမောက္ခော	၃	၁	၂	။	။	စေ ၅၀	၁	၁၀	၁၅	။
၁၀၂	၄	သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မာ	၁				။	သု-ဝေ-၆၃	၁	၁၀	၁၅	။
၁၀၃	၃	အဒုက္ခမသုခါယ	၁				။	ဥ-ဝေ-၅၅	၁	၁၀	၁၁	။
၁၀၄	၇	ဝိပါကာ ဓမ္မာ							၁	၁၀	၁၀	။
၁၀၅	၄	နေဝဝိပါက--ဓမ္မ ဓမ္မာ									၅	
၁၀၆	၂၆	အနုပါဒိနူ အနုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ									၆	
၁၀၇	၃	သဝိတက္ကသဝိစာရာ ဓမ္မာ				။	။	တက်-စာ	၁	၁၀	၁၅	။
၁၀၈	၁၇	အဝိတက္ကဝိစာရာမတ္တာ ဓမ္မာ				။	။	စာ	၁	၁၀	၁၆	။
၁၀၉	၃	အဝိတက္ကအဝိစာရာ ဓမ္မာ									၁	
၉၀	၆	စေတသိကာ ဓမ္မာ	၁	၁	၇				၁	၁၀	၁၀	။

သတ္တမနာယ နိဒ္ဒေသ

(သမုယုတ္တေ ဝိပုယုတ္တံ)

သုခိနိဓဉ်

(ခန့် စတုရန်း အာယတနဲ့ ဧက) (နမူနာ ၄၊ ပနာယတန ၁)

စာတုသု သတ္တ ခွေပိစ ဣန္ဒြိယတော (သတ္တဝိညာဏဓာတ်၊ ပနိဋ္ဌေ၊ ဥပေက္ခိဋ္ဌိ)

တယော ပဋိစ္စ တထာရုံဝ ပဿယူဇာ (ဝိညာ ပဿ၊ ဝေ သုည၊ ဝေ၊ ဝိတ္တ)

အဓိပ္ပာယ်မှာ မနုဿိ) တိကေသု တိဏိ၊ (ဝေဒနာတိက်ံ တ၊ ဝိတက္ကတိက်ံ ယ ပိတိတိက်ံ တ)

သတ္တိရာ ဒွေ စ မနေ့ ယုတ္တ၊ (မဟန္တရက်မှ စိတ်ရသော ပုဒ်၊ စေတသိက်ရသော ပုဒ်)

ဝိတက္ကဝိစာရဏာ ဥပေက္ခာယ စာတံ။

အမျိုးအမည်	အသား	သတ္တပန်သ ဝေယျာ			ဝိပဿနာ	ကောဟိဝိ ဝေယျာယတန ဝေယျာတတ်		
		ဟောပုဒ်	ယောဓိယ သပ္ပယုတ္တာ	ယောဓိယ ဝိပဿနာ				
• ၁	၂၂	ဝေဒနာကုဋေ	ဝိတ် ၈၉၊ ၉၀ ၅၁၊	ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၁	၇	၉၀ ၅၂
• ၂	၂၂	ဝိညာဏကုဋေ	၉၀ ၅၂	"	၄	၁	၇	"
• ၃	၁၁	စက္ခုဝိညာဏ တတုယာ	သပ္ပစိတ္တ-၉၀-၇	ဆဝိညာ-ဝိညာဏ			၁	
• ၄	၁၁	အဝိဇ္ဇာကုဋေ	ဝိတ် ၇၈၊ ၉၀ ၅၀	ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်			၁	
• ၅	၁၁	သဝိတက္က သဝိစာရေဟိ	တက်၊ စာ	ဒွေပဉ္စ ဝိဇ္ဇာ ရုပ်နိ			၁	
• ၆	၄	ဥပေက္ခိန္ဒြိယ	(ဥပေက္ခိန္ဒြိယ)	အဝိတက္က အဝိစာရ			၁	
• ၇	၄	ဥပေက္ခာဝိညာဏ	ဥပေက္ခာဝိညာဏ	ဝိညာဏ၊ ရုပ်၊ နိ			၁	
• ၈	၁၁	အဒကုဋေသုခါယ	ဥပေက္ခာဝေဒနာ	သု၊ သော၊ သေါ-			၁	
• ၉	၁၁	ဝေဒနာယ-ဝေပေဟိ		ဝိညာဏ၊ ရုပ်၊ နိ			၁	
• ၁၀	၁၁			"			၁	

ဤသတ္တမနယ၌ ခရေပွင့်ပြထားသော “၆၀-၈-၃” ၃-ခုသာ အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်ဖြစ်၏။ “ဝိ-အ-သ-အ”

၄-ပုဒ်ကား ပါဠိတော်၌ သင်္ချာတူအဖြစ်လာသော်လည်း ယေ-ကေ အစွဲထူး၍ ထည့်ပြထားသည်။

ဟောပုဒ်နှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော တရားများကို ရှေ့'ယေ' စွဲ၍ "တေဟိ ဝဗ္ဗေဟိ" အရ ဟောပုဒ်နှင့် တကွ ယေ ဝဗ္ဗာ အရ တရားတို့ကိုဖော်၍ အနက်ပေးလေ။

ယေ ဓမ္မာအရ တရားတို့သာ ရုပ် နိဗ္ဗာန် စသည်နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တဖြစ်ကြသည်မဟုတ်သေး၊ ဟောပုဒ်တရား နှင့်ပါ ဝိပ္ပယုတ္တဖြစ်သေးဟု သိစေလိုသောကြောင့် “တေ ဓမ္မာ” ဖြင့် ဟောပုဒ်အရ တရားကိုပါ ယူရသည်။

အဌမ+စုဒ္ဒသမ နယ နိဒ္ဒေသ

(ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တံ၊ ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တံ သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတံ)

ဥဒါန်းစဉ် (ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မာဓာတု၊ အထ ဇီဝိတံ နာမရူပံ။
သဠာယတနံ ဇာတိ ဇရာ မတံ၊) ဒွေ စ တိကေ န လဗ္ဘရေ၊
ပဌမန္တရေ သတ္တ စ၊ ဂေါစ္ဆကေ ဒသ အပရန္တေ။
စုဒ္ဒသ ဆ စ မတ္ထကေ၊ ဣစ္ဆေတေ သတ္တစတ္တာလိသ ဓမ္မာ။
သမုစ္ဆေဒေ န လဗ္ဘန္တိ၊ မောဃပုစ္ဆကေန စ။

အကျဉ်းချုပ်	အလားတူ	အဋ္ဌမ+စုဒ္ဒသမ နယ ဇယား		စုဒ္ဒသမ-သာ				
		အဋ္ဌမ-စုဒ္ဒသမ နှစ်ဖက်ရ		အဋ္ဌမသာ	သင်္ဂဟိတာ			
		ဟောပုဒ်	ယေ ဓမ္မာ ဝိပဿနာ		သမ္ပယုတ္တာ	ခန့်	အာ	ဓာ
ရူ	၈၂	ရူပက္ခန္ဓေန	နာမက္ခန္ဓာ - ၄	ဝိပဿနာ	စုဒ္ဒသမ	၄	၂	၈
ဝေ	၂၃	ဝေဒနာက္ခန္ဓေန	ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်			၁	၁၁	၁၁
စ	၁၁	စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ	ဆဝိညာဏဓာတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်			၅	၁၂	၁၇
ဒု	၆၂	ဒုက္ခသစ္စေန	လောကုတ် - ၈၊ စေ- ၃၆			၄	၂	၂
သ	၁၃၁	သမုဒယသစ္စေန	ဒေါ-မော-ကု-ဝိ-ကြံစိတ္တုပ္ပါဒ်-ရုပ်-နိဗ္ဗာန်			၅	၁၂	၁၈
ဥ	၅	ဥပေက္ခိန္ဒြိယေန	သု-ဒု-သော-ဒေါ-သဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ရုပ် ၂၈-နိဗ္ဗာန်			၅	၁၂	၁၃
ဥ	၆	ဥပပတ္တိဘဝေန	ကု-အကု-ဖိုလ်-ကြံ-စိတ္တုပ္ပါဒ်			၄	၂	၃
ကာ	၁	ကာမဘဝေန	ရူပဘဝ, အရူပဘဝ ဟုဆိုအပ်သော စိတ်-စေ-ကု-အကု-ဖိုလ်-ကြံ-စိတ္တုပ္ပါဒ်			၄	၂	၅
ပ	၃	ပရိတ္တာရမ္မဏေဟိ ဓမ္မေဟိ	မဟင်္ဂ-အပ္ပမာ-ပညတ္တာရမ္မဏတရား ၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန် *	၅	၁၂	၁၂		
						ကြွင်း →		

၃၂၄

* အရကောက်စာအုပ်များ၌ “ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်” ကျန်နေသည်။

ဝိပဿနာ ၄ မျိုး

- ၁။ ဘူမိဝိပဿနာ = ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ၊ လောကုတ္တရာဘုံ၊
- ၂။ ဇာတိဝိပဿနာ = ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ၊ သဟိတ်၊ အဟိတ်ဇာတ်၊
- ၃။ ကာလဝိပဿနာ = အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၊
- ၄။ သန္တာနဝိပဿနာ = မိမိ၊ သူတစ်ပါး (အဇ္ဈတ္တ , ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်)၊

സാക്ഷാത്കാരം

(ပိဋကတ်)

ဥဒါန်းစဉ် မြွေယာတနဲ့ မြွေဓာတ်။ ပ။ သမ္မိယောဂေ န လက္ခဏံ။ (ဆဋ္ဌအတိုင်း)

ပေးအပ်သူ	အမျိုးအမည်	အသက်	အခြားအချက်အလက်	အခြားအချက်အလက်			
				အခြားအချက်အလက်	အခြားအချက်အလက်	အခြားအချက်အလက်	အခြားအချက်အလက်
၁	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀
၂	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀
၃	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀
၄	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀
၅	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀
၆	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀
၇	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀
၈	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀
၉	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀
၁၀	အ	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀	၁၀

ကောသလဓမ္မစိုဠသ
(သမဟ်တေဓမ္မနုပုနု)
ဥဒ္ဓိသဓမ္မစိုဠသ
(သမဟ်တေဓမ္မနုပုနု)

[illegible]

တောရသမဓနယ နိဒ္ဒေသ
(အသင်္ဂဟိတောန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပဿနတ္ထံ)
ဥပါနိစဉ် (ဣဉ္ဇ ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မာဓာတု၊ ဣတ္ထိပုမံ ဇီဝိတံ နာမဣပံ၊
 ဒွေဘဝါ ဇာတိ ဧရာ မစ္စ၊ ဣပံ၊ အနာရမ္ဘဏံ နောစိတ္တံ စိတ္တေန ဝိပဿနတ္ထံ
 ဒွေဝိသယော စသနယော သုဗုဒ္ဓေါ-တံ။

ဒုတိယောဠာယ	ပထမောဠာယ	အသင်္ဂဟိတ			-- ဣတ္ထိပုမံ ဇီဝိတံ --				သမ္ပယုတ္တော				ဝိပဿနတ္ထော			
		ဟောပုဒ်	ယောဓမ္မာ	အသင်္ဂဟိတ	ဝိပဿနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ	ဟောနိဝေဒနာ
၂၂	၂၂	ဣဉ္ဇ နိဝေဒနာ	ဣဉ္ဇ နိဝေဒနာ	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂	၂၂
၂၃	၂၃	အဂ္ဂိယာဝေဒနာ	အဂ္ဂိယာဝေဒနာ	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃	၂၃

၁၄ နယနှင့် ပရမတ္ထတရား

ပထမ, တတိယ, ပဉ္စမ, ဆဌ, အဋ္ဌမ, ဒသမ, တေရသမ, စဒ္ဒသမ ဤ ရှစ်နယတို့၌ ပရမတ္ထတရား လေးပါးလုံး ဟောပုဒ်ရသည်။

ဒုတိယ, စတုတ္ထ, ဧကဒသမ ဤသုံးနယတို့၌ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ဤပရမတ္ထတရားသုံးပါးသာ ဟောပုဒ်ရသည်။

သတ္တမ, နဝမ, ဒွါဒသမ ဤသုံးနယတို့၌ စိတ်, စေတသိက် ပရမတ္ထတရား နှစ်ပါးသာ ဟောပုဒ်ရသည်။
ဆောင် • ဟ၊ တ နှင့်ပည၊ ဆလျှင် အဋ္ဌ၊ စဒ္ဒ၊ တေ၊ ဒမှာ၊ လေးဖြာရလဒ်၊ သတ်၊ နဝ၊ ဒွါ စိတ်စေတသိက်၊
တလစ် ဒ၊ စ၊ ဧကဒ-ဟ၊ ဤသုံးနယတို့၊ လေး တရားတွင် နိဗ္ဗာန်ကြည့်၍ ကြွင်းလျှင်ဟောရ

ဓာတုကထာ ပြုစု

သုတ္တန္တိက ဒုက မာတိကာ

ညွှန်ကြားချက်

သုတ္တန္တိက ဒုက မာတိကာ၌ အနက်နှင့် အရကောက်သာ အရေးကြီးသည်။ ခန့်, အာ, တ, သစ်ဖွဲ့ပုံမှာ မခက်ခဲပါ။ အရကောက်စာအုပ်၌လည်း ပထမဆုံး ဝိဇ္ဇာဘာဂီဒုက္ခနှင့် အဝိဝေဒနဒုက္ခ, နောက်ဆုံး ခယေညာဏဒုက္ခ ဤ ၃-ဒုက္ခမျှသာ ခန့်, အာ, တ, သစ် ဖွဲ့ပြထားသည်။

စာမေးပွဲများ၌ မေးပုံ

စာမေးပွဲများ၌ တစ်ပုဒ်စာသာ မေးကြသည်။ မေးသောအခါ အစိုးရစာမေးပွဲ၌ စနစ်ဟောင်း ပထမလတ်တန်း မာ+တ ဘာသာ, စနစ်သစ် ပထမငယ်တန်း, အဘိဓမ္မာ ဘာသာ (ညဝါ) ပုစ္ဆာနံပါတ် ၅-၌သာ မေးလေ့ရှိသည်။ မေးပုံမေးနည်းမှာလည်း- ဒုက္ခပုဒ်ကို ပါဠိဖြင့်ဖြစ်စေ, မြန်မာဖြင့်ဖြစ်စေ ထုတ်ပြ၍ အရကောက်ခိုင်းလေ့ရှိသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ၌ အလားတူ အခြားသော ပါဠိပုဒ်ပါဠိ မြန်မာဝေါဟာရတို့ဖြင့်လည်း နှိုင်းယှဉ်၍ မေးတတ် သေးသည်။ မေးပုံမေးနည်းများကို ပုစ္ဆာဟောင်းများ၌ လေ့လာပါ။

အစိုးရစာမေးပွဲ သုတ္တန္တိကမာတိကာ နမူနာပုစ္ဆာများ (၇၉-၈၆)

• သုတ္တန္တိကမာတိကာ၌လာသော ဒိဋ္ဌိအမျိုးအစားတို့ကို ထုတ်ပြ၍ အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရနိုင်သည် တရားစုကိုလည်း သာဓကဖြင့် ထင်ရှားစေခဲ့ပါ။

(က) မိတ်ဆွေ ဆိုးယုတ် ဂုဏ်ညှိုးပုပ်၊ (ခ) မိတ်ဆွေကောင်းလျှင် နိဗ္ဗာန်ဝင်၊ (၁၉၇၉)

* ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ ကျိုးနှစ်ဖြာကို ကောင်းစွာမြင်သိ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ရှိရမည့် တရားစုနှင့်
(က) အဖြူတရား၊ (ခ) အမည်းတရား၊ (ဂ) အဖြူအမည်းမှလွတ်သောတရားစုကိုလည်း
သုတ္တန္တိကမာတိကာ သာဓကဖြင့် ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၁၉၈၀)

* အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြစ်နိုင်သောတရားတို့ကို သုတ္တန္တိကမာတိကာနှင့် အညီ ကောက်ပြပါ။
(က) ဆုံးမခက်သူ၊ (ခ) ဆုံးမလွယ်သူ၊ (ဂ) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ လိမ္မာသူ၊ (ဃ) ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူ၊
(င) ဧည့်ဝတ်ကျေပွန်သူ (၁၉၈၁)

* အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြစ်နိုင်သောတရားများကို သုတ္တန္တိကမာတိကာနှင့်အညီ ကောက်ပြပါ။

(က) အဆွေခင်ပွန်းယုတ်ကို ဆည်းကပ်သူ၊

(ခ) ဣန္ဒြေ ၆-ပါး၌ မစောင့်စည်းသူ၊

(ဂ) သည်းခံခြင်းရှိသူ၊

(ဃ) ကုသိုလ်တရားတို့၌ မရောင့်ရဲသူ၊

(င) သတိမေ့လျော့သူ၊ (၁၉၈၂)

* သုတ္တန္တိကမာတိကာကို (က) အဘယ်အကျိုးငှာ၊ (ခ) အဘယ်အခြင်းအရာဖြင့်၊ (ဂ) အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်
က ထားခဲ့သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင် (ဃ) သီလနှင့်ပြည့်စုံသူ၏ သန္တာန်၌ ရနိုင်သည့်တရားကို ကောက်ပြပါ။
(၁၉၈၃)

* အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြစ်နိုင်သောတရားတို့ကို သုတ္တန္တိကမာတိကာနှင့်အညီ ကောက်ပြပါ။

(က) ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ ပူပန်သူ၊

(ခ) ဘဝကို တောင့်တသူ၊

(ဂ) အာပတ်၌ လိမ္မာသူ၊

(ဃ) သမာပတ်မှ ထခြင်း၌လိမ္မာသူ၊

(င) ဆင်ခြင်ခြင်း၌မတုန်လှုပ်သူ၊ (၁၉၈၄)

* အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြစ်နိုင်သောတရားတို့ကို သုတ္တန္တိကမာတိကာနှင့်အညီ ကောက်ပြပါ။

(က) ဆိုဆုံးမ လွယ်သူ၊

(ခ) ဖြောင့်မတ်သူ၊

(ဂ) ချစ်ဖွယ်သော စကားကို ပြောဆိုတတ်သူ၊

(ဃ) သီလပျက်စီးသူ၊

(င) သီလစင်ကြယ်သူ၊ (၁၉၈၅)

- 'သာခလျဉ်း' ပုဒ်ကို အနက်ယောဇနာပြု၍၊ ဖော်ပြပါတရားတို့ကိုလည်း သာဝကပြု၍ ပြောဆိုပါ။
- (က) ဝိကာလဘောဇန စသော မကောင်းမှုကိုပြုရန် မရှက်သော တရား၊
- (ခ) ပဋိသန္ဓေ အို, နာ, သေရေးတို့မှ ထိတ်လန့်သောတရား၊ (၁၉၈၆) (လတ်)
- ဖော်ပြပါတရားများကို သာဝကနှင့်တကွ မှန်ကန်အောင်ပြောဆိုပါ။
- (က) မိတ်ဆွေကောင်းရှိသူ၊
- (ခ) လောကဝတ် ကျေပွန်သူ၊
- (ဂ) အစားအစာကို ချင့်ချိန် စားသောက်တတ်သူ၊ (၁၉၈၆) (ငယ်)

နိဒါန်းဆိုရိုး

သုတ္တန္တိကမာတိကာကိုကား အဘိဓမ္မာကိုသင်သော မထေရ်တို့အား သုတ္တန်သို့ရောက်လျှင် မပင်ပန်းစိမ့်သောငှာ အဂ္ဂိတ္တရနိကာယ်၌ စကနိပါတ်, ဒုကနိပါတ်, သင်္ဂီတိသုတ်, ဒသုတ္တရသုတ် တို့မှ ပေါင်း၍ တရားစစ်သူကြီး ရှင်သာရိပုတ္တရာ ထားတော်မူသည်။

ထို သုတ္တန္တိကမာတိကာကို တစ်ခုသော နိက္ခေပကဏ္ဍ၌သာလျှင် အပြီးရောက်စေ၍ အကျယ်ဝေဖန် သည်၊ ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ, ဂူပကဏ္ဍ, အဋ္ဌကထာ ကဏ္ဍနှင့်တကွ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းတို့၌ မဝေဖန်။

ကုသလာ ဓမ္မာ- အစ အရဏာ ဓမ္မာ- အဆုံးရှိသော အဘိဓမ္မာ မာတိကာကိုသာ ဝေဖန်သည်။

တရားစစ်သူကြီး ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မိမိမှ အသီးထုတ်အပ်သော မိမိဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့်မထား၊ ဘုရားဟောတော်မူအပ်သော အဂ္ဂိတ္တရနိကာယ်မှ ယူ၍ ထားအပ်သော သုတ္တန္တိကဒုက်သည် ဝိဇ္ဇာဘာဂီဒုက် ။ပ။ ခယေ ဉာဏဒုက်အားဖြင့် ၄၂-ပါးအပြားရှိ၏။

ထို ၄၂-ပါးသော ဒုက်တို့တွင် ဝိဇ္ဇာဘာဂီဒုက်ကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။

ဝိဇ္ဇာ ၁ဘာဂီ ဝိဇ္ဇာဘာဂီဇော- သမ္ပယုတ်၏အစွမ်းဖြင့် ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါးသို့ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သော၊ ဝါ- ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါးအစု၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)

အဝိဇ္ဇာ ၁ဘာဂီဇော- သမ္ပယုတ်၏ အစွမ်းဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်ကုန်သော မောဟ၄-ပါးသို့ ဆည်းကပ် တတ်ကုန်သော၊ ဝါ- သစ္စာ ၄-ပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်ကုန်သော မောဟ အစု၌ဖြစ်ကုန်သော။

ဝိဇ္ဇာ ၂ပမ ဝိဇ္ဇာပမာ- လျှပ်စစ်ဥပမာ ရှိကုန်သော၊ ဝါ- လျှပ်စစ်နှင့်တူကုန်သော၊

ဝဇိဂူပမာ- မိုးကြိုးစက်ဥပမာ ရှိကုန်သော၊ ဝါ- နှင့်တူကုန်သော၊

ဓာလ ဓာလာ- မိုက်ကုန်သော၊ ဝါ- သူမိုက်တို့၌တည်ကုန်သော၊

ပဏ္ဍိတာ- ပညာရှိကုန်သော၊ ဝါ- ပညာရှိတို့၌ တည်ကုန်သော၊

ကဏှာ ကဏှာ- မည်းညစ်ကုန်သော၊ ဝါ- အပါယ်ဆင်းရဲ ဘုန်းနည်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော မည်းညစ်သော ဇာတ်၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊

သုက္ကာ- ဖြူစင်ကုန်သော၊ ဝါ- သုဂတိချမ်းသာ ဘုန်းကြီးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဖြူစင်သော ဇာတ်၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊

တပနီယ တပနီယာ- ပစ္စုပ္ပန် သံသရာနှစ်ပါး၌ ပူပန်စေတတ် ဆင်းရဲစေတတ်သော အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊

အတပနီယာ- ပစ္စုပ္ပန်---၌မပူပန်စေတတ် ချမ်းသာစေတတ်သော ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော၊

ဝိဇ္ဇ ၁ ဘာဂီ ဒုက်မုတ်

မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ အရဟတ္တမဂ် စိတ် မှတစ်ပါး ကုသိုလ်စိတ်သောသဠ၊ ဝိပါက်ဆတ္တိံ သ၊ ကြိယာသောဠသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံ သ၊ မဟာကုသိုလ်မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ အရဟတ္တမဂ် စိတ်၌ရှိသောအမောဟ၊ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၌ ရှိသော မောဟ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကိစ္စ မတပ်ခိုက် မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံ သ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်။

အဓိဝစန အဓိဝစနာ- သဒ္ဓါမျှကိုသာ အကြီးအမှူးပြု၍ ဖြစ်သော သဒ္ဓပညတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဝါ- နာမ၊ နာမကမ္မ၊ နာမဓေယျ၊ နာမနိရုတ္တိ၊ နာမဗျဉ္ဇန၊ နာမာဘိလာပ တည်းဟူသော သဒ္ဓပညတ်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဝါ- အနက်၌ညွတ်တတ်သော အမည်ဟုဆိုအပ်သော နာမ၊ အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍ ပြုအပ်သော နာမကမ္မ၊ အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍ ထားအပ်သည်ဟု ဆိုအပ်သော နာမဓေယျ၊ အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍ ထုတ်၍ဆိုအပ်သော နာမနိရုတ္တိ၊ အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍ ပြတတ်သောဝါကျဟုဆိုအပ်သော နာမဗျဉ္ဇန၊ အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍ ရှေးရှုဟောတတ်သော သဒ္ဓါဟုဆိုအပ်သော နာမာဘိလာပ တည်းဟူသော သဒ္ဓပညတ် ဟုဆိုအပ်ကုန်သော။

အဓိဝစနပထာ- သဒ္ဓါမျှကိုသာ အကြီးအမှူးပြု၍ ဖြစ်သော သဒ္ဓပညတ်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။

နိရုတ္တိ နိရုတ္တိဓမ္မာ- ထုတ်၍ဆိုအပ်သော သဒ္ဓပညတ်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်းမဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်၊ ဝါ- နာမ၊ နာမကမ္မ ။ပ။ နာမာဘိလာပတည်းဟူသော သဒ္ဓပညတ်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ် ။ပ။ တို့သည် ဝါ- အနက်၌ ညွတ်တတ်သော အမည်ဟု ဆိုအပ်သော နာမ ။ပ။ သဘောတရားတို့သည်။

နိရုတ္တိပထာ- ထုတ်၍ဆိုအပ်ကုန်သော သဒ္ဓပညတ်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။

ပညတ္တိ ပညတ္တိ မှော- အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော သဒ္ဓပညတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သတ္တလည်း မဟုတ် ။ပ။ တိုသည်၊ ဝါ- နာမ--တိုသည်၊ ဝါ-အနက်၌--တိုသည်။

နာမဂ္ဂပ ပညတ္တိပဏ- အပြားအားဖြင့်သိစေတတ်သော သဒ္ဓပညတ်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။
နာမဉ္စ- ညွတ်ခြင်းကိုပြုတတ်သောတရားသည်လည်း၊ ဝါ-ညွတ်တတ်သော တရားသည်လည်း၊ ဝါ- ညွတ်စေတတ်သော တရားသည်လည်း။

ရူပဉ္စ- ဖောက်ပြန်တတ်သော တရားသည်လည်း၊ ဝါ- အချမ်းအပူစသော ဆန်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ကြောင့်ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်တတ်သော တရားသည်လည်း၊ ဝါ-အချမ်းအပူစသော ဆန်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့သည် ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်စေအပ်သော တရားသည်လည်း။

ဘဝိဋ္ဌ ၁ အဓိဋ္ဌာန- သစ္စာ ၄-ပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟသည်လည်း၊ ဝါ-သစ္စာ ၄-ပါးတို့၌ မသိခြင်း မောဟသည်လည်း၊ ဝါ- သိအပ်သည်ကို မသိတတ်သော မောဟသည်လည်း၊ ဝါ- မသိအပ်သည်ကို သိတတ်သောမောဟသည်လည်း။

ဘဝဇာဏျာ- ဘဝကိုဟောင့်တတ်သော လောဘသည်လည်း၊ ဝါ-ဘဝတို့၌တပ်မက်တတ်သောလောဘသည်လည်း။

ဘဝဒိဋ္ဌိ ဘဝဒိဋ္ဌိ- ပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူသည်လည်း၊ ဝါ- မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း ဖြစ်လတ္တံ့ဟု ဖောက်ပြန်သော အယူသည်လည်း။

ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ- ပြတ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူသည်လည်း၊ ဝါ- မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း မဖြစ်လတ္တံ့ဟုဖောက်ပြန်သောအယူသည်လည်း။

သဿတဒိဋ္ဌိ သဿတဒိဋ္ဌိ- မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း ပြု၏ဟု ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူသည်လည်း။

ဥဒ္ဓေသဒိဋ္ဌိ- မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း ပြတ်လတ္တံ့ဟု--

အနုဝါဒိဋ္ဌိ အနုဝါဒိဋ္ဌိ- မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း အဆုံးရှိ၏ဟု---

အနုန္တဝါဒိဋ္ဌိ- မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း ။ပ။ အဆုံးမရှိဟု---

ပုပ္ဖန္တာနုဒိဋ္ဌိ ပုပ္ဖန္တာနုဒိဋ္ဌိ- ရှေ့အဖို့သို့ အစဉ်လိုက်သော မိစ္ဆာအယူသည်လည်း၊ ဝါ-ရှေ့အဖို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူသည်လည်း။

အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိ- နောက်အဖို့သို့---သည်လည်း၊ ဝါ- နောက်အဖို့ကို-- သည်လည်း။

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာဓမ္မ	ဒုက်မုတ်
ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော	ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော	ဝိ,မ,ဣ,ပ,ပု,စ,သော,အာ-တည်းဟူသောဝိဇ္ဇာ ဂ-ပါးနှင့်ယှဉ်သောမဟာကုသံဌာမဟာကြိသံဌာ အဘိဉ္ဇာအရဟတ္တမဂ် ၁(အမောဟကြည်)စေရ	(မဟာကု-ကြိသမ်အဘိဉ္ဇာ-၂၊အရဟတ္တမဂ် စိတ်မှတပါး)ကု-၁၆၊ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၁၆၊စေ-၃၈၊ ပ-ရှိအမောဟ၊ဒု-ရှိမောဟ၊ဝိညာဉ်ကိစ္စမတပ် ခိုက် မဟာကု-ကြိသမ်စေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်
	အဝိဇ္ဇာဘာဂိနော	အကု-၁၂၊(မောဟကြည်) စေ-၂၆	
ဝိဇ္ဇူပမာ	ဝိဇ္ဇူပမာ	အောက်မဂ်စိတ် ၃-ခု၌ရှိသောပညာ	စိတ်-၈၉၊ (မဂ်၄-ခုရှိ၊ ပညာကြည်)
	ဝိဇ္ဇူပမာ	အရဟတ္တမဂ်၌ ရှိသော ပညာ	စေ -၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဗာလ	ဗာလ	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈၊
	ပဏ္ဍိတာ	ကု-၂၁၊ စေ-၃၈၊	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ကဏ္ဍ	ကဏ္ဍ	(တူ)	။
	သုက္ကာ	(တူ)	
တပနိယာ	တပနိယာ	(တူ)	။
	အတပနိယာ	(တူ)	
အဝိဝေဒနာ	အဝိဝေဒနာ	သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်အားတပ်သော သဒ္ဓပညတ်ရ၏။ ထို--သည် အစိတ် သဒ္ဓါနှင့် မကင်းရကား သဝိညတ္တိက ဝိစိဘောဒ သဒ္ဓတည်း။ (ရူပက္ခန္ဓာ, သဒ္ဓ ဓမ္မ အာယတန, သဒ္ဓ-ဓမ္မဓာတ်, ဒုက္ခသစ္စာ)	
	အဝိဝေဒနပထာ	ဝဒန္တ--အတ္တပညတ်ရ၏။ ထို--ဟူသည် အကြောင်းအနက်နှင့် မကင်းရကား စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။ (၅-၁၂-၁၈-၄)	
နိရုတ္တိ	နိရုတ္တိ ဓမ္မာ	တူ	
	နိရုတ္တိ ပထာ	တူ	
ပညတ္တိ	ပညတ္တိ ဓမ္မာ	တူ	
	ပညတ္တိ ပထာ	တူ	
နာမဉ္စ	နာမဉ္စ	စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ နိဗ္ဗာန်	
	ရူပဉ္စ	ရုပ်-၂၈	

ဝိဇ္ဇာ ၁၈ ပါး ဝိပဿနာဉာဏ်, မနောမယိဒ္ဓိ, ဣဒ္ဓိဝိဓ, ပရစိတ္တဝိဇ္ဇာနန, ပုဗ္ဗေနိဝါသ, ဒိဗ္ဗစက္ခု, ဒိဗ္ဗသောတ,အာသဝက္ခယဉာဏ်
တည်းဟူသော ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါး။

ဝိဇ္ဇာ ၁၁ ဘာဂိနော ဓမ္မာ အရ သစ္စာဖွဲ့ပုံ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ စေ ၃၇ သည်
ဒုက္ခသစ္စာ၊ အရဟတ္တမဂ်စိတ်၌ရှိသော သမ္မာသင်္ကပ္ပ--သမ္မာသမာဓိဟုဆိုအပ်
သော အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါး, ၆-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသော အရဟတ္တမဂ်
စိတ္တုပ္ပါဒ်-၂၉သည် သစ္စဝိမုတ်။

အဟိရိက

အဟိရိကဉ- စက်ဆုပ်အပ်သော ကာယဒုစရိုက် စသည်ကို မစက်ဆုပ်တတ်သောသဘော
တရားသည်လည်း၊ ဝါ-ရှက်အပ်သော ကာယဒုစရိုက် စသည်မှ မရှက်တတ်သော သဘော
တရားသည်လည်း၊

အနောဇ္ဈပ္ပဉ- လန့်အပ်သော ကာယဒုစရိုက် စသည်မှ မလန့်တတ်သော သဘောတရား
သည်လည်း။

ဟိရိ

ဟိရိ- စက်ဆုပ်အပ်သော-- စက်ဆုပ်တတ်သော--၊ ဝါ-ရှက်အပ်သော-- ရှက်တတ်
သော--။

ဩတ္တပ္ပဉ- လန့်အပ်သော--- လန့်တတ်သော သဘောတရားသည်လည်း။

ဒေါဝစဿတာ

ဒေါဝဿတာစ- ဆိုဆုံးမခက်သော စကားရှိသောသူ၏ အမှု၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ပါပမိတ္တတာစ- ယုတ်မာသော အဆွေခင်ပွန်းရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

သောဝစဿတာ

သောဝဿတာစ- ဆိုဆုံးမလွယ်သော စကားရှိသောသူ၏ အမှု၏အဖြစ်သည်လည်း။

သမာပတ္တိ

သမာပတ္တိကုသလတာစ- ရူပဇာန် အရူပဇာန်တည်းဟူသော သမာပတ် ၈-ပါး၊

ကုသလတာ

သမာပတ် ၉-ပါးတို့၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

သမာပတ္တိဝုဒ္ဓာန ကုသလတာစ- သမာပတ်မှထခြင်း၌ လိမ္မာသောသူ၏အဖြစ်သည်
လည်း။

ဓာတု

ဓာတုကုသလတာစ- တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ဓာတ်တို့၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်

ကုသလတာ

လည်း။

မနသိကာရကုသလတာစ- တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသောဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းခြင်း၌ လိမ္မာသော
သူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

အာယတန

အာယတနကုသလတာစ- တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အာယတနတို့၌ လိမ္မာသောသူ၏အဖြစ်

ကုသလတာ

သည်လည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကုသလတာစ- တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ လိမ္မာ
သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဌာန

ဌာနကုသလတာ စ- အကြောင်းဟုတ်သည်၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ကုသလတာ

အဌာနကုသလတာ စ- အကြောင်းမဟုတ်သည်၌---သည်လည်း။

အဋ္ဌ ဝ

အဋ္ဌဝေါစ- ပြောင့်မတ်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ဝါ- ပြောင့်မတ်သော စိတ်၏
အဖြစ်သည်လည်း။

မဒ္ဒဝေါစ- နှုံးညှပ်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ဝါ- နှုံးညှပ်သောစိတ်၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာ	ဒုကမုတ်
အဝိဇ္ဇာ	အဝိဇ္ဇာ စ	သစ္စာ ၄-ပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟ	စိတ်-ဂဇာ (အဝိဇ္ဇာ-ဘဝတဏှာကြည်) စေ-၅၁၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဘဝတဏှာ စ	ဘဝကိုတပ်မက်မောသော လောဘ	
ဘဝဒိဋ္ဌိ	ဘဝဒိဋ္ဌိ စ	ဘဝဒိဋ္ဌိ	စိတ်-ဂဇာ (ဘဝဒိဋ္ဌိ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိကြည်) စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ စ	ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ	
သဿတိဒိဋ္ဌိ	သဿတိဒိဋ္ဌိ စ	သဿတိဒိဋ္ဌိ	စိတ်-ဂဇာ (သဿတိဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကြည်) စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စ	ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ	
အန္တဝါဒိဋ္ဌိ	အန္တဝါဒိဋ္ဌိ စ	အန္တဝါဒိဋ္ဌိ	စိတ်-ဂဇာ (အန္တဝါဒိဋ္ဌိ အနန္တဝါဒိဋ္ဌိကြည်) စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	အနန္တဝါဒိဋ္ဌိ စ	အနန္တဝါဒိဋ္ဌိ	
ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိ	ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိ စ	ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိ	စိတ်-ဂဇာ (ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိ အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိကြည်) စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိ စ	အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိ	
အဟိရိက	အဟိရိက	အဟိရိက	စိတ်-ဂဇာ (အဟိရိက အနောတ္တပ္ပကြည်) စေ-၅၀၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	အနောတ္တပ္ပ	အနောတ္တပ္ပ	
ဟိရိ	ဟိရိ စ	ဟိရိ	စိတ်-ဂဇာ (ဟိရိ သြတ္တပ္ပကြည်) စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	သြတ္တပ္ပ	သြတ္တပ္ပ	
ဒေါဝေဿတာ	ဒေါဝေဿတာ စ	ဘုရားဟောတော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ဆိုဆုံးမ အပ်သည်ရှိသော် မရှိမသေပြုသောအခါ ဒေါ ၂၊ စေ ၂၂	ဘုရားဟော--အခါ ဒေါ-၂၊ အဆွေ ခင်ပွန်း--လော-၈၊ မော-၂ မှတပါး စိတ်-ဂဇာ၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်
	ပါပမိတ္တတာ စ	အဆွေခင်ပွန်းယုတ်ကို ဆည်းကပ်သောအခါ လော ၈ မော ၂၊ စေ ၂၃၊	
သောဝေဿတာ	သောဝေဿတာ စ	ဘုရားဟော--ရိုသေစွာ နားထောင်သောအခါ မဟာ ကု ၈၊ မဟာကြံ ၈၊ (တိ-အပ္ပကြည်) စေ ၃၃	ဘုရားဟော--အခါ၊ အဆွေခင်ပွန်း --အခါ မဟာကုကြံမှတစ်ပါး စိတ်-ဂဇာ၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်
	ကလျာဏ မိတ္တတာ စ	အဆွေခင်ပွန်းကောင်းကို ဆည်းကပ်သောအခါ မဟာကု ၈၊ မဟာကြံ ၈၊ (တိ-အပ္ပကြည်) စေ ၃၃	
အာပတ္တိ ကုသလတာ	အာပတ္တိ ကုသလတာ စ	အာပတ်ကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု သံ ၄ မဟာကြံ သံ ၄ ခြံရှိ ပညာ	အာပတ်, အာပတ်မှ ထခြင်း ၂-ပါး ကိုသိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု, ကြံ သံ ရှိ ပညာမှတစ်ပါး စိတ် ဂဇာ၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန ကုသလတာ စ	အာပတ်မှ ထခြင်းကိုသိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု သံ ၄၊ မဟာကြံ သံ ၄ ခြံရှိ ပညာ	

ကလျာဏမိတ္တတာစ- ကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

အာပတ္တိ ကုသလတာစ- အာပတ်၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန ကုသလတာစ- အာပတ်မှ ထခြင်း၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ခန္တီ

ခန္တီ- သည်းခံခြင်းသည်လည်း။

သောရဗ္ဗ- ကောင်းသောအမှု၌ မွေ့လျော်သော သူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

သာဓလျ

သာဓလျ- နူးညံ့ပြေပြစ် ချစ်ဖွယ်သော စကားရှိသော သူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ပဋိသန္ဓေရာဇ- အာမိသပဋိသန္ဓေရာ၊ ဓမ္မပဋိသန္ဓေရာ တို့ဖြင့် ပျူရှာလောကဝတ် အစေ့အစပ်ပြုခြင်းသည်လည်း။

ဣန္ဒြိယေသု

ဣန္ဒြိယေသု- ဣန္ဒြေခြောက်ပါးတို့၌၊ အဂုတ္တဒွါရတာ စ- မစောင့်အပ်သော တံခါးရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ဝါ- တံခါးကို မစောင့်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

အဂုတ္တဒွါရတာ

ဘောဇန- ဘောဇဉ်၌၊ အပတ္တညျတာစ- အတိုင်းအရှည်ကို မသိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဣန္ဒြိယေသု

ဣန္ဒြိယေသု- ဣန္ဒြေခြောက်ပါးတို့၌၊ ဂုတ္တဒွါရတာစ- စောင့်အပ်သောတံခါး ရှိသောသူ၏အဖြစ်သည်လည်း။ ဝါ- တံခါးကိုစောင့်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ဝါ- ပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ဝါ- တံခါးကို ပိတ်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဂုတ္တဒွါရတာ

ဘောဇန- ၌၊ မတ္တညျတာစ- အတိုင်းအရှည်ကို သိသော--သည်လည်း။

မုဒ္ဒဿစ္စ

မုဒ္ဒဿစ္စ- လွတ်သောသတိရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

အသမ္ပဇေည- ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပညာမရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

သတိ သမ္ပဇေည

သတိ စ- အောက်မေ့တတ်သော သတိသည်လည်း။

သမ္ပဇေည- ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပညာသည်လည်း။

ပဋိသင်္ခါနဝလ

ပဋိသင်္ခါနဝလ- ဆင်ခြင်ခြင်း၌ မတုန်လှုပ်သည်ဖြစ်၍ ဆင်ခြင်သောပညာသည်လည်း။

ဘာဝနာဝလ- ဝီရိယကို အရင်းမူသဖြင့် ဧတဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးကို ပွားစေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြစ်သောမတုန်လှုပ်ခြင်းသည်လည်း။

သမထဝိပဿနာ

သမထော စ- ဆန့်ကျင်ဘက် အကုသိုလ်တရားတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သော သမာဓိသည်လည်း။

ဝိပဿနာ စ- သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အထူးထူးသော အခြင်း အရာဖြင့်ရှုတတ်သော ပညာသည်လည်း။

သမထ နိမိတ္တ

သမထနိမိတ္တ- ရှေးသမထသည်ပင် နောက်သမထ၏ အကြောင်းသည်လည်း။ ဝါ- နောက်သမထ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးသမထသည်လည်း။

ပဂ္ဂါဟနိမိတ္တ- ရှေးလုံ့လသည်ပင် နောက်လုံ့လ၏ အကြောင်းသည်လည်း။ ဝါ- နောက်လုံ့လ ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးလုံ့လသည်လည်း။

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာဗျူဟ	ဒုက်မုတ်
သမာပတ္တိ ကုသလတာ	သမာပတ္တိ ကုသလတာ စ	သမာပတ်ကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု၊ ကြိသမ်-၄ ရှိ ပညာ	သမာပတ္တိ၊ သမာပတ်မှထခြင်း--
	သမာပတ္တိဝုဋ္ဌာန ကုသလတာ စ	သမာပတ်မှ ထခြင်းကို သိစွမ်း--	
ဓာတု ကုသလတာ	ဓာတု ကုသလတာ စ	၁၈-ပါးသောဓာတ်ကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု၊ ကြိသမ် ၄၊ အဘိညံ ၂၊ မဂ် ၄ရှိ ပညာ	ဓာတ် ၁၈-ပါးကို သိစွမ်းနိုင်၊ နှလုံးသွင်းနိုင် သော--ပညာမှတစ်ပါး စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	မနသိကာရ--	၁၈-ပါးသော ဓာတ်ကို နှလုံးသွင်းနိုင်သော--	
အာယတန ကုသလတာ	အာယတန ကုသလတာ စ	၁၂-ပါးသော အာယတနကို သိစွမ်းနိုင်သော--	အာယတန ၁၂-ပါး၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၂-ပါး ကို သိစွမ်းနိုင်သော--ပညာမှတစ်ပါး စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကုသလတာ စ	၁၂-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို--	
ဌာန ကုသလတာ	ဌာန ကုသလတာ စ	အကြောင်းဟုတ်သည်ကို သိစွမ်း--မဟာကုသံ ၄၊ မဟာကြိသမ် ၄၊ အဘိညာဉ် ၂ရှိ ပညာ	အကြောင်းဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်ကို သိ စွမ်းနိုင်သော မဟာကု၊ ကြိသမ် ၄၊ အဘိညံ ၂ ရှိ ပညာမှတစ်ပါး စိတ် ၈၉-- နိဗ္ဗာန်
	အဌာန ကုသလတာ စ	အကြောင်းမဟုတ်သည်ကို သိစွမ်းနိုင်သော--	
အဓိဝေဒ ကုသလတာ	အဓိဝေဒ စ	ကာယုဒကတာ၊ စိတ္တုဒကတာ	စိတ် ၈၉၊ (ကာယုဒ၊စိတ္တုဒ၊ ကာယမုဒု တာ၊ စိတ္တမုဒုတာမှတစ်ပါး) စေ ၄၈ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	မဒ္ဒဝေဒ စ	ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တမုဒုတာ	
ခန္တိ ကုသလတာ	ခန္တိစ	သည်းခံခြင်း အဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကု ၈၊ မဟာကြိ ၈၊ စေ ၃၈	သည်းခံခြင်း အဒေါသ၊ သီလစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကု၊ ကြိမှတစ်ပါး လောကီ ၈၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	သောရဗ္ဗဉ္စ	သီလစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကု ၈၊ မဟာကြိ ၈၊ လောကုတ် ၈၊ (အပ္ပ-ကြည့်)စေ ၃၆	
လောက ကုသလတာ	သာဓလျဉ္စ	ချစ်ဖွယ်သောစကားကို ဆိုသောအခါ မဟာကု ၈၊ မဟာကြိ ၈၊ စေ ၃၈	ချစ်ဖွယ်သော--အခါ၊ ပျူဌာလောက ဝတ်--အခါ မဟာကု၊ ကြိ မှတစ်ပါး စိတ် ၈၉၊ စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ပဋိသန္တာရေစ	ပျူဌာလောကဝတ် အစေ့အစပ် ပြုသောအခါ မဟာကု ၈၊ မဟာကြိ ၈၊ စေ ၃၈၊	

ဌာနကုသလတာဒုက် ပအရ-“စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဝိညာဉ်၏ အကြောင်းတည်း၊ သရက်စေ့သည် သရက်ပင်၏အကြောင်း
တည်း” စသည်ဖြင့် အကြောင်းဟုတ်သည်ကို သိစွမ်းနိုင်သော--
ဒုအရ-“စက္ခုပသာဒသည် သောတဝိညာဉ်၏ အကြောင်းမဟုတ်၊ သရက်စေ့သည် ထန်းပင်၏
အကြောင်းမဟုတ်” စသည်ဖြင့် အကြောင်းမဟုတ်သည်ကို သိစွမ်းနိုင်သော--

- ပဂ္ဂါဟ ပဂ္ဂါဟောစ- သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ချီးမြှောက်တတ်သော လုံ့လသည်လည်း။
 အင်္ဂုဏ္ဍေပေါစ- မပျံ့လွင့် တည်ကြည်သော သမာဓိသည်လည်း။
- သီလဝိပတ္တိ သီလဝိပတ္တိ စ- သီလ၏ ပျက်စီးခြင်းသည်လည်း။
 ခန္တိဝိပတ္တိ စ- ကောင်းသော အယူ၏ ပျက်စီးခြင်းသည်လည်း။
- သီလသမ္ပဒါ သီလသမ္ပဒါ စ- သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်း။
 ခန္တိသမ္ပဒါ စ- အယူပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်း။
- သီလဝိသုဒ္ဓိ သီလဝိသုဒ္ဓိ စ- သီလ၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းသည်လည်း။ ဝါ- အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်
 သော သီလသည်လည်း။
 ခန္တိဝိသုဒ္ဓိ စ- အယူ၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းသည်လည်း။ ဝါ- အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်
 သော အယူသည်လည်း။
- ခန္တိဝိသုဒ္ဓိခေါပန ခန္တိဝိသုဒ္ဓိခေါပန- အယူ၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းသည်လည်း။ ဝါ- အထူးသဖြင့်
 စင်ကြယ်သော အယူသည်လည်း။
 ယထာခန္တိဿစ ပဓာန- အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော ဉာဏ်အားလျော်သော လုံ့လ
 သည်လည်း။
- သံဝေဇနိယဌာန သံဝေဇနိယေသု ဌာနေသု- ထိတ်လန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊
 မရဏတည်းဟူသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဝါ- အကြောင်း
 တို့မှ၊ သံဝေဂေါ စ- ထိတ်လန့်ခြင်းသည်လည်း။
 သံဝိဂ္ဂဿ- ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏတို့မှ ထိတ်လန့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယောနိသော
 ပဓာနဉ္စ- အသင့်အားဖြင့် လုံ့လပြုခြင်းသည်လည်း။
- အသန္တုဒ္ဓိတာ ကုသလေသု ဓမ္မေသု- ကုသိုလ်တရားတို့၌ အသန္တုဒ္ဓိတာစ- မရောင်ရဲသောသူ၏
 ကုသလဓမ္မ အဖြစ်သည်လည်း။
 ပဓာနသ္မိ- ကုသိုလ်တရားကို ပွားစေခြင်းအကျိုးငှာ အားထုတ်ခြင်း၌ အပ္ပဓိဝါနိတာစ-
 မဆုတ်နစ်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။
- ဝိဇ္ဇာ ၁ ဝိဇ္ဇာစ- မောဟကို ပျက်စီး၍ ထင်စွာပြုတတ်သော ပညာသည်လည်း။
 ဝိမုတ္တိစ- ဆန့်ကျင်ဘက် နှိပ်စက်တို့မှ ကောင်းစွာလွတ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါးသည်
 လည်း။ ဝါ- အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့မှ စင်စစ်လွတ်သော နိဗ္ဗာန်သည်လည်း။

ခုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာဓမ္မ	ခုက်မုတ်
လူနီယေသု အဂ္ဂတ္တဒါရတာ	လူနီယေသု အဂ္ဂတ္တဒါရတာ စ	လော-ဂ၊ ဒေါ-၂၊ စေ-၂၆	ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၈၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဘောဇနော အမတ္တညုတာ စ	လော-ဂ၊ မော-၂၊ စေ-၂၃	
လူနီယေသု ဂ္ဂတ္တဒါရတာ	လူနီယေသု ဂ္ဂတ္တဒါရတာ စ	မဟာကု-ဂ၊ မဟာကြိ-ဂ၊ လောကုတ်-ဂ၊ စေ-၃၈	(မဟာကု၊ ကြိမှတစ်ပါး) လောကီစိတ် ၆၅၊ (တိကြည်) စေ ၄၉၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဘောဇနော မတ္တညုတာ စ	ဘောဇနကို ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်သောအခါ မဟာကု ဂ၊ မဟာကြိ ဂ၊ (တိ-အပ္ပကြည်)စေ ၃၃	
မုဋ္ဌဿဓမ္မ	မုဋ္ဌဿဓမ္မ	သတိ၏ ဆန်ကျင်ဘက် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊	ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	အသမ္မုဇေညု	ပညာ၏ ဆန်ကျင်ဘက် အကု ၁၂၊ စေ ၂၇၊	
သတိ သမ္မုဇေညု	သတိ စ	သတိ	စိတ် ၈၉၊ (သတိပညာကြည်) စေ ၅၀၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	သမ္မုဇေညု	ပညာ	
ပဋိသင်္ခါန ဗလ	ပဋိသင်္ခါနဗလ	ပညာ	အကု ၁၂၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ (ပညာကြည်) စေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဘာဝနာဗလ	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈	
သမထ ဝိပဿနာ	သမထော စ	သမ္မာသမာဓိ	စိတ် ၈၉၊ (သောဘနစိတ်ရှိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာကြည်) စေ ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဝိပဿနာ စ	ပညာ	
သမထနိမိတ္တ	သမထနိမိတ္တ	နောက်နောက်သောသမထ၏ အကြောင်းဖြစ် သောရှေးရှေးသမထဟုဆိုအပ်သော သမ္မာသမာဓိ	စိတ် ၈၉၊ (သမ္မာသမာဓိ သမ္မာဝါယာမကြည်) စေ ၅၀၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ပဂ္ဂါဟနိမိတ္တ	နောက်နောက် လုံ့လ၏-- ရှေးရှေးလုံ့လဟုဆိုအပ်သော သမ္မာဝါယာမ	
ပါဂ္ဂါဟ	ပဂ္ဂါဟော စ	သမ္မာဝါယာမ	စိတ် ၈၉၊ (သမ္မာဝါယာမ သမ္မာ သမာဓိကြည်)စေ ၅၀၊ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	အဝိက္ခေပေါ စ	သမ္မာသမာဓိ	
သီလ ဝိပတ္တိ	သီလဝိပတ္တိ စ	အကု ၁၂၊ စေ ၂၇	ကု ၂၁၊ ဝိ ၃၆၊ ကြိ ၂၀၊ စေ ၃၈ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ စ	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	
သီလ သမ္ပဒါ	သီလသမ္ပဒါ စ	မဟာကု ဂ၊ မဟာကြိ ဂ၊ စေ ၃၈၊	အကု ၁၂၊ အဟိတ် ၁၈၊ မဟာဝိ ဂ မဟာဂ္ဂုတ်လောကုတ် ၃၅၊ (ပညာကြည်) စေ ၅၀၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဒိဋ္ဌိ--	သမ္မာဒိဋ္ဌိ	
သီလဝိသုဒ္ဓိ	သီလဝိသုဒ္ဓိ စ	လောကုတ် ဂ၊ စေ ၃၆၊	ကိ ၈၁၊ (ကမ္မ-ဉာဏ်၊ သစ္စန-ဟု ဆိုအပ်သော ဝိ-ဉာဏ်ကြည်)စေ ၅၂ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ စ	ကမ္မဿကတဉာဏ်၊ သစ္စနလောမိကဟု ဆိုအပ်-ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်	

ခယေဉာဏ

ခယေ- ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အရိယာမဂ် ၄-ခု၌ ဉာဏ်-
ဉာဏ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

အနုပ္ပါဒေ- ထိုထိုသို့သော မဂ်ဖြင့်ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့၏ မပြစ်ခြင်း အဆုံးရှိ
သော အရိယာဖိုလ် ၄-ခု၌ ဉာဏ်- ဉာဏ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

အရဏ္ဏက

ပ-၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဇာတ်၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊

ခန္ဓာစသည့်ဖွဲ့ပုံ

ဒု-၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဇာတ်၊ သစ္စဝိပုတ်၊

သဗ္ဗလဒ္ဓနာမဒုက္ခ စသည်

ထိုသုတ္တန္တိက ၄၂ ဒုက္ခတွင် နာမရူပဒုက္ခ၊ သတိသမ္ပဇညဒုက္ခ၊ သမထဝိပဿနာဒုက္ခ ဤသုံးဒုက္ခသည်
သဗ္ဗလဒ္ဓနာမဒုက္ခ၊ ကြွင်း ၃၈-ဒုက္ခကား အာဒိလဒ္ဓနာမဒုက္ခ၊ (သဗ္ဗလဒ္ဓနာမဒုက္ခ များကို ခရေဗ္ဗင်္ဂပြထားသည်။)

အဝိဝစနဒုက္ခ၊ နိရုတ္တိဒုက္ခ၊ ပညတ္တိဒုက္ခ၊ နာမရူပဒုက္ခ ဤလေးဒုက္ခသည် နိပ္ပဒေသဒုက္ခ၊ ကြွင်း ၃၈-
ဒုက္ခကား သပ္ပဒေသဒုက္ခ။

ဆောင်

နာမ၊ သတိ၊ သမ-ထည့်၊ သုံးရှိ သဗ္ဗလဒ်။

အဝိနှင့် နိ၊ ပညတ္တိ၊ ဖုတ်သိ နာမ၊ နိပ္ပဒေသ။

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာဓမ္မ	ဒုက်မုတ်
ဝိဇ္ဇာဝိသုဒ္ဓိ	ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိခေါ်ပန	ကမ္မဿကတာဉာဏ်, သစ္စာနု--ဟုဆိုအပ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်	စိတ် ၈၉၊ (နှစ်ပုဒ်အရ ဉာဏ်-ဝိရိယ ကြည်)စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ယထာဒိဋ္ဌိဿစ ပဓာနံ	ထိုဉာဏ်လေးခုနှင့်ယှဉ်သော မဟာကုကြံ သမိ၊ လောကုတ် ၈ ရှိ ဝိရိယ	
သံဝေဂနိယ	သံဝေဂနိယေသုဌာ နေသုသံဝေဂေါစ	ဇာတိ ဇရာဗျာဓိ မရဏတို့မှ ထိတ်လန့် သောအခါ မဟာကု-သမိရှိ ပညာ	စိတ် ၈၉၊ (သံဝေဂပညာ ကု ၂၁၊ ဖိုလ် ၄ ရှိ-သမ္မာဝါယာမကြည်) စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	သံဝိဂ္ဂဿယောနိ သော ပဓာနဉ္စ	ကု ၂၁၊ ဖိုလ် ၄ ရှိ သမ္မာဝါယာမ	
အသန္နုပ္ပိတာ ကုသလဓမ္မ	ကုသလေသု ဓမ္မေ သုအသန္နုပ္ပိတာစ	ကု ၂၁၊ စေ ၃၈	အကု ၁၂၊ ဝိ ၃၆၊ ကြံ ၂၀၊ စေ ၅၂ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ပဓာနသ္မိံ အပ္ပဋိဝါနိတာစ	ကု ၂၁ရှိ သမ္မာဝါယာမ	
ဝိဇ္ဇာ	ဝိဇ္ဇာစ	ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ, စုတူပပါတ, , အာသဝက္ခယဉာဏ်	ကာမ ၅၄၊ မဟင်္ဂဝိ ၉၊ လော ကုတ် ၈၊ (ဝိဇ္ဇာ ၃ ကြည်) စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈
	ဝိမုတ္တိစ	မဟင်္ဂ ကု ၉၊ ကြံ ၉၊ စေ. ၃၅၊ နိဗ္ဗာန်	
ခယ ဉာဏ	ခယေ ဉာဏံ	မဂ်စိတ် ၄ ခွဲရှိ ပညာ	စိတ် ၈၉၊ (မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ကြည်) စေ ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	အနုပ္ပါဒေဉာဏံ	ဖိုလ်စိတ် ၄ ခွဲရှိ ပညာ	

မာတိကာ ဓာတုကထာ လက်ဆောင်ကျမ်း
ပြီးပါပြီ။

နိဂမ ပတ္ထနာ

သဉ္ဇိတော မေ ပရဿတ္ထော၊ အဘိဓမ္မတ္ထသဉ္ဇိတော။

အတ္တာဝဟံ ခိပ္ပံ ဟောတု၊ ပါဘတံ မေ သုဗောဓိ'ဒံ။

မေ- “တိလောက” ဟုနာမသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသဉ္ဇိတော- အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည့် မာတိကာနှင့် ဓာတုကထာကျမ်းတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ ပရဿ- မာတိကာ ဓာတုကထာကျမ်းရွှေစာကို ကောင်းစွာအထူး ဆည်းပူးလေငြား သူတစ်ပါး၏၊ အတ္ထော- အကျိုးစီးပွားကို၊ သဉ္ဇိတော- ကောင်းစွာအထူး ဆည်းပူးအပ်ပေပြီ၊ သုဗောဓိ- လျင်စွာဓာတု ကြည်ရုံမျှဖြင့် မုချပိုင်ပိုင် ကောင်းစွာသိနိုင်သော၊ မေ- တိလောကဟု နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်၏၊ ဣဒံ ပါဘတံ- လက်ဆောင်အလား၊ ညွှန်းဇယားနှင့်တကွဖြစ်သော ဤကျမ်းစာသည်၊ ခိပ္ပံ- လျင်မြန်စွာ၊ အတ္တာဝဟံ- အဘိဓမ္မာ ပညာလိုလား၊ အမျိုးသားတို့၏ စီးပွားချမ်းသာ အဖြာဖြာကို ကောင်းစွာရွက်ဆောင်နိုင်သည်၊ ဟောတု- မုချမသွေ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ကျေးဇူးစကား

ကွန်ပျူတာစာစိစာရိုက် အစမှအဆုံးတိုင်ကူညီပေးသော အငယ်(ခ)မသူဇာအားလည်းကောင်း၊ အခြား ကူညီသူအားလုံးတို့အားလည်းကောင်း ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။

ကျမ်းပြုဆရာတော်

ဤစာအုပ်၌
မာတိကာ ဓာတုကထာဘာသာဆိုင်ရာ

အရကောက် ဇယားများ

အညွှန်းများ

နိယ ကဗျာများ

အဓိပ္ပါယ်များ

ကျက်မှတ်စရာ ပါဠိ သာဓကများ

အရကောက်လာ ကျမ်းတက်များ

စသည် စသည်တို့ဖြင့်

ဝေဝေဆာဆာ တန်ဆာဆင်ထားသည်။

ပြန်ဆိုရေး

စာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့၊

မေဇာဝံသကျောင်းဆောင်၊

ရွာမပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ အင်းစိန်မြို့။